T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA KARŞI KULLANDIĞI STRATEJİLERİN İNCELENMESİ VE STRATEJİLERİN KULLANIMINA YÖNELİK EĞİTİM İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

Kevser COŞAN

İzmir

2017

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA KARŞI KULLANDIĞI STRATEJİLERİN İNCELENMESİ VE STRATEJİLERİN KULLANIMINA YÖNELİK EĞİTİM İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

Kevser COŞAN

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Duygu Çetingöz

İzmir

2017

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum *"Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejilerin İncelenmesi ve Stratejilerin Kullanımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi"* adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ilkelerine aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

07/12/2017

Kevser COŞAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Programında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Duygu ÇETİNGÖZ

Üye :Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Metin MISIRLI

Üye : Yrd. Doç. Dr. Sibel SÖNMEZ

Onay
Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

7./12./2017

Prof. Dr. Süha YILMAZ
Enstitü Müdürü Vekili

TEŞEKKÜR

Başta eğitim hayatım boyunca yürekten beni destekleyen ve bana hep güvenen sevgili aileme,

Özellikle ölçeklerin uygulanması sırasında büyük emeği olan ve araştırma kapsamındaki okullara ulaşım noktasında bana kolaylıklar sağlayan sevgili babama,

Bu süreçte bana yardımlarını ve tecrübelerini sunan danışman hocam

Sayın Yrd. Doç. Dr. Duygu Çetingöz'e,

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca üzerimde emekleri geçen tüm bölüm hocalarıma,

Bu süreç boyunca yanımda olan arkadaş ve meslektaşlarıma,

Araştırma süresince bana yardımcı olan okul öncesi öğretmenleri ve okul idarecilerine,

Literatürde bu alanda çalışmalarda bulunup yolumu aydınlatan tüm araştırmacılara,

Teşekkürlerimi sunuyorum…

Bu tez sevgili aileme ve kendini öğrenmeye ve öğretmeye adamış tüm öğretmenlere ithaf olunur…

İÇİNDEKİLER

YeminMetni.....i

Değerlendirme Kurulu Üyeleri……..ii

Teşekkür……iii

İçindekiler……...iv

Tablo Listesi……..……..ix

Şekil Listesi……..……...xii

Özet……...xiii

Abstract……..…....xv

BÖLÜM I

GİRİŞ……...1

1.1. Problem Durumu……1

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi……..3

1.3. Problem Cümlesi……4

1.4. Alt Problemler……....4

1.5. Sayıltılar……5

1.6. Sınırlılıklar……5

1.7. Tanımlar……5

1.8. Kısaltmalar.....6

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR……...7

2.1. Sınıf Yönetimi ……..…..7

2.2. İstenmeyen Davranışlar…….....8

2.2.1. İstenmeyen Davranışlara Karşı Uygulanan Stratejiler…….....10

2.3. Disiplin Modelleri…….……...14

2.3.1. Davranış Değiştirme Modeli …….……...14

2.3.2. Canter/ Güvengen Disiplin Modeli …….....15

2.3.3. Dreikurs/ Sosyal Disiplin Modeli ……....15

2.3.4. Öğretmen Etkililiği Disiplin Modeli……...….16

2.3.5. Kounin Disiplin Modeli……..……..17

2.3.6. Glasser/ Kontrol Disiplin Modeli…….....17

2.4. Hizmet İçi Eğitim……...……...…..18

2.5. Hizmet İçi Eğitim İhtiyacının Belirlenmesi……...…..19

2.6. Yapılan Araştırmalar……....22

2.6.1. İstenmeyen Davranışlar ve Bunlara Karşı Kullanılan Stratejilere Yönelik Yapılan Araştırmalar ..……..22

2.6.2. Öğretmenlerin Eğitim İhtiyaçlarını Belirlemeye Yönelik Yapılan Araştırmalar…….....25

BÖLÜM III

YÖNTEM……...28

3.1. Araştırmanın Modeli…..……...……....28

3.2. Evren ve Örneklem……..28

3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları……..31

3.3.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği…….31

3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu……..32

3.4. Veri Toplama Süreci……32

3.5. Verilerin Analizi……..33

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR……..36

4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstemeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejiler…….36

4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi …….44

4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Modellerinden Aldıkları Puanlar……...55

4.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Modellerinden Aldıkları Puanların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi……....56

4.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta En Çok Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlara İlişkin Görüşleri……...……..62

4.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Görüşleri……...…….70

4.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçları……..…86

4.7.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemler Hakkındaki Görüşleri……..86

4.7.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Stratejiler Kullanırken Zorlandıkları Noktalar Hakkındaki Görüşleri……95

4.7.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüşleri……101

4.7.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilerin Nasıl Daha Etkili Olabileceğine İlişkin Görüşleri……..111

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER……117

5.1. Sonuç ve Tartışmalar…….117

5.1.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstemeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Sonuç ve Tartışma…….…...117

5.1.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma……....118

5.1.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Modellerinden Aldıkları Puanlara İlişkin Sonuç ve Tartışma…….....121

5.1.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Modellerinden Aldıkları Puanların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma……121

5.1.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta En Çok Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlara İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma……...123

5.1.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma……...…125

5.1.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....127

5.1.7.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma……127

5.1.7.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Stratejiler Kullanırken Zorlandıkları Noktalar Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma…….130

5.1.7.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüşlerine Ait Sonuç ve Tartışma…….....132

5.1.7.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilerin Nasıl Daha Etkili Olabileceğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma……...137

5.2. Öneriler …….140

5.2.1. Araştırmacılara Öneriler…….140

5.2.2. Uygulayıcılara Öneriler……...141

KAYNAKÇA……...……...143

EKLER……153

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 Örneklemde Yer Alan Bağımsız Anaokulları ve Öğretmen Katılımları….29

Tablo 2 Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler…….30

Tablo 3 Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Elde Edilen Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntemler……..34

Tablo 4 Okul Öncesi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Yüzde, Frekans ve Ortalama Puan Değerleri……...37

Tablo 5 Okul Öncesi Öğretmenlerinin En Çok Kullandıkları Beş Stratejiye İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri…….42

Tablo 6 Okul Öncesi Öğretmenlerinin En Az Kullandıkları Beş Stratejiye İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri……..43

Tablo 7 Kıdem Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Mann Whitney U Testi sonuçları)…….45

Tablo 8 Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Mann Whitney U Testi sonuçları)……...47

Tablo 9 Kaynaştırma Öğrencisi Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Mann Whitney U Testi sonuçları)…….…..49

Tablo 10 Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Mann Whitney U Testi sonuçları)……...51

Tablo 11 Sınıfın Yaş Grubu Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Kruskal Wallis H Testi sonuçları)……...52

Tablo 12 Sınıfın Yaş Grubu Değişkenine Göre Kullanılan Stratejilerin Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları…….54

Tablo 13 Disiplin Modellerine Yönelik Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri…….55

Tablo 14 Kıdem Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Mann Whitney U Testi sonuçları)…….....56

Tablo 15 Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Mann Whitney U Testi sonuçları)…….57

Tablo 16 Kaynaştırma Öğrencisi Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Mann Whitney U Testi sonuçları)……58

Tablo 17 Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Mann Whitney U Testi sonuçları)……59

Tablo 18 Sınıfın Yaş Grubu Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Kruskal Wallis H Testi sonuçları)…….....60

Tablo 19 Sınıfın Yaş Grubu Değişkenine Göre Kontrol Modelinden Alınan Puanların Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları…….61

Tablo 20 Tema 1'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara İlişkin Kategoriler ve Alt Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……..63

Tablo 21 Tema 2'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara İlişkin Kategoriler ve Alt Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……..65

Tablo 22 Tema 3'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara İlişkin Kategoriler ve Alt Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……..68

Tablo 23 Tema 1'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……71

Tablo 24 Tema 2'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……74

Tablo 25 Tema 3'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……76

Tablo 26 Tema 4'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……....79

Tablo 27 Tema 5'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……..….81

Tablo 28 Tema 6'da Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……....84

Tablo 29 Tema 1'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemlere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar…….....87

Tablo 30 Tema 2'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemlere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……..89

Tablo 31 Tema 3'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemlere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar…….....92

Tablo 32 Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Stratejiler Kullanırken Zorlandıkları Noktalara İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar.……...96

Tablo 33 Tema 1'de Tanımlanan Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……...102

Tablo 34 Tema 2'de Tanımlanan Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……...107

Tablo 35 Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Nasıl Daha Etkili Olabileceğine İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar……..112

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 Sınıf Yönetimi Tanımlarında Sıklıkla Yer Alan Kavramlar……8

Şekil 2 Davranışın "İstenmeyen Davranış" Olarak Tanımlanabilmesi İçin Ölçütler...9

Şekil 3 İstenmeyen Davranış Tanımlarında Sıklıkla Yer Alan Kavramlar……10

Şekil 4 Davranış Değiştirme Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri……...14

Şekil 5 Canter/ Güvengen Disiplin Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri…….15

Şekil 6 Dreikurs/ Sosyal Disiplin Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri……....16

Şekil 7 Öğretmen Etkililiği Disiplin Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri……...17

Şekil 8 Glasser/ Kontrol Disiplin Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri……....18

Şekil 9 Hizmet İçi Eğitim Tanımlarında Sıklıkla Yer Alan Kavramlar…….19

Şekil 10 Hizmet İçi Eğitim İhtiyacının Tespitinde Dikkat Edilecekler ……..……...20

Şekil 11 Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme Yaklaşımları……20

Şekil 12 Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme Süreçleri…….....21

Şekil 13 İstenmeyen Davranışlara İlişkin Elde Edilen Temalar…….…...62

Şekil 14 İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Elde Edilen Temalar…….....70

Şekil 15 İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemlere İlişkin Elde Edilen Temalar……...86

Şekil 16 İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Elde Edilen Temalar ……101

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA KARŞI KULLANDIĞI STRATEJİLERİN İNCELENMESİ VE STRATEJİLERİN KULLANIMINA YÖNELİK EĞİTİM İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

Okul öncesi eğitimde sınıfta öğretmenlerin en çok karşılaştığı problemlerden biri de istenmeyen davranışlardır. İstenmeyen davranışlar sınıfın düzenini, öğretmenin/öğrencilerin motivasyon ve verimini olumsuz yönde etkileyen nedenlerin başında gelmektedir. Bu nedenle de istenmeyen davranışların ortaya çıkmadan önce etkili bir şekilde önlenmesi ya da ortaya çıktıklarında etkili bir şekilde söndürülmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla etkili bir şekilde başa çıkabilmesi de onların bu noktadaki yeterliliklerine bağlıdır. Bu nedenle öğretmenlerin bu noktadaki eğitim ihtiyaçlarının saptanması eksik olan yeterliliklerin giderilmesinde büyük önem taşımaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejileri inceleyen ve stratejilerin kullanımına yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesini amaçlayan bu araştırmanın çalışma gurubunu İzmir ili merkez ilçelerinde çalışan 140 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak Keleş (2015) tarafından oluşturulan beşli likert tipinde hazırlanmış "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği" kullanılmıştır. Ardından öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejilere ve eğitim ihtiyaçlarına yönelik görüşleri 20 okul öncesi öğretmenine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan nicel veriler frekans dağılımı, yüzde dağılımı, aritmetik ortalama, standart sapma değerleri hesaplanarak ve parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testlerinden yararlanılarak analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenlerinin en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlar sınıfın genel düzeni bozan davranışlar olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre okul öncesi öğretmenleri istenmeyen davranışlara karşı ise öğrenciyi olumsuz etkileyebilecek, sert müdahaleleri daha az kullanmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin kullandıkları stratejilerden bir kısmı kıdem, sınıf mevcudu, kaynaştırma öğrencisi, hizmet içi eğitim durumu ve sınıfın yaş grubuna göre farklılık göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre okul öncesi öğretmenleri

disiplin modellerinden en yüksek puanı kontrol modelinden, en düşük puan ise sosyal disiplin modelinden almıştır. Disiplin modellerinden alınan puanlar kaynaştırma öğrencisi ve sınıfın yaş grubu değişkenine göre farklılık gösterirken, kıdem, sınıf mevcudu ve hizmet içi eğitim durumu değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenleri sınıfta istenmeyen davranışların pek çok probleme yol açtığını, istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları noktalar olduğunu belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri en çok, istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerin 3-4-5 yaşa göre ayrılarak verildiği bir eğitim almak istediklerini ve verilen eğitimde anlatımın uygulamaya dayandırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Sınıf yönetimi, sınıfta istenmeyen davranışlar, disiplin modelleri, eğitim ihtiyacı

ABSTRACT

EXAMINING PRE-SCHOOL TEACHERS' STRATEGIES TO UNDESIRABLE BEHAVIOURS AND DETERMINING THEIR EDUCATIONAL REQUIREMENTS IN USING THESE STRATEGIES

In preschool education, one of the problems that kindergarten teachers encounter most in the classroom is unwanted behaviors. They are the leading factors that affect classroom order, motivation and efficiency of the teacher/students negatively. Therefore, the unwanted behaviors should be prevented effectively before they emerge or should be extinguished when they emerge. Teacher's ability to cope with the unwanted behaviors effectively depends on their competency in this subject. Thus, determining teachers educational needs in this point has a great importance in fulfilling the lacking abilities.

The working group of this research that analyzes the strategies the kindergarten teachers use against the unwanted behaviors in the classroom management and aims to specify the educational needs for using the strategies is made up of 140 kindergarten teachers who work in the central districts of Izmir. In the research, both the quantitative and qualitative research techniques were used. As a quantitative data collection tool, "The Scale of Specifying the Strategies the Kindergarten Teachers Use Against the Unwanted Behaviors in the Classroom Management", prepared in the type of five point likert scale by Keles (2015), was used. In the qualitative part of the research, semi-structured interview form applied to 20 kindergarten teachers was used. The collected quantitative data was analyzed by frequency distribution, percentage distribution, calculating the arithmetic average, standard deviation and making use of nonparametric Mann Whitney U and Kruskal Wallis H tests. In the analysis of the qualitative data, content analysis was used.

According to the results of the research, it is stated that the unwanted behaviors the kindergarten teachers encounter most are the ones that disturb general classroom order. Against the unwanted behaviors, the kindergarten teachers use severe responses less which can affect the student negatively. Some of the strategies that kindergarten teachers use differ according to seniority, number of the students, inclusive student, status of the in service training and age group of the class. Among the discipline models of the kindergarten teachers, control model got the highest point and social discipline model got the lowest point. While the points got from the discipline models differ according to the factor of inclusive student and age group,

they do not differ significantly according to the factor of seniority, number of the students and status of the in service training.

According to the results, kindergarten teachers state that unwanted behaviors in the classroom cause a lot of problems and they have difficulty in using the strategies against the unwanted behaviors. Kindergarten teachers stated that they primarily want to take education in which the strategies used against unwanted behaviors are sorted out for 3-4-5 year-old children and the education should be based upon practice.

Key words: Classroom management, unwanted behaviors in the classroom, discipline models, need of education

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Oğuzkan ve Oral'a (2000) göre okul öncesi eğitim bireyin dünyaya gelmesi ile başlayan ve ilköğretime başlayana kadar devam eden, çocukların farklılıkları ve gelişimsel seviyelerinin dikkate alınarak onları toplumsal değerlere de uygun olarak en iyi şekilde yönlendiren bir eğitim sürecidir (Akt. Katrancı, 2014). Bu eğitim sürecinin etkililiği okul öncesi öğrencisinin sınıfta geçireceği kaliteli zamana ve öğrenciye sunulacak kaliteli eğitime bağlıdır. Bu kaliteli zaman ve eğitim pek çok faktöre bağlı olmakla birlikte büyük ölçüde etkili yönetilen bir sınıf ortamının varlığına bağlıdır.

Sınıflar eğitimsel hedeflerin gerçekleştirilmesi için oluşturulmuş özel alanlardır. Bu hedeflere varılması için de eğitim sürecinde düzene ihtiyaç vardır. (Çelik, 2009). Bu düzeni sağlamak için öğretmenin gerçekleştireceği "*yönetim*"i sınıf açısından düşündüğümüzde, Demirtaş'a (2009) göre sınıftaki öğrenciler ve araç-gereçlerin sınıfın hedeflerine yönelik harekete geçirilmesi olarak ifade edebiliriz.

Her eğitim ortamında sorun yaratan birçok öğrenci davranışına rastlanır (Akçadağ, 2009). İstenmeyen davranışların altında yatan nedenler farklı olmakla birlikte, genel olarak öğretmene sınıf yönetiminde zorluk yarattığı söylenebilir. İstenmeyen davranışlar eğitimde hedeflere ulaşmayı zorlaştırabilir, olumlu sınıf

iklimini bozabilir, öğretmen ve öğrencinin okuldaki motivasyonunu önemli ölçüde etkileyebilir. Başar'a (2010) göre okulda düzeltilmeyen davranışlar öğrencinin hayatında yaşamı boyunca problemlere neden olabilir. Bu nedenle istenmeyen davranışların engellenmesi, davranışlar henüz sınıfın geneline yayılmadan önce söndürülmesi ve istenen davranışlarla değiştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Başar'a (2010) göre sınıf yönetiminin içeriğini beş boyutta incelemek mümkündür. İstenmeyen davranışların önceden engellenmesi, ortaya çıktığında etkili stratejilerle söndürülmesi ve istenen davranışlarla değiştirilmesi de sınıf yönetiminin beşinci boyutu olan *davranış düzenlemeleri* alt boyutunda yer alır. Sınıftaki davranış düzenlemelerinden ise öğretmen sorumludur (Aydın, 2006). Çağlar'a (2008) göre de bu sorumluluğa sahip öğretmenin mesleki yeterliliği sınıf yönetiminin niteliğini belirleyen etkenler arasındadır (Akt. Akın Köstereliođlu, 2015).

Öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitimin kalitesi mesleğe başlamada ne kadar önemli ise, meslekte aktif olarak çalışan öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirecek, eksikliklerini tamamlayacak ve yeniliklerden haberdar olmasını sağlayacak eğitimlerin, ihtiyaç duyulduğu zamanlarda gerçekleştirilmesi de bir o kadar önemlidir. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı stratejileri etkili bir şekilde kullanabilmeleri onların bu alandaki bilgi, beceri ve yeterliliklerine bağlıdır. Öğretmenlerin bu noktadaki yeterliliklerinin geliştirilmesi ise istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere yönelik eğitim gereksinimlerinin, öğretmenlerin de fikirlerinin alınarak belirlenmesi ve bu gereksinimleri karşılayan kaliteli hizmet içi eğitimlerin verilmesi ile olanaklıdır.

Yukarıda belirtilen nedenlere bağlı olarak, okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin incelenmesi ve bu stratejilerin kullanımına yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi konusu araştırmaya değer görülmüştür. Araştırma sonuçlarının okul öncesi öğretmenlerine sınıfta istenmeyen davranışların yönetiminde ve öğretmenlerin bu noktadaki eksikliklerinin ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine katkıda bulunması beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

İstenmeyen davranışlar sınıf ortamında öğrencilerin ilgilerinin dağılması, öğretmenin performansının düşmesi, istenilen hedeflere ulaşmakta zorlanılması gibi pek çok olası olumsuz sonucu beraberinde getirmektedir. Özellikle de çocukların okulla ilk defa tanıştıkları okul öncesi dönemde bu davranışlarla başa çıkmak öğrencinin ilerleyen dönemlerde yaşayacağı problemlerin önüne geçilmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Bu araştırmada da okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler incelenmiş, istenmeyen davranışlar hakkındaki görüşleri alınmış ve istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere ilişkin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla etkili bir şekilde başa çıkması eğitim- öğretimin kalitesi, öğrenci ve öğretmenin okuldaki motivasyonu ve olumlu sınıf ikliminin devamlılığının sağlanması bakımından büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla etkili bir şekilde başa çıkması ve istenmeyen davranışlar yerine istendik davranışları kazandırması da onların bu noktadaki yeterliliklerine bağlıdır.

İstenmeyen davranışlarla etkili bir şekilde başa çıkmada öğretmenin yeterlilikleri, bu noktada aldığı eğitimler, kişisel özellikleri vb. dışında pek çok faktörün de etkili olduğu söylenebilir. Bu noktada sınıf mevcutları, sınıfların fiziksel olanakları, aile ile kurulan iletişimin kalitesi, öğrenci özellikleri gibi sayabileceğimiz pek çok nedenin de dikkate alınması önemlidir. Bu araştırmada da öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşlerinin yanında istenmeyen davranışların oluşturduğu problemler, istenmeyen davranışlara karşı stratejiler uygularken zorlanılan noktalar ve stratejilerin nasıl daha etkili kullanılabileceğine ilişkin öğretmen görüşlerine de yer verilmiştir. Böylelikle araştırmada öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla başa çıkmasında etkili olan diğer faktörlere de dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler ve bunların kullanılmasına yönelik eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşlerini içermektedir. Araştırmanın okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen

davranışların yönetimine ilişkin bilgi birikimi ve yeterlilik düzeylerini sorgulamasına, bu yöndeki eksikliklerini fark etmesine ve bu alanda alacakları hizmet içi eğitime yönelik farkındalık oluşmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırma aynı zamanda okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışların yönetimi noktasındaki eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesini de sağlayarak bu noktada verilecek hizmet içi eğitimin içeriğinin oluşturulmasında program yapıcılara yol gösterici olacaktır.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi "Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejiler ve bu stratejilerin kullanımına yönelik eğitim ihtiyaçları nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

1.4. Alt Problemler

Yukarıda bahsedilen amaçlar çerçevesinde, araştırmacının yanıtlamayı amaçladığı alt problemler şunlardır:

1.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler nelerdir?

2.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?

3.Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar nelerdir?

4. Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?

5.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlara ilişkin görüşleri nelerdir?

6.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta karşılaştığı istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere ilişkin görüşleri nelerdir?

7.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçları nelerdir?

a. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların oluşturduğu problemler hakkındaki görüşleri nelerdir?

b. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları noktalar hakkındaki görüşleri nelerdir?

c. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

d. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin nasıl daha etkili olabileceğine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.5. Sayıltılar

Araştırma kapsamında ölçek uygulanan ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşleri alınan okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini belirtirken samimi oldukları varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

a. Bu araştırma yapıldığı tarih itibariyle İzmir ili merkez ilçelerindeki resmi bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile,

b. Nicel verilerin toplanması için Keleş (2015) tarafından oluşturulan beşli likert tipinde hazırlanmış "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği" ile

c. Nitel verilerin toplanmasında kullanılan "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

İstenmeyen Davranış: Öğrenci ve öğretmenin ortak haklarını istismar ve ihmal edici özellikte olan, eğitim hedeflerini ve etkinliklerini olumsuz etkileyen davranışlardır (Sarıtaş, 2003).

Hizmet İçi Eğitim: Çalışanlara mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için çalıştıkları süre içinde verilen eğitimdir (Türk Dil Kurumu, 2017).

1.8. Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistical Package for Social Sciences

HİE: Hizmet içi eğitim

Akt.: Aktaran

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Sınıf Yönetimi

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi, eğitimde amaçlanan hedeflere ulaşılması, öğrenci-öğretmen arasındaki ilişkilerin istenen nitelikte olması, öğretmenin mesleğinde performansını istediği düzeyde sergileyebilmesi ve öğrencilerin okuldaki motivasyonunun yüksek olması büyük ölçüde olumlu bir sınıf ortamına bağlıdır. Olumlu bir sınıf ortamı da ancak öğretmen tarafından iyi yönetilen sınıfın varlığına bağlıdır. Erden'e (2001) göre öğretmenler tarafından öğretimin bir parçası olarak algılanan sınıf yönetiminin ana hedefi olumlu ve verimli bir eğitim ortamı oluşturmaktır.

Sınıf yönetimi, sınıfın fiziksel düzeni, plan-program etkinlikleri, zaman, ilişki ve davranış düzenlemelerinden oluşan, sınıfta gerekli düzeni sağlamaya yarayan kapsamlı etkinlikler bütünüdür (Başar, 2010).

Genel olarak öğrenmeye elverişli ortamın sağlanarak devam ettirilmesi olarak ifade edebileceğimiz sınıf yönetimi, sınıftaki kaynakların, insanların ve zamanın yönetilmesidir (Erdoğan, 2002).

Sınıf yönetimi, etkili bir eğitim ve iletişim örüntüsü sağlama amacına yönelik etkinliklerdir (Aydın, 2006).

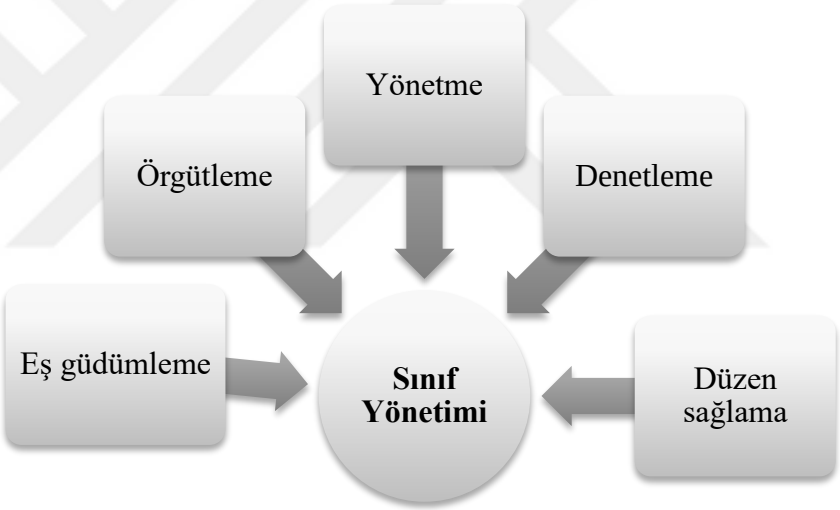
Sınıf yönetimi, sorun davranışların ortadan kaldırılıp sınıfın disiplin edilmesi ile sınırlı olmayıp öğretmenin birçok etkinliğini gerektiren kapsamlı ve karmaşık bir süreçtir (Erden, 2001).

Sınıf yönetimi, sınıfın hedefine ulaşmak için sınıftaki öğretim kaynakları ile öğrencileri eşgüdümleyerek eyleme geçirme sürecidir (Celep, 2002).

Literatürü incelediğimizde sınıf yönetiminin pek çok tanımı yer almaktadır. Tanımları incelediğimizde eş güdümleme, örgütleme, yönetme, denetleme, düzen sağlama gibi kavramların tanımlarda sıkça yer aldığı göze çarpmaktadır.

Şekil 1

Sınıf Yönetimi Tanımlarında Sıklıkla Yer Alan Kavramlar

2.2. İstenmeyen Davranışlar

Sınıfta eğitim-öğretim faaliyetlerini sekteye uğratan, hedeflere ulaşmayı zorlaştıran, öğretmen-öğrenci/öğrenci-öğrenci arasındaki ilişkileri ve bazı durumlarda veli-öğretmen/veli-öğrenci arasındaki ilişkileri olumuz etkileyen, öğrenci, öğretmen ve veliler tarafından çoğu zaman "kötü, uygunsuz, arzu edilmeyen, rahatsızlık veren" olarak nitelendirilen, sınıfta görülmesinin istenmediği her türlü davranış istenmeyen davranış olarak ifade edilebilir.

Sınıfta yapılması planlanmış etkinlikleri gerçekleştirmede zorluk yaratan tüm davranışlar sorun davranış olarak tanımlanabilir. Buna karşın istenmeyen davranış, o davranışı gerçekleştirene, onu algılayana, kültürel özelliklere göre farklılık gösterebilir ve sınıf, ders, zamana ve içinde bulunulan duruma göre de değişebilir (Akçadağ, 2009).

İstenmeyen davranışların pek çok alt nedeni ve kaynağı bulunmakla birlikte, öğrencilerin sınıf içindeki davranışlarını, istenmeyen davranış olarak tanımlayabilmek için dört temel ölçüt vardır (Korkmaz, 2002). Bu ölçütlerden en az birini taşıyan davranış istenmeyen davranış olarak tanımlanabilir.

Şekil 2

Davranışın "İstenmeyen Davranış" Olarak Tanımlanabilmesi İçin Ölçütler

(Korkmaz 'dan (2002) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

İstenmeyen davranış, sınıftaki eğitsel çabaları engelleyen, sınıf düzenini bozan, amaçlara ulaşmayı engelleyen ve zamanın kullanımını olumsuz etkileyen, etkilerine göre farklı derecelerle sıralayabileceğimiz her türlü davranıştır (Başar, 2010).

Kontrolsüzlükten ya da aşırı kontrolden kaynaklanabilen, öğrenciyi ve öğretmeni olumsuz etkileyen, öğretimin niteliğini etkileyen, öğretmenin beklentisi

dışında ve disiplinsiz olarak nitelendirilen davranışlar olumsuz (istenmeyen) öğrenci davranışlarıdır (Erden, 2001).

İstenmeyen (sorun) davranış, sınıf içinde öğrencilerin öğrenmelerinde etkisi olan ve öğrenciler tarafından bilmeyerek ya da kasten gösterilen davranışlardır (Celep, 2002).

Literatürü incelediğimizde istenmeyen davranışa ilişkin pek çok tanım karşımıza çıkmaktadır. Tanımları incelediğimizde ise öğrenmeyi olumsuz etkileyen, hedeflere ulaşmayı engelleyen, rahatsız edici olan, sınıf düzenini bozan gibi kavramların tanımlarda sıkça yer aldığı göze çarpmaktadır.

Şekil 3

İstenmeyen Davranış Tanımlarında Sıklıkla Yer Alan Kavramlar

2.2.1. İstenmeyen Davranışlara Karşı Uygulanan Stratejiler

İstenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaşıldığında ilk önce durumu anlamak, nedenlerini araştırmak sonra da hangi eylemin seçileceği ve nasıl uygulanacağına karar vermek gerekir (Başar, 2010). Öğretmenin istenmeyen davranışın nedenlerini iyice anlaması hem uygun stratejiyi seçmesini kolaylaştıracak, hem de uygulanan stratejinin sonuca ulaşıp istenmeyen davranışın ortadan etkili bir şekilde kalkmasını sağlayacaktır. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejileri şöyle sıralamak mümkündür:

Görmezden Gelmek

İstenmeyen davranışın sınıfta çok rahatsızlık verici boyutta olmadığı fısıldaşma, bir anlık dikkat dağılması gibi davranışlar görmezden gelinebilir. Öğretmen istenmeyen davranışın sönmesini sağlamak için de bu stratejiden yararlanabilir (Elma, 2015). Ancak önemli davranış sorunlarında bu stratejinin kullanılmasının etkili ve uygun olmayacağı açıktır (Aydın, 2006). Bu tarz davranış sorunlarına uygun stratejilerle müdahalede bulunmak gerekir.

Göz Teması Kurmak

Görmezden gelme stratejisinde olduğu gibi istenmeyen davranışın sınıfın geneline yayılmadığı ve diğer öğrencilerce fark edilmediği çoğu durumda bu stratejiden yararlanılabilir. Bu stratejide öğretmen bakışlarını kullanarak öğrencinin davranışlarını onaylamadığını hissettirebilir ya da istenmeyen davranışı durdurabilir (Erden, 2001).

Dokunmak

Öğretmen istenmeyen davranışın devam ettiği durumlarda öğrencinin başına ya da omuzlarına hafifçe dokunabilir. Böylelikle dersi bölmeden öğrenciyi uyarmış olur (Akçadağ, 2009). Göz teması kurmada olduğu gibi öğretmen yapılan istenmeyen davranışın farkında olduğunu ve bundan rahatsız olduğunu öğrenciye ima eder.

Sözel Olarak Uyarmak

Durukan ve Öztürk'e (2005) göre uyarma iki şekilde olmaktadır. Birincisi o davranışı yapan öğrenciye yönelik, ikincisi ise sınıfın geneline yönelik olarak yapılan genel uyarıdır (Akt. Çayak, 2013). Öğretmen istenmeyen davranışta bulunan öğrencinin dikkatini çekmek için ders esnasında ses tonunu da kullanarak ona ismiyle hitap edebilir, ders ile alakalı bir soru yöneltebilir ya da bazen davranışı yapmaması gerektiğine dair onu doğrudan uyarabilir. Bazen de öğretmen sınıfın geneline hitap edip, aynı zamanda istenmeyen davranışta bulunan öğrenciye bakarak onu dolaylı yoldan da uyarabilir. Ancak öğretmen öğrenciye hitap ederken dikkatli olmalı, direkt suçlayıcı anlam taşıyan sen dili yerine sorunu ortaya koyan ben dilini kullanmalıdır (Sezgin Nartgün, 2015).

Yer Değişimi Yapmak

İstenmeyen davranışlarda bulunarak etkinliği olumsuz etkileyen öğrenciler diğer öğrencilerden daha uzak bir yere oturtularak istenmeyen davranış engellenebilir (Celep, 2002). Böylece oturma düzeninden kaynaklanan fısıldaşmaların, gülüşmelerin ve dikkati dağıtacak diğer istenmeyen davranışların önüne geçilmeye çalışılır.

Rehberlik Servisiyle Görüşmek

Davranış sorunlarının çözüme kavuşturulması işbirliğini gerektirdiğinden bazı durumlarda rehberlik servisi ile iletişime geçmek çözümü kolaylaştırır. Rehberlik servisiyle yapılacak işbirliğinde istenmeyen davranışlara karşı izlenecek yöntemlerin belirlenmesi esnasında tarafların anlaşması, birlikte karar alması ve tutarlı olmaları gerekir (Aydın, 2006).

Aileyle Görüşmek

Aileler sınıf içinde yaşanan disiplin sorunlarının çözüme kavuşturulmasında önemli rol oynarlar. Ailenin bu noktadaki işlevi büyük oranda öğretmenin aile ile kuracağı sağlıklı ilişkilere bağlıdır. Öğretmenin istenmeyen davranışlarla ilgili ailenin desteğine ihtiyacı olduğunu belirtmesi gereklidir (Erdoğan, 2002). Yapılan işbirliği ile öğretmen öğrencinin istenmeyen davranışının nedenlerini daha iyi anlayabilir, veliyle ortak bir yol izleyerek öğrencinin istenmeyen davranışlarının sönmesini sağlayabilir ve vereceği tavsiyelerle bu noktada veliye yardımcı olabilir.

Ödül Kullanmak

Ceza istenmeyeni vermek veya istenilen bir şeyden öğrenciyi mahrum bırakmak olarak tanımlanabilir (Başar, 2010). Ödül ise cezanın tam tersi hoşa giden bir şeyin öğrenciye verilmesidir. Ödül kullanmak çoğu kez cezadan daha etkili strateji olabilir. Çünkü öğrencinin yaptığı olumlu davranışların ödüllendirilmemesi onun olumsuz davranışlarda bulunmasına neden olabilir (Erdoğan, 2002). Ancak olumsuz davranışların sınıfta devam etmesi durumunda ceza kullanılması düşünülebilir. Fakat ceza yönteminin öğrencide kızgınlık oluşturma, korkuya neden olma gibi pek çok olumsuz yanı da bulunmaktadır (Erden, 2001). Bu nedenle ceza

yönteminin dikkatli kullanılması gereken bir strateji olduğu söylenebilir. Bunun yanında ödülün de dozunda kullanılmaması beklenilen sonuçlara ulaşmayı zorlaştırabilir. Ödül zamanla öğrenci için asıl amaç haline dönüşebilir ve sürekli kullanılması halinde güdülenme düzeyinde düşüşe neden olabilir (Aydın, 2006).

Öğrenciye Sorumluluk Vermek

Sınıf içinde bir görevi olmadığını düşünen çocukların istenmeyen davranışlar göstermesi daha kolay olmaktadır. Bu nedenle öğrenciye sınıf içinde ve dışında çeşitli görevler vererek istenmeyen davranışları değiştirilebilir (Başar, 2010). Sınıf içinde öğrencilere çeşitli roller, yetki ve yükümlülükler verilerek motivasyonlarının artması sağlanabilir (Sağır, 2015).

Öğrenci ile Konuşmak

Öğretmenin istenmeyen davranış hakkında öğrenci ile konuşmasının amacı, diğer yöntemlerle öğrenci davranışın yanlışlığını kavrayamamışsa anlamasını sağlamaktır. Öğretmen öğrenci ile yapacağı birebir konuşma ile sadece neyi yapmaması gerektiğini söylemekle yetinmemeli ona alternatif davranışlar da önermelidir (Başar, 2010). Ayrıca öğrenci ile konuşurken suçlayıcı bir dil kullanmamalı ve iletişim engellerinden de kaçınmalıdır. Gordon'a (1998) göre gözdağı vermek, nutuk çekmek, eleştirmek, suçlamak gibi daha bir çok olumsuz ifade tarzı öğretmenle öğrenci arasındaki iletişimi engellemekte ya da tamamıyla yok edebilmektedir (Akt. Tomul, 2009).

Dersin Gidişatında Değişiklikler Yapmak

Öğretmenler etkinliklerin öğrenci düzey ve beklentilerine uygun olmasına dikkat etmelidir (Aydın, 2006). Çünkü iyi planlanmış bir ders istenmeyen davranışların denetimine olan ihtiyacı azaltır (Tauber, 2007, Akt. Elma, 2015). Ancak planlamalara rağmen dersin sunumunda kullanılan yöntemler o anda sınıfın ilgisini çekmede başarılı olamayabilir, anlık dikkat dağınıklıkları yaşanabilir. Erdoğan'a (2002) göre bu gibi durumlarda görülen istenmeyen davranışları önlemek için öğretmenler dersin işlenişine yönelik değişiklikler yapabilir ya da derse biraz ara verebilir.

2.3. Disiplin Modelleri

Öğretmenlerin istenmeyen davranışlar noktasında öğrenciye karşı yaklaşımı ve kullandıkları stratejiler disiplin modellerinin bir yansıması olarak düşünülebilir. Öğretmen içinde bulunulan duruma, zamana ya da öğrenciye göre her defasında farklı bir modelden faydalanabilir.

2.3.1. Davranış Değiştirme Modeli

Bu model davranışçı modelin ödül-ceza mekanizmasına dayanmaktadır. Skinner'in öğrenmeyle ilgili görüşleri araştırmacılar tarafından eğitim için yorumlanarak davranış değiştirme modeli oluşturulmuştur. Bu modelde ödüllendirilen davranışların artış göstermesi, ceza verilen davranışlarınsa azalması ya da sönmesi beklenir (Pala, 2005).

Edwards'a (1997) göre modelin üstün ve zayıf yönleri şunlardır (Akt. Celep, 2002):

Şekil 4

Davranış Değiştirme Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri

Modelin üstün yönleri	• Kullanımı kolay, standart davranışların belli olduğu ve sonuçların hemen görülebildiği bu model tüm öğrencilere uygulanabilir. Verilen ödül öğrencide başarı hissi oluşturur ve davranışların kontrol altına alınmasına odaklanan bu model öğretmenler için de uygundur.
Modelin zayıf yönleri	• Bu modelde sonuçlar hemen elde edilmesine karşın ödül kesildiğinde ya da azaltıldığında aynı performans gözlemlenmez. Verilen ödüller zamanla rüşvete dönüşebilir ve davranışlar içselleştirilemez.Öğrenci otokontrolünü sağlayamaz, karar verme yeteneği gelişmez. Sınıf denetiminin önceliği demokrasi anlayışına göre ahlaki olmayabilir.

(Celep'ten (2002) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

2.3.2. Canter/ Güvengen Disiplin Modeli

Lee ve Marlene Canter tarafından geliştirilen bu model olumlu davranış yönetimi üzerine kurulmuş bir modeldir. Bu modele göre öğretmen öğrencilere kuralları açık bir şekilde açıklar ve gerektiğinde hatırlatır. Bu model öğretmenin öğretme otoritesi ve kontrolünü pekiştiren bir modeldir (Doğan Kılıç, 2015). Modele göre öğretmenin başarısız olması sınıfı disipline etmedeki başarısızlığından kaynaklanmaktadır. Ancak bu modelde sıkı kontrol ile öğrencilere insanlığa yakışmayacak şekilde davranma kastedilmemektedir (Pala, 2005).

Edwards'a (1997) göre modelin üstün ve zayıf yönleri şunlardır (Akt. Celep, 2002):

Şekil 5

Canter/ Güvengen Disiplin Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri

Modelin üstün yönleri	• Kullanımı kolay olan bu modelde öğretmenin kişisel istekleri gerçekleştirilebilir. Disiplin sürecine ailenin ve yöneticinin de katılımı vardır.
Modelin zayıf yönleri	• Davranışın nedenlerini anlamada yetersiz olan bu modelde cezanın kaldırılmasıyla davranışlar yeniden görülür. Modelde olumlu pekiştireçlere vurgu yapılmasına karşın kullanımı azdır. Öğrenci isimlerinin tahtaya yazılması utanç duygusuna neden olabilir.

(Celep'ten (2002) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

2.3.3. Dreikurs/ Sosyal Disiplin Modeli

Bu modele göre öğrenci davranışlarının tümü gruba kabul edilme isteğine yönelik gerçekleşir. Kendini bir gruba ait hisseden öğrencide istenmeyen davranışlar

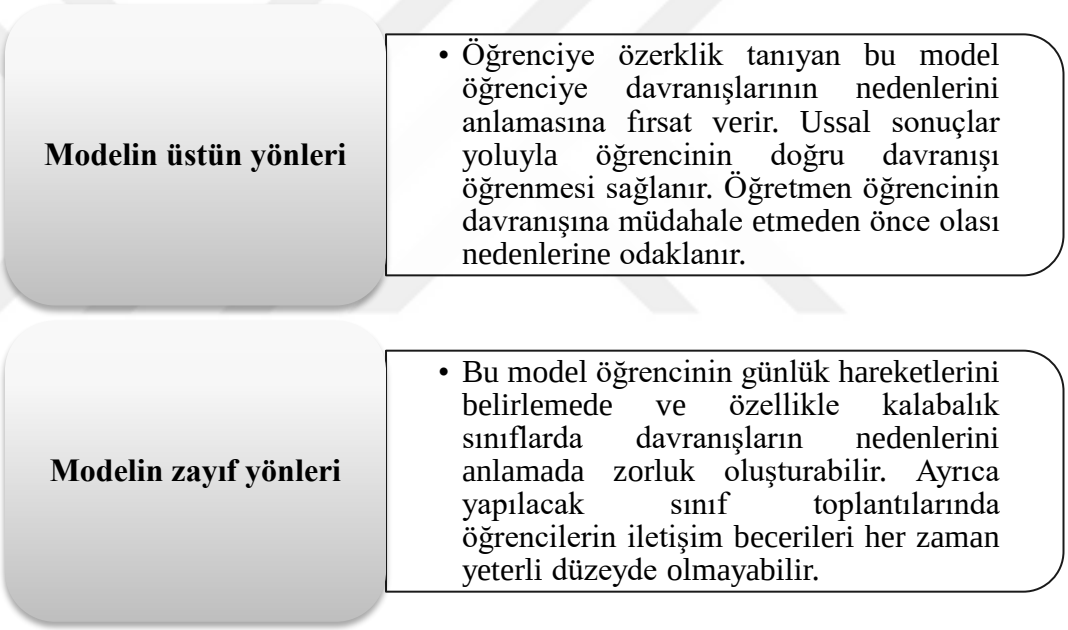
oldukça az görülür. Öğretmen öğrencinin bu duyguya sahip olması için de demokratik bir sınıf ortamı oluşturmalıdır (Aksoy, 2001).

Bu modele göre sonuçlar ve ceza arasında önemli farklılıklar bulunur. Cezada istenmeyen davranışa bir tepki vermek amaçlanırken, sonuçlar ise öğrenciye davranışının olumlu ve olumsuz etkilerini gösterip öğrencinin doğru şekilde nasıl davranacağını öğretmektedir (Koç, 2011).

Modelin üstün ve zayıf yönleri şunlardır (Celep, 2002):

Şekil 6

Dreikurs/ Sosyal Disiplin Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri

(Celep'ten (2002) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

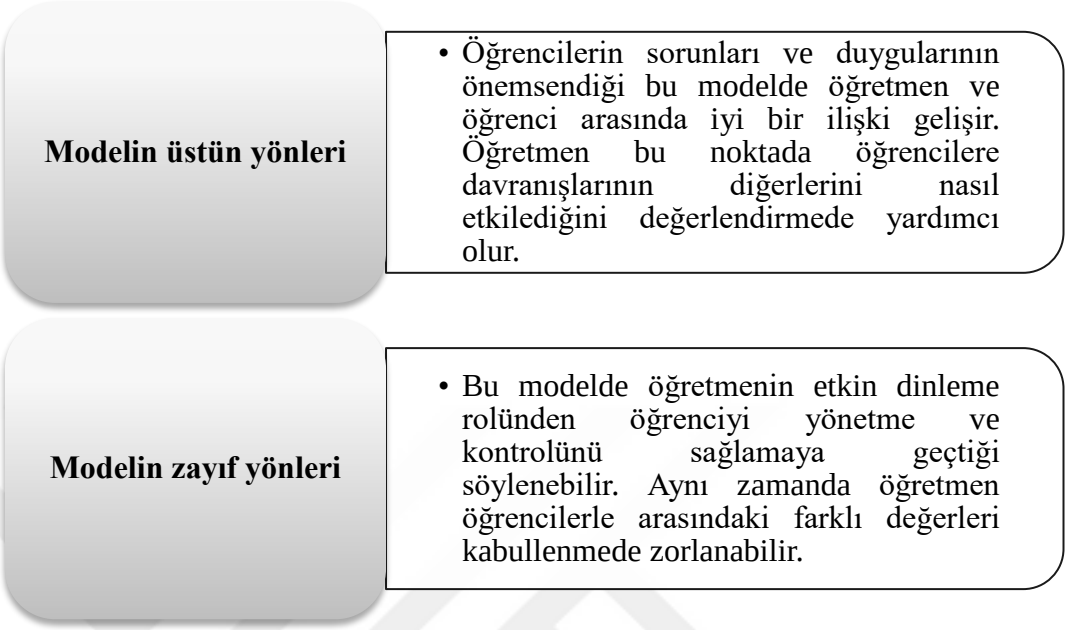
2.3.4. Öğretmen Etkililiği Disiplin Modeli

Thomas Gordon tarafından geliştirilen bu model öğretmenlere öğrencilerle nasıl olumlu ilişkiler kurabileceklerini öğretmeyi amaçlayan bir modeldir. Bu modele göre istenmeyen davranışlar olumlu ve anlayışlı bir iletişimle azaltılabilir (Çelik, 2009).

Modelin üstün ve zayıf yönleri şunlardır (Celep, 2002):

Şekil 7

Öğretmen Etkililiği Disiplin Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri

(Celep'ten (2002) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

2.3.5. Kounin Disiplin Modeli

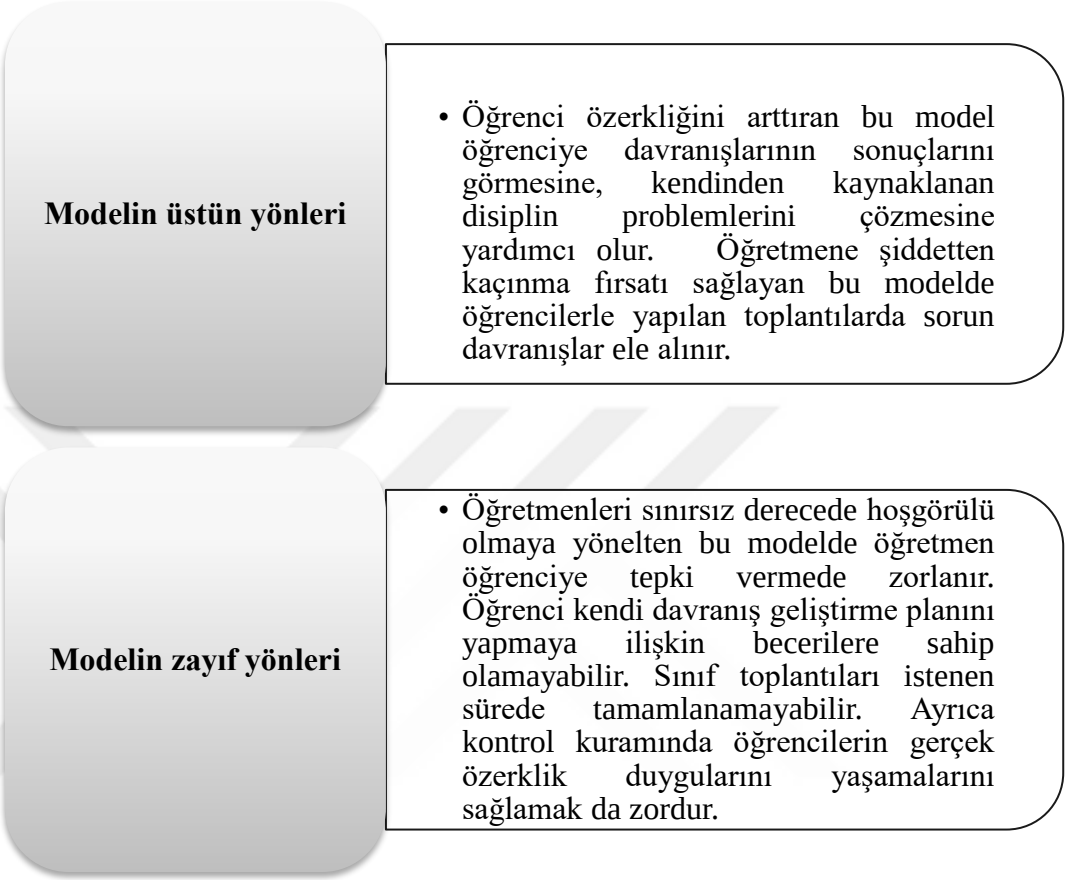
Bu modelde Kounin dalga etkisine dikkat çekmektedir. Öğretmen sınıfta bir öğrenciyi istenmeyen bir davranış için uyardığında, bu uyarının etkisi ile diğer öğrencilerde istenmeyen davranışın azalması gibi olumlu bir etki görülebilir (Pala, 2005). Ancak öğretmenin kontrolsüz tepkileri diğer öğrencilerde korku ve tehdit algısına neden olabilir. Bu nedenle öğretmen istenmeyen davranışta bulunan öğrenciye karşı tepki verirken sınıfın diğer kalanını da olumsuz etkileyebileceğinden dikkatli davranmak zorundadır (Çelik, 2009).

2.3.6. Glasser/ Kontrol Disiplin Modeli

Çocuklara öz değerlendirme yapma ve davranışlarını değiştirme yetkisi verilirse daha sorumlu davranırlar (Celep, 2002). Bu modelde öğretmen öğrenciye tam da bu noktada destek sağlar. Öğretmenin görevi yargılamak ya da cezalandırmak değildir (Doğan Kılıç, 2015). Edwards'a (1997) göre modelin üstün ve zayıf yönleri şunlardır (Akt. Celep, 2002):

Şekil 8

Glasser/ Kontrol Disiplin Modelinin Üstün ve Zayıf Yönleri

(Celep'ten (2002) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

2.4. Hizmet İçi Eğitim

Günümüz öğretmeni sürekli öğrenmeyi kendine amaç edinmeli, kendi öz eleştirisini yaparak eksikliklerini fark etmeli ve daha iyi bir hizmet sunabilmek için gelişme çabası içinde olmalıdır (Kuran, 2002). Çünkü içinde bulunduğumuz bilgi çağının gerektirdiği şekilde öğretmenin de rolü ve taşıması gereken nitelikler değişmiştir (Tanrıöğen, 2002). Bu nedenle, Doğan ve Tatık'a (2014) göre öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin gelişimini sağlamanın en etkili yollarından biri de ihtiyaca yönelik hazırlanan hizmet içi eğitimlerdir.

Literatürü incelediğimizde hizmet içi eğitimle ilgili pek çok tanım karşımıza çıkmaktadır. Tanımları incelediğimizde ise verimin arttırılması, becerilerin

zenginleştirilmesi, kurumda gelişme sağlama, gelecekteki görevlere hazırlama, yeniliklere uyumu sağlama ve eksik yönleri tamamlama kavramlarının sıklıkla yer aldığı görülmektedir.

Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre hizmet içi eğitim, çalışanlara mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için çalıştıkları süre içinde verilen eğitimdir (Türk Dil Kurumu, 2017).

Taymaz'a (1981) göre hizmet içi eğitim, özel ve tüzel kişilere ait işyerlerinde ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olanların görevleriyle alakalı gerekli olan bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını sağlamak amacıyla yapılan eğitimdir.

Çevikbaş'a (2002) göre hizmet içi eğitim, özel ve kamudaki iş yerlerinde çalışanlara görevleri ile alakalı bilgi, beceri ve davranışları edinmelerini sağlamak için verilen eğitimdir (Akt. Veyis, 2012).

Aytaç'a (2000) göre ise istihdam edilmiş iş gücünün mesleğe uyum, meslekte ilerleme ve gelişmeye dair ihtiyaçlarını karşılayan eğitim-öğretim faaliyetidir.

Şekil 9

Hizmet İçi Eğitim Tanımlarında Sıklıkla Yer Alan Kavramlar

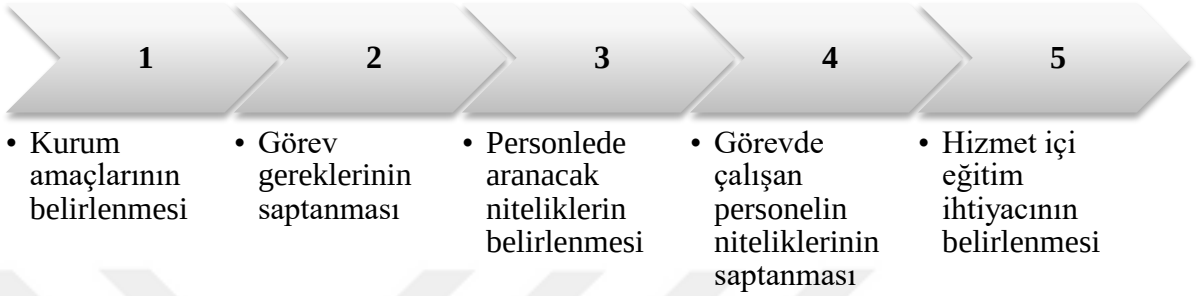
2.5. Hizmet İçi Eğitim İhtiyacının Belirlenmesi

Hizmet içi eğitim ihtiyacının belirlenmesi, ileride yapılması planlanan eğitim faaliyetlerine yönelik gerek duyulan bilgilere ulaşmak için yapılan bir araştırmadır.

Bu araştırmayı yapanlar, bilimsel bir bakış açısı ile duruma yaklaşarak aşağıda belirtilen hususları dikkate alıp belirlenen işlemleri yapmalıdır (Taymaz, 1981):

Şekil 10

Hizmet İçi Eğitim İhtiyacının Tespitinde Dikkat Edilecekler

(Taymaz'dan (1981) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

İhtiyaç belirleme aşamasında farklı yaklaşımlardan yararlanılabilir. Demirel (2005) eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ile ilgili yaklaşımları dört grupta incelemiştir. Bu yaklaşımlar Şekil 11'de belirtildiği gibidir:

Şekil 11

Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme Yaklaşımları

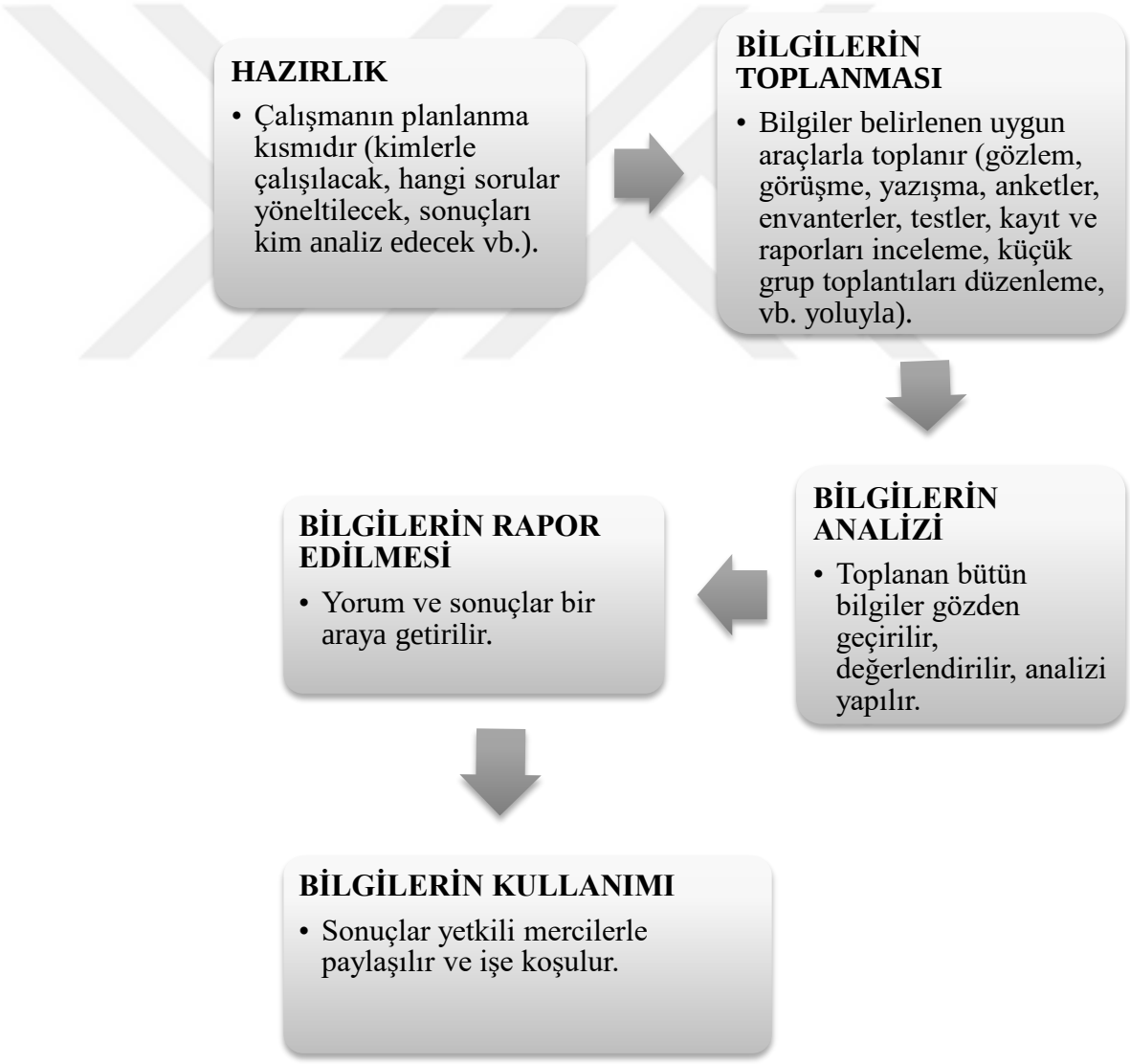
Farklar yaklaşımı	Bu yaklaşımla eğitim ihtiyaçlarını belirlemede gözlenen ve beklenen başarı seviyeleri arasındaki farka odaklanılır.
Demokratik yaklaşım	Bu yaklaşımla eğitim ihtiyaçlarını belirlemede referans olarak alınabilecek grupların ya da toplulukların fikirlerine/isteklerine odaklanılır.
Analitik yaklaşım	Bu yaklaşımla eğitim ihtiyaçlarını belirlemede gelecekte ortaya çıkabilecek olası durumlara odaklanılır.
Betimsel yaklaşım	Bu yaklaşımla eğitim ihtiyaçlarını belirlemede bir şeyin varlığının sağlayacağı yararla, yokluğunun neden olacağı zarara odaklanılır.

(Demirel'den (2005) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

Demirel (2005) eğitim ihtiyaçlarını belirleme sürecini beş aşamada ele almıştır. İlk aşama olan hazırlık aşamasında öncelikle yapılacaklar tespit edilir ve buna göre izlenecek yönteme dair bir yol haritası belirlenir. İkinci aşamada ilk aşamada tespit edilen veri toplama aracı/araçları ile eğitim ihtiyaçlarını tespit etmede kullanılacak veriler elde edilir. Bundan sonraki aşamada elde edilen veriler değerlendirilerek analiz edilir ve sonrasında raporlaştırılır. Elde edilen sonuçlar son aşamada görevli mercilerle paylaşılır ve gerektiğinde ise kullanılır.

Şekil 12

Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme Süreçleri

(Demirel'den (2005) yararlanılarak hazırlanmıştır.)

2.6. Yapılan Araştırmalar

2.6.1. İstenmeyen Davranışlar ve Bunlara Karşı Kullanılan Stratejilere Yönelik Yapılan Araştırmalar

Kılıçoğlu'nun (2015) yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı en çok "olumlu davranış gösteren öğrenciyi örnek gösteririm, öğrenciyi derse katmaya çalışırım, öğrenciyi önere eden sözlerle derse devam ederim'' stratejilerini kullandıkları tespit edilmiştir. "Öğrenciye hafifçe dokunurum, öğrenciye fiziksel şiddet uygularım, öğrencinin yerini değiştiririm, öğrencinin dersi dinleyip dinlememesi beni pek fazla ilgilendirmediğinden her hangi bir tepkide bulunmam'' stratejilerinin ise en az kullanılanlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keyik'in (2014) ilkokul birinci sınıf öğretmenleriyle yaptığı araştırmada "birbirleri ile konuşma, öğretmenin yanında birikme, lavaboya gitmek için izin isteme, ilgi ve dikkat dağılması, birbirlerini itekleme, ayakta dolaşma, söz almadan konuşma, kalem ucu açma bahanesiyle çöp kovasının başında bekleme, öğretmenin söylediğinin tam aksini yapma, arka sıraya dönme, gereksiz yere parmak kaldırma, öğretmenle senli benli konuşma, arkadaşlarını şikâyet etme, izinsiz öğretmenin eşyasını alma ve dersle alakasız konularda konuşma" davranışları en çok görülen istenmeyen davranışlar olarak tespit edilmiştir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejilerin ise "sorunu anlamak, görmezden gelmek, uyarmak, dersi eğlenceli hale getirmek" olduğu tespit edilmiştir.

Gangal'ın (2013) okul öncesi öğretmenleriyle yaptığı araştırmada öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken genelde herkesçe bilinen yöntemleri daha çok tercih ettiği, öğretmenlerin kullandığı sık kullanılmayan stratejilerin de etkili olduğu, öğretmenlerin disiplin uygulamalarının aldıkları eğitime ve var olan tecrübelerine bağlı olarak oluştuğu ve öğretmenlerin kendi sınıfı ve becerilerine uyan yöntemler tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Doğar'ın (2013) ilköğretim ikinci kademede yaptığı araştırmada beden derslerinde en çok "oyun ve aktiviteyi bırakıp konuşma, arkadaşlarının dikkatini dağıtma ve derse geç gelme" davranışlarının gözlemlendiği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok "sözlü olarak uyarma, yapmak istemeyeceği bir iş verme, sınıfın kurallarını hatırlatma ve sesli uyarma" tepkilerini verdikleri tespit edilmiştir. Nitel görüşme sonuçlarına göre de öğretmenlerin en çok "sözlü uyarıda bulunma ve sınıf kurallarını anlatma ve hatırlatma" tepkilerini verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çayak'ın (2013) yaptığı araştırmada "küfür etme, kavga etme, temizlik kurallarına uymama, derste konu dışındaki şeylerle ilgili konuşma, saygısızlık, yalan söyleme ve geç kalma" ilköğretimde öğretmenler ve yöneticiler tarafından en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar olarak belirtilmiştir. Öğretmenler, yöneticiler ve velilerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada öğretmen-veli işbirliğinin etkili olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Sirkeci'nin (2010) ilköğretim birinci kademede çalışan öğretmenlerle yaptığı araştırmada ulaşılan sonuçlara göre özel okulda görev yapan öğretmenlerin, devlet okullarında görev yapan öğretmenlere göre daha az disiplin sorunuyla karşılaştığı, bayan öğretmenlerin sınıftaki disiplin sorunlarının üstesinden gelebilmek içi ailelerle işbirliğine erkek öğretmenlerden daha fazla yer verdikleri, öğretmenlerin meslekteki çalışma süreleri arttıkça sınıf disiplinini sağlamak için okul yönetimiyle daha fazla işbirliği yaptığı, sınıftaki öğrenci sayısı arttıkça öğrenciden kaynaklanan disiplin sorunlarının arttığı, sınıf iç düzenlemeler ve ailelerle işbirliğinin zorlaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Keskin'in (2009) sınıf öğretmenleriyle yaptığı araştırmada en sık karşılaşılan istenmeyen davranışların "arkadaşlarını sürekli şikâyet etme, izin almadan konuşma" ve en az karşılaşılan istenmeyen davranışlarınsa "hırsızlık yapma, öğretmenlerine saygısızlık yapma" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı öncelikle beden diliyle birlikte sözel yöntemler kullanmakta olduğu, ileri davranış problemlerinde ise durumu değiştirme yöntemlerine yer vermekte oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin en fazla "öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum, bakışlarımla ikaz ederim, sorunun nedenlerini araştırırım" yöntemlerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özer Özgözgü'nün (2007) lise öğretmenleriyle yaptığı araştırmada "arkadaşları ile aralarında konuşma, dersi dinlememe (hayal kurma, uyuma, ders dışı şeylerle ilgilenme), izin almadan konuşma" davranışlarının sınıflarda en çok gözlenen istenmeyen davranışlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. "İsmiyle uyarma, görmezden gelme, kuralları hatırlatma, göz iletişimi kurma, azarlama, davranışa ilişkin uyarı" stratejilerinin öğretmenler tarafından daha çok kullanıldığı, "alay etme, fiziksel cezaya başvurma" stratejilerinin ise kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Lewis ve diğerlerinin (2005) yaptıkları araştırmada öğrencilerin "kışkırtıcı" olarak isimlendirilen istenmeyen davranışlarının öğretmenleri öfkelendirdiği ve saldırgan bir tutum içine girmesine sebep olduğu bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenler bu tarz davranışlarda bulunan öğrencileri olumlu davransalar da kabullenmede problem yaşamaktadır. Bunun nedeni ise öğrencinin önceki davranışlarıdır (Akt. Çayak, 2013).

Lewis'in (2001) yaptığı çalışmada öğretmenlerin sınıftaki istenmeyen davranışlarla baş ederken, zorlayıcı yöntemlerle disiplini sağlamaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada bu durumun öğrencinin karakter gelişiminde olumsuzluklara yol açabileceği belirtilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin yaratıcı ve verimli stratejileri sınıfta kullanma noktasındaki yetersizlikleri vurgulanmıştır (Akt. Koç, 2011).

Türnüklü'nün (2000) yaptığı araştırmada Türk ve İngiliz öğretmenlerin kullandıkları önleyici stratejilerdeki farklılığın nedeni araştırılmıştır. İngiliz öğretmenlerin sınıf yönetiminde belirli bir alan bilgisi ile bilinçli olarak duruma yaklaşırken Türk öğretmenlerin pratik deneyimlere bağlı olarak sınıf yönetimi bilgisi elde etmesi farklılığın nedeni olarak bulunmuştur. Araştırmada hemen hemen tüm İngiliz öğretmenlerin sorun davranış ortaya çıkmadan duruma müdahale ettikleri saptanmıştır (Akt. Doğar, 2003).

Tulley, Chiu ve Hwang'ın (1995) yaptığı araştırmada, stajyer öğretmenlerin hangi davranışları disiplin açısından sorun olarak gördükleri araştırılmıştır. Araştırmaya 135 öğretmen katılmıştır. Sonuçlara göre dersin işlenişine engel olma, kurallara uymama, dersi dinlememe, kavga etme ve derse geç kalma, yalan söyleme

olarak elde edilen bilgiler beş grupta kategorize edilmiştir. Analizin sonuçları doğrultusunda disiplinle ilgili sorununun en büyük sebebi dersin işlenişine engel olma, sınıf kurallarına uymama ve dersi dinlememe olarak bulunmuştur (Akt. Danaoğlu, 2009).

2.6.2. Öğretmenlerin Eğitim İhtiyaçlarını Belirlemeye Yönelik Yapılan Araştırmalar

Altun Könez'in (2015) yaptığı araştırmaya göre branş öğretmenlerinin HİE ihtiyaçları ile "cinsiyet, öğretmenlik süresi, eğitim durumu, eğitim kademesi, lisans eğitimlerinde özel eğitim alma, MEB'in düzenlediği özel eğitimle ilgili HİE'e katılma ve MEB'in düzenlediği alanlarına yönelik özel eğitimle ilgili HİE'e katılma durumları" değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yaş ve özel eğitim ve iş uygulama merkezinde yapılan öğretmenlik süresi değişkenlerine göre ise HİE ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Branş öğretmenlerinin orta ve az düzeyde bilgiye sahip oldukları, HİE ihtiyaç düzeylerine yönelik bulgulara bakıldığında, orta ve fazla düzeyde ihtiyaç belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Dülgergil'in (2014) sınıf öğretmenleriyle yaptığı araştırmada öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının cinsiyet değişkenine göre sadece ölçme değerlendirme alanında farklılaştığı, program bilgisi, alan bilgisi, öğretim yöntem ve teknikleri, araç gereç kullanımı alanlarında ise anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ihtiyaçlarının mezuniyet, kıdem, hizmet içi eğitim alma sayısı değişkenlerine göre farklılaştığı bulunurken öğretmenlerin sadece program bilgisine yönelik ihtiyaçlarının ise 4. veya 5. sınıf okutma sayısı değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Ercan'ın (2013) yaptığı araştırmada elde edilen sonuçlara göre beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları, büyük çoğunluğun hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmak istediği, teknik ve pratik alanda hizmet içi eğitim almak istedikleri ve hizmet içi eğitim faaliyetlerinin meslekleri açısından faydalı olacağına inandıkları yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

Veyis'in (2012) yaptığı araştırmada elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin büyük bir bölümünün hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yaz döneminde düzenlenmesi gerektiğini belirttikleri, çalışma grubunun büyük bir çoğunluğunun hizmet içi eğitimin öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini orta düzeyde artırdığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre çalışma grubunun katılmış olduğu hizmet içi eğitim faaliyetlerinin, eğitim ihtiyaçlarını orta düzeyde karşıladığı, katıldıkları hizmet içi eğitim faaliyetlerinin Türk Dili ve Edebiyatı branşı açısından orta düzeyde çeşitlilik gösterdiği, öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerin iş başında eğitim yolu ile verilmesi gerektiği görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mısırlı'nın (2011) yaptığı araştırmada İngilizce öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyacı "genel İngilizce yeterliliği, İngilizceyi öğretme alanları ve hizmet içi eğitim imkânı hakkındaki düşünceler" olarak üç açıdan incelenmiş ve buna yönelik anket hazırlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler İngilizce yeterliliğinde "konuşma, kelime bilgisini artırma ve kültürel bilgi edinmek için" eğitim almak istediklerini, dil öğretimi konusunda ise "konuşma, dinleme ve yazma becerilerini öğretebilmek için" hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını ve bu eğitimleri çalıştıkları okullarda, 11–20 kişilik sınıflarda, İngilizce olarak almak istediklerini belirtmişlerdir.

Erol'un (2010) yaptığı araştırmada 2009 yılı hizmet içi eğitim programının sonbahar döneminde yer alan mesleki ortaöğretim okul türlerini kapsayan iki hizmet içi eğitim seminerine katılan 200 öğretmene anket uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlerin öğrenciyi tanımaya yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları diğer altı boyuttaki hizmet içi eğitim ihtiyaçlarından daha yüksektir. Öğretmenlerin diğer hizmet içi eğitim ihtiyaçları orta düzeydedir. Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin eğitim ihtiyaçları farklılaşmazken, mesleki tecrübe ve okul türleri değişkenlerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çiftci'nin (2008) yaptığı araştırmada elde edilen sonuçlara göre Türkiye'de müzik öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim nicelik ve nitelik bakımından yetersizdir. Öğretmenlerin; alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür konularına ilişkin belirttikleri hizmet içi eğitim ihtiyaçları genel olarak orta düzeyde yoğunlaşmış ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları arasında, mesleki deneyim, hizmet içi

eğitime katılma durumu, öğrenim durumu değişkenlerine göre farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Güler'in (2006) yaptığı araştırmada elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmenlerinin birçoğu programda müzik etkinliklerinin önemli olduğunu, ancak etkili gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. Bunun yanında "öğretmenlerin temel müzik bilgileri ve örnek etkinlik uygulamaları, enstrüman çalma becerisi, müziğin drama ile kullanımı, müzik etkinliklerinde kullanılan yöntem ve teknikler, dağarcık geliştirme ve okul öncesi müzik türleri, sınıf yönetimi, müzik etkinliklerinin diğer etkinliklerle kullanımı, bireysel ve yaratıcı müzik etkinlikleri, müzik etkinliklerinin gözlem aracı olarak kullanımı" gibi konularda eğitim gereksinimlerinin olduğu belirlenmiştir.

Karagiorgi, Symeou ve Neophytou'nun (2005) yaptığı araştırmada Kıbrıs'taki öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma Avrupa Sokrates programının desteği ile yapılmış ve öğretmenlere anket uygulanmıştır. Öğretmenlerin en çok eğitim almak istedikleri konular, öğrenmek için öğrencinin motivasyonunu artırmaya yönelik eğitim, bilgisayar kullanma ve bilişim teknikleri, öğretmenlik-öğretme ile ilgili yeni metot ve yöntemler, eğitimdeki yenilikler ve orijinal eğitim programları ve eğitim kalitesi ile ilgili konular olarak bulunmuştur (Akt. Çiftci, 2008).

Cherubini, Zambelli ve Boscolo (2002) araştırmalarında öğrenci motivasyonunun nasıl artırılacağı konusunda bir hizmet içi eğitim çalışması yapmışlardır. Bu çalışmaya ilköğretimden ve orta öğretimden 36 öğretmen katılmıştır. Öğretmenler bu çalışmada gruplara ayrılmış ve tecrübelerini ve bilgi birikimlerini tartışarak bu bilgileri diğerleriyle paylaşmışlardır. Bu şekilde uygulanan bir hizmet içi eğitimle öğretmenlerin bu noktadaki yetenek ve kabiliyet düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Akt. Ceran Çifci, 2008).

Fennessy 'nin (1998) yaptığı araştırmada hizmet içi eğitimin öğretmenleri önemli bir şekilde geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada okul hizmet içi eğitime ne kadar değer verirse öğretmenlerin de gelişimlerinin aynı düzeyde artacağına değinilmiştir. (Akt. Veyis, 2012).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklemi, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizinde kullanılan yöntemler hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejileri incelemeyi ve bu stratejilerin kullanımına yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma bir çalışmadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli ve nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Karasar'a (2014) göre genel tarama modelleri evren hakkında genel bir yargıya ulaşmak için evrenin tamamı ya da ondan alınacak bir örneklemle yapılır. Durum çalışmalarında bir ya da birkaç duruma ait etmenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılıp, ilgili durumu nasıl etkilediği ve bu durumdan nasıl etkilendiği incelenir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İzmir ili merkez ilçelerindeki resmi bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın

örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesi, maliyet ve zaman bakımından avantajlıdır. Aynı zamanda çalışmaya da hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu yüzden araştırmacının olanakları da göz önünde bulundurularak kolay ulaşılabilir durum örneklemi yönteminden yararlanılmıştır.

Tablo 1

Örneklemde Yer Alan Bağımsız Anaokulları ve Öğretmen Katılımları

İlçe	Okul Adı	Araştırmaya katılan öğretmen sayısı	Geçerli ölçek formu sayısı
Bayraklı	Sıdıka Dilek Üstün Anaokulu	9	8
	Bayraklı Merkez Anaokulu	9	7
	Belkıs Hitay Anaokulu	6	4
Bornova	Altındağ Anaokulu	12	9
	Ulukartal Anaokulu	7	5
Buca	Buca Anaokulu	9	6
	Avukat İlhan Ege Anaokulu	11	6
Çiğli	Çiğli Anaokulu	6	5
	Gülen Kora Bağımsız Anaokulu	7	5
	Çiğli Neriman Haşim Emirli Anaokulu	8	5
Karabağlar	Karabağlar Anaokulu	12	10
	Refet Bele Anaokulu	6	6
	Vilayetler Birliği Anaokulu	11	8
	Yeşilyurt Anaokulu	4	3
Karşıyaka	Nezahat Ertan Anaokulu	7	6
	Hasan Kaya Özel Eğitim Anaokulu	4	4
	Karşıyaka Anaokulu	11	8
	Sezai Gönül Akdağ Anaokulu	7	4
	Karşıyaka Atakent Aysel Salih Baysak Anaokulu	6	4
	Polat Çelik Demir Anaokulu	5	4
Konak	Duatepe Özden Gülbin Koca Anaokulu	11	9
	Sevgi Anaokulu	5	5
	Zübeyde Hanım Anaokulu	12	9
TOPLAM		**185**	**140**

Tablo 1'e göre ulaşılan 23 okuldan toplamda 185 adet ölçek öğretmenler tarafından doldurulmuş, doldurulan ölçeklerden 45 tanesi eksik ve yanlış doldurulduğu için araştırma kapsamından çıkarılmıştır.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerine ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler

Araştırmaya katılan öğretmenlere ait özellikler		**N**	**%**
Meslekte geçirilen yıl	1-10 yıl	86	61,4
	11 yıl ve üzeri	54	38,6
	TOPLAM	**140**	**100**
Hizmet içi eğitim durumu	Aldım	59	42,1
	Almadım	81	57,9
	TOPLAM	**140**	**100**
Sınıf mevcudu	20 ve altı	70	50
	21 ve üzeri	70	50
	TOPLAM	**140**	**100**
Kaynaştırma öğrencisi	Var	60	42,9
	Yok	80	57,1
	TOPLAM	**140**	**100**
Sınıfın yaş grubu	3 yaş	26	18,6
	4 yaş	49	35
	5 yaş	65	46,4
	TOPLAM	**140**	**100**

Tablo 2'yi incelediğimizde araştırmaya katılan öğretmenlerin meslekte geçirilen yıl değişkenine göre 86 (%61,4)'sının 1-10 yıl, 54 (%36,8)'ünün 11 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin 59 (%42,1)'u sınıf yönetimiyle ilgili hizmet içi eğitim almış, 81 (%57,9)'i ise sınıf yönetimiyle ilgili bir hizmet içi eğitim almamıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin en son görev yaptıkları sınıfların mevcutlarını incelediğimizde ise, 70 (%50)'inin 20 ve altı, 70 (%50)'inin ise 21 ve üzeri mevcuda sahip olan sınıflarda çalıştıkları görülmektedir. En son görev yapılan sınıfta kaynaştırma öğrencisi olup olmadığına dair verilere baktığımızda da öğretmenlerin 60 (%42,9)'ının kaynaştırma öğrencisi olan, 80 (%57,1)'inin kaynaştırma öğrencisi olmayan bir sınıfta görev yaptığı görülmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin 26 (%18,6)'sı en son 3 yaş grubu, 49 (%35)'u en son 4 yaş grubu, 65 (%46,4)'i ise en son 5 yaş grubu sınıfta çalışmışlardır.

3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Keleş (2015) tarafından oluşturulan beşli likert tipinde hazırlanmış "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği" ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Ölçek ve yarı yapılandırılmış görüşme formuyla ilgili bilgiler sırasıyla aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği

Araştırmada Keleş (2015) tarafından oluşturulan "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek *gerçeklik terapisi/kontrol modeli, güvengen disiplin modeli , öğretmen etkililiği, Kounin modeli, sosyal disiplin modeli, davranış değiştirme modeli* olarak 6 faktör ve 30 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert tipindeki ölçeğin cevaplama kategorileri "*Tamamen Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum"* şeklindedir. Keleş (2015) ölçeğe ilişkin yaptığı geçerlik ve güvenirlik çalışması ile şu sonuçlara ulaşmıştır:

> Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejileri belirlemek amacıyla geliştirilen altı boyutlu ölçeğin geçerlilik çalışması faktör(temel bileşenler) analizi yöntemi uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Nihai ölçekte yer alacak maddelerin seçiminde rotasyon (Varimax) sonrası faktör analizi ile madde test ve madde kalan korelasyonlar temele alınmıştır. Bu çalışmalar sonucunda envanterin 6 boyutunun ve 30 maddesinin açıklanan varyans miktarının tatmin edici olduğu ayrıca her bir maddenin rotasyon öncesi ve sonrası faktör yükleri ile madde-alt test ve madde kalan korelâsyonlarının yeterli düzeyde olduğu doğrulanmıştır. Ölçeğin açıkladığı varyans %49,89 dur. Nihai ölçeğe alınan tüm maddelerin faktör yükü 0,30'un üstündedir. Bu değer ise bir maddenin ölçme aracına alınabilmesi için öngörülen 0,30 faktör yükü alt ölçütünü karşılamaktadır. Cronbach alpha iç tutarlılık katsayıları 1. Faktör için 0,86, 2. faktör için ,78, 3. faktör için ,64, 4. faktör için ,73, 5. faktör için ,71, 6. faktör için ,61 ve ölçeğin geneli için ,71 olarak ölçülmüştür. Bu da her bir faktör için kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu söylenebilir (Keleş, 2015:366).

3.3.2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Nitel yöntemlerden en sık kullanılan yöntem görüşmedir. Görüşmeler literatürde yapılandırılmış görüşme, yarı-yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme olarak sınıflandırılmaktadır (Güler, Halıcıoğlu ve Taşğın, 2015). Yapılan araştırmada görüşmelerden elde edilen veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Formun iç geçerliliğini sağlamak amacıyla form uzman görüşüne sunulmuş ve üzerinde çeşitli düzenlemeler yapıldıktan sonra uygulanacak ilk haline getirilmiştir. Görüşme formu esas katılımcılara uygulanmadan önce üç öğretmenle telefon yoluyla, bir öğretmenle de yüz yüze olarak deneme görüşmesi yapılmış ve ses kaydı alınmıştır. Soruların hangi kısımlarının anlaşılıp anlaşılmadığını tespit etmek için alınan ses kaydı analiz edilerek üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmış ve form son haline getirilmiştir.

Görüşme formunda araştırmanın alt problemlerine ilişkin veriler toplamayı amaçlayan altı adet soru yer almaktadır.

1- “Sınıfınızda en çok karşılaştığınız istenmeyen davranışlar nelerdir?”

2- “İstenmeyen davranışlara karşı kullandığınız stratejiler nelerdir?”

3- “İstenmeyen davranışların oluşturduğu problemler nelerdir?”

4-“İstenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandığınız noktalar nelerdir?”

5-“Sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerle ilgili bir eğitim alsaydınız nasıl bir eğitim olsun isterdiniz?”

6-“İstenmeyen davranışlara karşı kullandığınız stratejiler sizce nasıl daha etkili olabilir?” sorularını içeren görüşme formuyla, araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Ölçek ve yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanmasına yönelik gerekli izinler alındıktan sonra ölçek İzmir’in merkez ilçelerinde bulunan resmi

bağımsız anaokullarında uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulaması ise 15'i yüz yüze, 5 tanesi de ulaşımda yaşanan aksaklıklar nedeniyle telefon aracılığıyla yapılarak gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın amacı kapsamında öğretmenlere Keleş (2015) tarafından oluşturulan beşli likert tipinde hazırlanmış "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği" uygulanmış, elde edilen veriler SPSS-20 programına işlenerek analiz edilmiştir. Verilerin analizinde parametrik ya da parametrik olmayan testlerden hangisinin kullanılacağına karar vermek amacıyla öncelikli olarak girilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Girilen verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığı Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov testi ile test edilmiş ve dağılımların normal olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin istemeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejileri ve öğretmenlerin disiplin modellerinden aldıkları puanları tespit etmek için ortalama, standart sapma, frekans dağılımı, yüzde dağılımı hesaplamalarından yararlanılmıştır. Bunun dışında normal dağılmayan değişkenlerde gruplar arasında farklılık incelenirken ikili gruplarda parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U Testi, ikiden fazla gruplarda ise Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Büyüköztürk'e (2015) göre Mann Whitney U Testi iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla, Kruskal Wallis H Testi ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla kullanılır. Yapılan tüm çalışmalarda anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Nitel veriler ise öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Görüşmeler esnasında zamandan tasarruf sağlamak ve veri kaybını en aza indirmek için katılımcılardan da izin alınarak ses kaydı yapılmış, sonrasında bu kayıtlar yazılı doküman haline getirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 3

Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Elde Edilen Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntemler

Araştırmanın Alt Problemleri		Elde edilen verilerin analizinde kullanılan yöntemler
1.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler nelerdir?		Frekans dağılımı, yüzde dağılımı aritmetik ortalama, standart sapma
2.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?		Mann Whitney U Testi Kruskal Wallis H Testi
3.Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar nelerdir?		Aritmetik ortalama, standart sapma
4.Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?		Mann Whitney U Testi Kruskal Wallis H Testi
5.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlara ilişkin görüşleri nelerdir?		İçerik analizi, frekans dağılımı
6.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere ilişkin görüşleri nelerdir?		İçerik analizi, frekans dağılımı
7.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçları nelerdir?	7.a. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların oluşturduğu problemler hakkındaki görüşleri nelerdir?	İçerik analizi, frekans dağılımı
	7.b.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı stratejiler uygularken zorlandıkları noktalar hakkındaki görüşleri nelerdir?	İçerik analizi, frekans dağılımı
	7.c.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?	İçerik analizi, frekans dağılımı
	7.d.Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin nasıl daha etkili olabileceğine ilişkin görüşleri nelerdir?	İçerik analizi, frekans dağılımı

Elde edilen nitel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre nitel araştırma yöntemlerinde toplanan verilerin kodlanması ve kodlara göre sınıflandırma yapılması yeterli değildir. Kodlardan yola çıkarak verileri genel anlamda açıklayabilen temaların bulunması gereklidir. Bu nedenle önce kategoriler oluşturulmuş ve sonrasında kategorilerin ortak noktaları saptanarak verileri daha genel düzeyde açıklayacak temalar belirlenmiştir.

Görüşmelerden elde edilen verilerin iç güvenirliğini sağlamak için doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Görüşmelerden yapılan alıntılar tırnak içinde ve italik olarak verilmiş ve çeşitli kodlardan (Ö1, Ö2, Ö3, …) yararlanılarak görüşmenin hangi öğretmene ait olduğu bu şekilde belirtilmiştir. Çünkü görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer vermek iç güvenirlik için önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Görüşmelerden elde edilen verilerin güvenirlik analizi için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenirlik formülünden yararlanılmıştır. Yapılan kodlamaların güvenirliği için görüşme dokümanları araştırmacı tarafından zaman aralığı bırakılarak tekrardan okunarak kodlanmış ve kodlamaların uyuşum yüzdesi hesaplanmıştır.

Güvenirlik=[Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)]x100 formülüne göre uyuşum yüzdesi %85 olarak bulunmuştur. Oran %70 veya üstünde olduğu için araştırma güvenilir olarak kabul edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Alt problemler kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler ve bu stratejilerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar ve bu puanların çeşitli değişkenlere göre incelenmesi araştırmanın nicel boyutunu oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler, istenmeyen davranışların oluşturduğu problemler, istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları noktalar, istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçları ve istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerin nasıl daha etkili olabileceği hakkındaki görüşleri ise araştırmanın nitel boyutunu oluşturmaktadır.

4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstemeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejiler

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejileri belirlemek için öğretmenlerden ölçekteki her soru için "*Tamamen Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum"* seçeneklerinden kendilerine uygun olanı işaretlemeleri istenmiştir.

Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullanılmasına katıldıkları ya da katılmadıkları stratejilere ilişkin, her bir madde için frekans, yüzde ve ortalama puan değerleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Okul Öncesi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Yüzde, Frekans ve Ortalama Puan Değerleri

İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler	Tamamen katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam		Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	$\bar{x}$
1. madde	1	0,7	0	0	1	0,7	44	31,4	94	67,1	140	100	4,64
2.madde	33	23,6	65	46,4	19	13,6	21	15	2	1,4	140	100	2,24
3.madde	3	2,1	1	0,7	2	1,4	58	41,4	76	54,3	140	100	4,45
4. madde	69	49,3	47	33,6	17	12,1	5	3,6	2	1,4	140	100	1,74
5. madde	14	10	41	29,3	22	15,7	50	35,7	13	9,3	140	100	3,05
6. madde	4	2,9	4	2,9	1	0,7	43	30,7	88	62,9	140	100	4,47
7. madde	100	71,4	26	18,6	5	3,6	3	2,1	6	4,3	140	100	1,49
8. madde	4	2,9	5	3,6	14	10	73	52,1	44	31,4	140	100	4,05
9. madde	83	59,3	49	35	5	3,6	2	1,4	1	0,7	140	100	1,49
10. madde	3	2,1	0	0	7	5	65	46,4	65	46,4	140	100	4,35
11. madde	27	19,3	41	29,3	31	22,1	36	25,7	5	3,6	140	100	2,65
12. madde	7	5	12	8,6	19	13,6	83	59,3	19	13,6	140	100	3,67
13. madde	1	0,7	3	2,1	9	6,4	77	55	50	35,7	140	100	4,22
14. madde	5	3,6	7	5	19	13,6	71	50,7	38	27,1	140	100	3,92
15. madde	40	28,6	63	45	31	22,1	6	4,3	0	0	140	100	2,02
16. madde	5	3,6	14	10	31	22,1	64	45,7	26	18,6	140	100	3,65
17. madde	16	11,4	20	14,3	31	22,1	58	41,4	15	10,7	140	100	3,25
18. madde	24	17,1	47	33,6	36	25,7	26	18,6	7	5	140	100	2,60
19. madde	2	1,4	10	7,1	21	15	88	62,9	19	13,6	140	100	3,80
20. madde	2	1,4	1	0,7	5	3,6	77	55	55	39,3	140	100	4,30
21. madde	54	38,6	68	48,6	9	6,4	7	5	2	1,4	140	100	1,82
22. madde	31	22,1	72	51,4	29	20,7	7	5	1	0,7	140	100	2,10
23. madde	2	1,4	1	0,7	13	9,3	88	62,9	36	25,7	140	100	4,10
24. madde	72	51,4	55	39,3	8	5,7	4	2,9	1	0,7	140	100	1,62
25. madde	56	40	44	31,4	11	7,9	23	16,4	6	4,3	140	100	2,13
26. madde	9	6,4	24	17,1	26	18,6	64	45,7	17	12,1	140	100	3,40
27. madde	66	47,1	55	39,3	14	10	5	3,6	0	0	140	100	1,70
28. madde	6	4,3	14	10	23	16,4	75	53,6	22	15,7	140	100	3,66
29. madde	4	2,9	3	2,1	2	1,4	87	62,1	44	31,4	140	100	4,17
30. madde	13	9,3	20	14,3	27	19,3	56	40	24	17,1	140	100	3,41

Tablo 4'teki verileri incelediğimizde öğretmenler,

"*1-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim"* maddesine 1 öğretmen (%0,7) tamamen

katılmıyorum, 1 öğretmen (%0,7) kararsızım, 44 öğretmen (%31,4) katılıyorum, 94 öğretmen (%67,1) tamamen katılıyorum,

"2- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde bunu hep yapıyorsun diyerek onu uyarırım" maddesine 33 öğretmen (%23,6) tamamen katılmıyorum, 65 öğretmen (%46,4) katılmıyorum, 19 öğretmen (%13,6) kararsızım, 21 öğretmen (%15) katılıyorum, 2 öğretmen (%1,4) tamamen katılıyorum,

"3- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona soru sorarak yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark etmesini sağlarım" maddesine 3 öğretmen (%2,1) tamamen katılmıyorum, 1 öğretmen (%0,7) katılmıyorum, 2 öğretmen (%1,4) kararsızım, 58 öğretmen (%41,4) katılıyorum, 76 öğretmen (%54,3) tamamen katılıyorum,

"4- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu azarlarım" maddesine 69 öğretmen (%49,3) tamamen katılmıyorum, 47 öğretmen (%33,6) katılmıyorum, 17 öğretmen (%12,1) kararsızım, 5 öğretmen (%3,6) katılıyorum, 2 öğretmen (%1,4) tamamen katılıyorum ,

"5- Çocuk arkadaşına karşı istenmeyen davranış sergilediğinde arkadaşının canını yaktın hemen özür dile diyerek uyarırım" maddesine 14 öğretmen (%10) tamamen katılmıyorum, 41 öğretmen (%29,3) katılmıyorum, 22 öğretmen (%15,7) kararsızım, 50 öğretmen (%35,7) katılıyorum, 13 öğretmen (%9,3) tamamen katılıyorum,

"6- Çocuk olumsuz davranış gösterdiğinde onunla konuşurum" maddesine 4 öğretmen (%2,9) tamamen katılmıyorum, 4 öğretmen (%2,9) katılmıyorum, 1 öğretmen (%0,7) kararsızım, 43 öğretmen (%30,7) katılıyorum, 88 öğretmen (%62,9) tamamen katılıyorum,

"*7- Çocuk bir arkadaşına zarar verdiğinde diğer çocuğun da ona zarar vermesini sağlarım"* maddesine 100 öğretmen (%71,4) tamamen katılmıyorum, 26 öğretmen (%18,6) katılmıyorum, 5 öğretmen (%3,6) kararsızım, 3 öğretmen (%2,1) katılıyorum, 6 öğretmen (%4,3) tamamen katılıyorum,

"*8- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım*" maddesine 4 öğretmen (%2,9) tamamen katılmıyorum, 5 öğretmen (%3,6) katılmıyorum, 14 öğretmen (%10) kararsızım, 73 öğretmen (%52,1) katılıyorum, 44 öğretmen (%31,4) tamamen katılıyorum,

"9-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim" maddesine 83 öğretmen (%59,3) tamamen katılmıyorum, 49 öğretmen (%35) katılmıyorum, 5 öğretmen (%3,6) kararsızım, 2 öğretmen (%1,4) katılıyorum, 1 öğretmen (%0,7) tamamen katılıyorum,

"10-Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde sınıfın kuralını hatırlatırım" maddesine 3 öğretmen (%2,1) tamamen katılmıyorum, 7 öğretmen (%5) kararsızım, 65 öğretmen (%46,4) katılıyorum, 65 öğretmen (%46,4) tamamen katılıyorum,

"11-Çocuk istenmeyen bir davranış sergilediğinde gözlerimle onu rahatsız edecek derecede uyarırım" maddesine 27 öğretmen (%19,3) tamamen katılmıyorum, 41 öğretmen (%29,3) katılmıyorum, 31 öğretmen (%22,1) kararsızım, 36 öğretmen (%25,7) katılıyorum, 5 öğretmen (%3,6) tamamen katılıyorum,

"12- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde okulun rehberlik servisinden yoksa ilçe Rehberlik Araştırma Merkezinden yardım alırım" maddesine 7 öğretmen (%5) tamamen katılmıyorum, 12 öğretmen (%8,6) katılmıyorum, 19 öğretmen (%13,6) kararsızım, 83 öğretmen (%59,3) katılıyorum, 19 öğretmen (%13,6) tamamen katılıyorum,

"13- Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde ona sorumluluk veririm" maddesine 1 öğretmen (%0,7) tamamen katılmıyorum, 3öğretmen (%2,1) katılmıyorum, 9 öğretmen (%6,4) kararsızım, 77 öğretmen (%55) katılıyorum, 50 öğretmen (% 35,7) tamamen katılıyorum,

"14- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde sesimi yükseltip alçaltarak dikkatlerini toplamaya çalışırım" maddesine 5 öğretmen (%3,6) tamamen katılmıyorum, 7 öğretmen (%5) katılmıyorum, 19 öğretmen (%13,6) kararsızım, 71 öğretmen (%50,7) katılıyorum, 38 öğretmen (%27,1) tamamen katılıyorum,

"15- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu bağırarak uyarırım" maddesine 40 öğretmen (%28,6) tamamen katılmıyorum, 63 öğretmen (%45) katılmıyorum, 31 öğretmen (%22,1) kararsızım, 6 öğretmen (%4,3) katılıyorum,

"16- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde nasıl davranması gerektiğini açıklayarak öğüt veririm" maddesine 5 öğretmen (%3,6) tamamen katılmıyorum, 14 öğretmen (%10) katılmıyorum, 31 öğretmen (%22,1) kararsızım, 64 öğretmen (%45,7) katılıyorum, 26 öğretmen (%18,6) tamamen katılıyorum ,

"17- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde sevdiği bir şeyden mahrum bırakırım" maddesine 16 öğretmen (%11,4) tamamen katılmıyorum, 20 öğretmen (%14,3) katılmıyorum, 31 öğretmen (%22,1) kararsızım, 58 öğretmen (%41,4) katılıyorum, 15 öğretmen (% 10,7) tamamen katılıyorum,

"18- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde okul idaresine durumu bildiririm" maddesine 24 öğretmen (%17,1) tamamen katılmıyorum, 47 öğretmen (%33,6) katılmıyorum, 36 öğretmen (%25,7) kararsızım, 26 öğretmen (%18,6) katılıyorum, 7 öğretmen (%5) tamamen katılıyorum,

"19-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde çocuğun yerini değiştiririm" maddesine 2 öğretmen (%1,4) tamamen katılmıyorum, 10 öğretmen (%7,1) katılmıyorum, 21 öğretmen (%15) kararsızım, 88 öğretmen (%62,9) katılıyorum, 19 öğretmen (%13,6) tamamen katılıyorum,

"20-Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim" maddesine 2 öğretmen (%1,4) tamamen katılmıyorum, 1 öğretmen (%0,7) katılmıyorum, 5 öğretmen (%3,6) kararsızım, 77 öğretmen (%55) katılıyorum, 55 öğretmen (%39,3) tamamen katılıyorum,

"21- Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde arkadaşlarının onunla konuşmamalarını isterim" maddesine 54 öğretmen (%38,6) tamamen katılmıyorum, 68 öğretmen (%48,6) katılmıyorum, 9 öğretmen (%6,4) kararsızım, 7 öğretmen (%5) katılıyorum, 2 öğretmen (%1,4) tamamen katılıyorum,

"*22- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde etkinliğin ağır olduğunu düşünerek etkinliği iptal ederim"* maddesine 31 öğretmen (%22,1) tamamen

katılmıyorum, 72 öğretmen (%51,4) katılmıyorum, 29 öğretmen (%20,7) kararsızım, 7 öğretmen (%5) katılıyorum, 1 öğretmen (%0,7) tamamen katılıyorum,

"23-Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışları neden yapmış olduğunu anlarım" maddesine 2 öğretmen (%1,4) tamamen katılmıyorum, 1 öğretmen (%0,7) katılmıyorum, 13 öğretmen (%9,3) kararsızım, 88 öğretmen (%62,9) katılıyorum, 36 öğretmen (%25,7) tamamen katılıyorum,

"24- Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde arkadaşlarının onunla oynamamalarını isterim" maddesine 72 öğretmen (%51,4) tamamen katılmıyorum, 55 öğretmen (%39,3) katılmıyorum, 8 öğretmen (%5,7) karasızım, 4 öğretmen (%2,9) katılıyorum, 1 öğretmen (%0,7) tamamen katılıyorum,

"25- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde fiziksel temas kurarak onu uyarırım" maddesine 56 öğretmen (%40) tamamen katılmıyorum, 44 öğretmen (%31,4) katılmıyorum, 11 öğretmen (%7,9) kararsızım, 23 öğretmen (%16,4) katılıyorum, 6 öğretmen (%4,3) tamamen katılıyorum,

"*26- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde dikkatini toplamak için kısa süreli oyun oynatırım"* maddesine 9 öğretmen (%6,4) tamamen katılmıyorum, 24 öğretmen (%17,1) katılmıyorum, 26 öğretmen (%18,6) kararsızım, 64 öğretmen (%45,7) katılıyorum, 17 öğretmen (%12,1) tamamen katılıyorum ,

"27- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona gözdağı veririm" maddesine 66 öğretmen (%47,1) tamamen katılmıyorum, 55 öğretmen (%39,3) katılmıyorum, 14 öğretmen (%10) kararsızım, 5 öğretmen (%3,6) katılıyorum,

"28- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde çocuğu istenmedik davranış gösterme olasılığının daha az olacağı bir yere alırım" maddesine 6 öğretmen(%4,3) tamamen katılmıyorum, 14 öğretmen (%10) katılmıyorum, 23 öğretmen (%16,4) kararsızım, 75 öğretmen (%53,6) katılıyorum, 22 öğretmen (%15,7) tamamen katılıyorum,

"29-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde istenmeyen davranış sonunda bu duruma çözüm bulmasına fırsat veririm" maddesine 4 öğretmen (%2,9) tamamen

katılmıyorum, 3 öğretmen (%2,1) katılmıyorum, 2 öğretmen (%1,4) kararsızım, 87 öğretmen (% 62,1) katılıyorum, 44 öğretmen (% 31,4) tamamen katılıyorum,

"*30- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde tekerleme söyleyerek dikkat toplarım"* maddesine 13 öğretmen (%9,3) tamamen katılmıyorum, 20 öğretmen (%14,3) katılmıyorum, 27 öğretmen (%19,3) kararsızım, 56 öğretmen (%40) katılıyorum, 24 öğretmen (%17,1) tamamen katılıyorum düzeyinde bu stratejileri kullandıklarını belirtmişleridir.

Tablo 5

Okul Öncesi Öğretmenlerinin En Çok Kullandıkları Beş Stratejiye İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

Öğretmenlerin istemeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejiler	**N**	$\bar{x}$	**ss**
1-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim.	140	4,64	0,57
6- Çocuk olumsuz davranış gösterdiğinde onunla konuşurum.	140	4,47	0,88
3- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona soru sorarak yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark etmesini sağlarım.	140	4,45	0,76
10-Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde sınıfın kuralını hatırlatırım.	140	4,35	0,76
20-Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim.	140	4,30	0,70

Tablo 5'teki verilere baktığımızda, okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejinin $\bar{x}$=4,64 ortalama ile *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim"* olduğu görülmektedir. Bu maddeyi yanıtlayan öğretmenlerin %67,1'inin *"tamamen katılıyorum*", %31,4'ünün "*katılıyorum*" şıklarını işaretleyerek toplamda % 98,5 oranında bu stratejiyi kullandıkları belirlenmiştir.

Yine tabloya baktığımızda öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları ikinci stratejinin $\bar{x}$=4,47 ortalama ile *"Çocuk olumsuz davranış gösterdiğinde onunla konuşurum*" olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin bu maddeyi %62,9 oranında "*tamamen katılıyorum*", % 30,7 oranında *"katılıyorum*" şeklinde işaretleyerek toplamda %93,6 oranında bu stratejiyi kullandıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin en çok kullandıkları üçüncü stratejinin ise $\bar{x}$=4,45 ortalama ile *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona soru sorarak yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark etmesini sağlarım"* olduğu görülmektedir. Öğretmenler bu stratejiye %54,3 oranında tamamen katıldıklarını, %41,4 oranında katıldıklarını belirterek toplamda %95,7 oranında bu stratejiyi kullandıklarını belirtmişlerdir.

Diğer en çok kullanılan iki stratejiye de baktığımızda bunların $\bar{x}$=4,35 ortalama ile *"Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde sınıfın kuralını hatırlatırım"* ve $\bar{x}$=4,30 ortalama ile *"Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim"* olduğu görülmektedir.

Tablo 6

Okul Öncesi Öğretmenlerinin En Az Kullandıkları Beş Stratejiye İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

Öğretmenlerin istemeyen davranışlara karşı en az kullandıkları stratejiler	**N**	$\bar{x}$	**ss**
7- Çocuk bir arkadaşına zarar verdiğinde diğer çocuğun da ona zarar vermesini sağlarım.	140	1,49	0,90
9-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim.	140	1,49	0,98
24- Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde arkadaşlarının onunla oynamamalarını isterim.	140	1,62	0,78
27- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona gözdağı veririm.	140	1,70	0,79
4- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu azarlarım.	140	1,74	0,91

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı en az kullandıkları stratejinin ise $\bar{x}$=1,49 ortalama ile *"Çocuk bir arkadaşına zarar verdiğinde diğer çocuğun da ona zarar vermesini sağlarım"* olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin sırayla en az kullandıkları diğer dört strateji ise $\bar{x}$=1,49 ortalama ile "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim" $\bar{x}$*=1,62 ortalama ile "*Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde arkadaşlarının onunla oynamamalarını isterim", $\bar{x}$*=1,70 ortalama ile "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona gözdağı veririm"* ve $\bar{x}$=1,74 ortalama ile "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu azarlarım"* dır.

4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere katılma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bu kısımda parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin kullandıkları stratejiler arasında kıdem, sınıf mevcudu, kaynaştırma öğrencisinin olup olmama durumu, hizmet içi eğitim alıp almama durumuna göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U testinden yararlanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Sınıfın yaş grubuna göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığı ise Kruskal Wallis H testinden yararlanılarak belirlenmeye çalışılmış, sonrasında hangi gruplar arasında anlamlı bir fark olduğunu belirlemek için ise grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi uygulamıştır.

a) Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi sonuçlarında gösterilmektedir.

Tablo 7'deki Mann Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde stratejilerden 20.madde *"Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim"* stratejisinde ($U=1854,5$, $p<0,05$) kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Sıra ortalamalarına bakıldığında ise 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin bu stratejiyi 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre daha çok kullandıkları görülmektedir.

Tablo 7

Kıdem Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Mann Whitney U Testi sonuçları)

Ölçek maddeleri	Meslekte geçirilen yıl	N	Sıra ort.	U	p
1. madde	1-10 yıl	86	66,49	1977	0,070
	11 yıl ve üzeri	54	76,89		
2. madde	1-10 yıl	86	70,42	2315	0,975
	11 yıl ve üzeri	54	70,63		
3. madde	1-10 yıl	86	69,04	2196,5	0,540
	11 yıl ve üzeri	54	72,82		
4. madde	1-10 yıl	86	68,45	2146	0,411
	11 yıl ve üzeri	54	73,76		
5. madde	1-10 yıl	86	71,48	2238	0,708
	11 yıl ve üzeri	54	68,94		
6. madde	1-10 yıl	86	72,45	2154,5	0,399
	11 yıl ve üzeri	54	67,40		
7. madde	1-10 yıl	86	66,76	2000	0,082
	11 yıl ve üzeri	54	76,46		
8. madde	1-10 yıl	86	71,42	2243	0,710
	11 yıl ve üzeri	54	69,04		
9. madde	1-10 yıl	86	72,06	2187	0,506
	11 yıl ve üzeri	54	68,01		
10. madde	1-10 yıl	86	69,85	2266	0,789
	11 yıl ve üzeri	54	71,54		
11. madde	1-10 yıl	86	68,16	2121	0,375
	11 yıl ve üzeri	54	74,22		
12. madde	1-10 yıl	86	67,73	2083,5	0,249
	11 yıl ve üzeri	54	74,92		
13. madde	1-10 yıl	86	67,87	2096	0,276
	11 yıl ve üzeri	54	74,69		
14. madde	1-10 yıl	86	70,37	2310,5	0,957
	11 yıl ve üzeri	54	70,71		
15. madde	1-10 yıl	86	68,44	2145	0,418
	11 yıl ve üzeri	54	73,78		
16. madde	1-10 yıl	86	71,24	2258	0,771
	11 yıl ve üzeri	54	69,31		
17. madde	1-10 yıl	86	70,15	2291,5	0,891
	11 yıl ve üzeri	54	71,06		
18. madde	1-10 yıl	86	71,48	2237,5	0,708
	11 yıl ve üzeri	54	68,94		
19. madde	1-10 yıl	86	73,85	2033,5	0,153
	11 yıl ve üzeri	54	65,16		
20. madde	1-10 yıl	86	65,06	1854,5	**0,023***
	11 yıl ve üzeri	54	79,16		
21. madde	1-10 yıl	86	70,65	2309	0,951
	11 yıl ve üzeri	54	70,26		
22. madde	1-10 yıl	86	71,85	2206	0,589
	11 yıl ve üzeri	54	68,35		
23. madde	1-10 yıl	86	67,33	2049	0,172
	11 yıl ve üzeri	54	75,56		
24. madde	1-10 yıl	86	68,77	2173,5	0,478
	11 yıl ve üzeri	54	73,25		
25. madde	1-10 yıl	86	71,60	2227,5	0,670
	11 yıl ve üzeri	54	68,75		
26. madde	1-10 yıl	86	70,32	2306,5	0,944
	11 yıl ve üzeri	54	70,79		
27. madde	1-10 yıl	86	70,38	2312	0,963
	11 yıl ve üzeri	54	70,69		
28. madde	1-10 yıl	86	74,09	2013	0,148
	11 yıl ve üzeri	54	64,78		
29. madde	1-10 yıl	86	70,01	2279,5	0,831
	11 yıl ve üzeri	54	71,29		
30. madde	1-10 yıl	86	69,23	2212,5	0,625
	11 yıl ve üzeri	54	72,53		

b) Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler arasında sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi sonuçlarında gösterilmektedir.

Tablo 8'deki Mann Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde stratejilerden 8.madde *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım*" stratejisinde (U=2014, p<0,05) ve 20.madde *"Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim"* stratejisinde (U=1830,5, p<0,05) sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

8.maddenin ve 20.maddenin sıra ortalamalarına bakıldığında sınıf mevcudu 21 ve üzeri olan öğretmenlerin, sınıf mevcudu 20 ve altı olan öğretmenlere göre bu iki stratejiyi daha fazla kullandığı görülmektedir.

Tablo 8

Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Mann Whitney U Testi sonuçları)

Ölçek maddeleri	Sınıf mevcudu	N	Sıra ort.	U	p
1. madde	20 ve altı	70	67,87	2266	0,348
	21 ve üzeri	70	73,13		
2. madde	20 ve altı	70	73,29	2254,5	0,385
	21 ve üzeri	70	67,71		
3. madde	20 ve altı	70	70,91	2421	0,890
	21 ve üzeri	70	70,09		
4. madde	20 ve altı	70	68,26	2293,5	0,477
	21 ve üzeri	70	72,94		
5. madde	20 ve altı	70	73,40	2247	0,379
	21 ve üzeri	70	67,60		
6. madde	20 ve altı	70	68,12	2283,5	0,414
	21 ve üzeri	70	72,88		
7. madde	20 ve altı	70	72,43	2315	0,478
	21 ve üzeri	70	68,57		
8. madde	20 ve altı	70	64,27	2014	**0,046***
	21 ve üzeri	70	76,73		
9. madde	20 ve altı	70	70,94	2419,5	0,883
	21 ve üzeri	70	70,06		
10. madde	20 ve altı	70	69,83	2403	0,827
	21 ve üzeri	70	71,17		
11. madde	20 ve altı	70	73,11	2267,5	0,433
	21 ve üzeri	70	67,89		
12. madde	20 ve altı	70	71,49	2381	0,746
	21 ve üzeri	70	69,51		
13. madde	20 ve altı	70	68,31	2296,5	0,471
	21 ve üzeri	70	72,69		
14. madde	20 ve altı	70	66,87	2196	0,250
	21 ve üzeri	70	74,13		
15. madde	20 ve altı	70	68,82	2332,5	0,601
	21 ve üzeri	70	72,18		
16. madde	20 ve altı	70	67,99	2274	0,436
	21 ve üzeri	70	73,01		
17. madde	20 ve altı	70	71,74	2363	0,704
	21 ve üzeri	70	69,26		
18. madde	20 ve altı	70	71,56	2376	0,750
	21 ve üzeri	70	69,44		
19. madde	20 ve altı	70	74,31	2183	0,197
	21 ve üzeri	70	66,69		
20. madde	20 ve altı	70	61,65	1830,5	**0,003***
	21 ve üzeri	70	79,35		
21. madde	20 ve altı	70	71,54	2377	0,738
	21 ve üzeri	70	69,46		
22. madde	20 ve altı	70	69,27	2364	0,696
	21 ve üzeri	70	71,73		
23. madde	20 ve altı	70	72,67	2298	0,460
	21 ve üzeri	70	68,33		
24. madde	20 ve altı	70	73,06	2271	0,405
	21 ve üzeri	70	67,94		
25. madde	20 ve altı	70	70,31	2436,5	0,953
	21 ve üzeri	70	70,69		
26. madde	20 ve altı	70	70,34	2438,5	0,960
	21 ve üzeri	70	70,66		
27. madde	20 ve altı	70	69,93	2410	0,855
	21 ve üzeri	70	71,07		
28. madde	20 ve altı	70	65,88	2126,5	0,141
	21 ve üzeri	70	75,12		
29. madde	20 ve altı	70	66,16	2146	0,138
	21 ve üzeri	70	74,84		
30. madde	20 ve altı	70	69,96	2412,5	0,871
	21 ve üzeri	70	74,84		

c) Kaynaştırma Öğrencisi Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler arasında kaynaştırma öğrencisi değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi sonuçlarında gösterilmektedir.

Tablo 9'daki Mann Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde stratejilerden 2.madde *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde bunu hep yapıyorsun diyerek onu uyarırım*" (U=1845, p<0,05), 4. madde "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu azarlarım"* (U=1679,5, p<0,05), 7.madde "*Çocuk bir arkadaşına zarar verdiğinde diğer çocuğun da ona zarar vermesini sağlarım"* (U=1995,5, p<0,05), 8.madde "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım"* (U=1909,5, p<0,05), 15.madde "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu bağırarak uyarırım*" (U=1709,5, p<0,05), 21.madde "*Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde arkadaşlarının onunla konuşmamalarını isterim"* (U=1863, p<0,05) ve 24.madde "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde arkadaşlarının onunla oynamamalarını isterim"* (U=1903, p<0,05) stratejilerinde kaynaştırma öğrencisi değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Maddelerin sıra ortalamalarına bakıldığında ise 2.madde, 4.madde, 7.madde, 15.madde, 21.madde ve 24.maddedeki stratejilerin sınıfında kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenler tarafından olanlara göre daha fazla kullanıldığı görülmektedir. 8.maddenin ise sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenler tarafından olmayanlara göre daha fazla kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 9

Kaynaştırma Öğrencisi Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Mann Whitney U Testi sonuçları)

Ölçek maddeleri	Kaynaştırma	N	Sıra ort.	U	p
1. madde	Var	60	68,20	2262	0,477
	Yok	80	72,23		
2. madde	Var	60	61,25	1845	**0,013***
	Yok	80	77,44		
3. madde	Var	60	71,33	2350,5	0,812
	Yok	80	69,88		
4. madde	Var	60	58,49	1679,5	**0,001***
	Yok	80	79,51		
5. madde	Var	60	63,43	1976	0,063
	Yok	80	75,83		
6. madde	Var	60	71,40	2346	0,789
	Yok	80	69,83		
7. madde	Var	60	63,76	1995,5	**0,032***
	Yok	80	75,56		
8. madde	Var	60	78,68	1909,5	**0,023***
	Yok	80	64,37		
9. madde	Var	60	67,10	2196	0,321
	Yok	80	73,05		
10. madde	Var	60	72,33	2290	0,605
	Yok	80	69,13		
11. madde	Var	60	67,94	2246,5	0,505
	Yok	80	72,42		
12. madde	Var	60	74,22	2177	0,290
	Yok	80	67,71		
13. madde	Var	60	71,88	2317,5	0,696
	Yok	80	69,47		
14. madde	Var	60	70,07	2374	0,905
	Yok	80	70,83		
15. madde	Var	60	58,99	1709,5	**0,002***
	Yok	80	79,13		
16. madde	Var	60	69,86	2361,5	0,863
	Yok	80	70,98		
17. madde	Var	60	65,58	2104,5	0,193
	Yok	80	74,19		
18. madde	Var	60	71,61	2333,5	0,772
	Yok	80	69,67		
19. madde	Var	60	76,27	2054	0,092
	Yok	80	66,18		
20. madde	Var	60	68,42	2275	0,549
	Yok	80	72,06		
21. madde	Var	60	61,55	1863	**0,013***
	Yok	80	77,21		
22. madde	Var	60	66,12	2137	0,228
	Yok	80	73,79		
23. madde	Var	60	75,40	2106	0,148
	Yok	80	66,83		
24. madde	Var	60	62,22	1903	**0,020***
	Yok	80	76,71		
25. madde	Var	60	69,45	2337	0,780
	Yok	80	71,29		
26. madde	Var	60	72,50	2280	0,592
	Yok	80	69,00		
27. madde	Var	60	63,76	1995,5	0,062
	Yok	80	75,56		
28. madde	Var	60	71,40	2346	0,804
	Yok	80	69,83		
29. madde	Var	60	72,72	2267	0,512
	Yok	80	68,84		
30. madde	Var	60	71,08	2365	0,875
	Yok	80	70,06		

d) Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler arasında daha önceden sınıf yönetimine ilişkin hizmet içi eğitim alıp almama değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi sonuçlarında gösterilmektedir.

Tablo 10'daki Mann Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde stratejilerden 1.madde "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim"* (U=1975,5, p<0,05), 8.madde "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım"* (U=1947, p<0,05) ve 9.madde "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim"* (U=1955, p<0,05) stratejilerinde hizmet içi eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Maddelerin sıra ortalamalarına baktığımızda ise 1.madde ve 8.maddenin daha önceden hizmet içi eğitim alan öğretmenler tarafından almayan öğretmenlere göre daha fazla kullanıldığı görülmektedir. 9.maddenin ise hizmet içi eğitim almayan öğretmenler tarafından alan öğretmenlere göre daha fazla kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 10

Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Mann Whitney U Testi sonuçları)

Ölçek maddeleri	Hizmet içi eğitim	N	Sıra ort.	U	p
1. madde	Aldım	59	77,52	1975,5	**0,032***
	Almadım	81	63,39		
2. madde	Aldım	59	71,07	2356	0,880
	Almadım	81	70,09		
3. madde	Aldım	59	72,56	2268	0,559
	Almadım	81	69,00		
4. madde	Aldım	59	67,30	2200,5	0,384
	Almadım	81	72,83		
5. madde	Aldım	59	70,78	2373	0,942
	Almadım	81	70,30		
6. madde	Aldım	59	72,54	2269	0,550
	Almadım	81	69,01		
7. madde	Aldım	59	68,41	2266	0,511
	Almadım	81	72,02		
8. madde	Aldım	59	77,99	1947	**0,040***
	Almadım	81	65,04		
9. madde	Aldım	59	63,14	1955	**0,034***
	Almadım	81	75,86		
10. madde	Aldım	59	72,92	2247	0,501
	Almadım	81	68,74		
11. madde	Aldım	59	65,93	2120	0,241
	Almadım	81	73,83		
12. madde	Aldım	59	70,94	2363,5	0,902
	Almadım	81	70,18		
13. madde	Aldım	59	70,72	2376,5	0,951
	Almadım	81	70,34		
14. madde	Aldım	59	72,73	2258	0,547
	Almadım	81	68,88		
15. madde	Aldım	59	75,86	2073,5	0,154
	Almadım	81	66,60		
16. madde	Aldım	59	70,89	2366,5	0,918
	Almadım	81	70,22		
17. madde	Aldım	59	66,06	2127,5	0,247
	Almadım	81	73,73		
18. madde	Aldım	59	67,16	2192,5	0,390
	Almadım	81	72,93		
19. madde	Aldım	59	70,27	2376	0,947
	Almadım	81	70,67		
20. madde	Aldım	59	73,10	2236	0,461
	Almadım	81	68,60		
21. madde	Aldım	59	68,73	2285	0,628
	Almadım	81	71,79		
22. madde	Aldım	59	68,55	2274,5	0,597
	Almadım	81	71,92		
23. madde	Aldım	59	73,99	2183,5	0,310
	Almadım	81	67,96		
24. madde	Aldım	59	67,93	2238	0,476
	Almadım	81	72,37		
25. madde	Aldım	59	65,30	2082,5	0,172
	Almadım	81	74,29		
26. madde	Aldım	59	70,41	2384	0,980
	Almadım	81	70,57		
27. madde	Aldım	59	67,21	2195,5	0,370
	Almadım	81	72,90		
28. madde	Aldım	59	66,28	2140,5	0,251
	Almadım	81	73,57		
29. madde	Aldım	59	70,29	2377	0,951
	Almadım	81	70,65		
30. madde	Aldım	59	76,46	2038	0,122
	Almadım	81	66,16		

e) Sınıfın Yaş Grubu Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 11' deki Kruskal Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde 1.madde *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim"*, 3.madde *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona soru sorarak yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark etmesini sağlarım*", 6.madde "*Çocuk olumsuz davranış sergilediğinde onunla konuşurum"*, 20.madde "*Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışın öncesini sorgular öğrenirim*" ve 22.madde "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde etkinliğin ağır olduğunu düşünerek etkinliği iptal ederim"* stratejilerinde sınıfın yaş grubu değişkenine göre anlamı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Sıra ortalamaları dikkate alındığında, 1.madde, 3.madde, 6.madde ve 20.maddedeki stratejileri 4 yaş grubunda çalışan öğretmenlerin, 3 yaş ve 5 yaş grubunda çalışan öğretmenlere göre daha fazla kullandıkları, 22. maddenin ise 5 yaş grubunda çalışan öğretmenler tarafından 3 yaş ve 4 yaş grubunda çalışan öğretmenlere göre daha fazla kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 11

Sınıfın Yaş grubu Değişkenine Göre İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejiler (Kruskal Wallis H Testi sonuçları)

Ölçek maddeleri	Yaş grubu	N	Sıra ort.	x^2	sd	p	Anlamlı fark
1. madde	3 yaş	26	69,62	10,452	2	**0,005***	4-5 yaş
	4 yaş	49	82,23				
	5 yaş	65	62,01				
2. madde	3 yaş	26	74,73	0,578	2	0,746	-
	4 yaş	49	67,73				
	5 yaş	65	70,89				
3. madde	3 yaş	26	63,85	8,891	2	**0,012***	3-4 yaş 4-5 yaş
	4 yaş	49	82,71				
	5 yaş	65	63,95				
4. madde	3 yaş	26	71,15	0,149	2	0,928	-
	4 yaş	49	68,86				
	5 yaş	65	71,48				
5. madde	3 yaş	26	82,56	3,057	2	0,217	-
	4 yaş	49	67,93				
	5 yaş	65	67,62				
6. madde	3 yaş	26	67,94	6,995	2	**0,030***	4-5 yaş
	4 yaş	49	80,80				
	5 yaş	65	63,76				
7. madde	3 yaş	26	73,83	0,773	2	0,679	-
	4 yaş	49	72,02				
	5 yaş	65	68,02				
8. madde	3 yaş	26	74,29	0,616	2	0,735	-
	4 yaş	49	71,73				
	5 yaş	65	68,05				

9. madde	3 yaş	26	62,31	3,623	2	0,163	-
	4 yaş	49	67,17				
	5 yaş	65	76,28				
10. madde	3 yaş	26	69,12	1,293	2	0,524	-
	4 yaş	49	75,18				
	5 yaş	65	67,52				
11. madde	3 yaş	26	73,92	1,019	2	0,601	-
	4 yaş	49	65,98				
	5 yaş	65	72,54				
12. madde	3 yaş	26	73,56	0,675	2	0,713	-
	4 yaş	49	72,39				
	5 yaş	65	67,85				
13. madde	3 yaş	26	79,35	4,631	2	0,099	-
	4 yaş	49	74,87				
	5 yaş	65	63,67				
14. madde	3 yaş	26	76,85	1,011	2	0,603	-
	4 yaş	49	70,24				
	5 yaş	65	68,15				
15. madde	3 yaş	26	67,21	1,308	2	0,520	-
	4 yaş	49	66,78				
	5 yaş	65	74,42				
16. madde	3 yaş	26	62,90	2,906	2	0,234	-
	4 yaş	49	77,51				
	5 yaş	65	68,25				
17. madde	3 yaş	26	68,81	0,316	2	0,854	-
	4 yaş	49	68,78				
	5 yaş	65	72,48				
18. madde	3 yaş	26	73,48	0,460	2	0,795	-
	4 yaş	49	67,60				
	5 yaş	65	71,49				
19. madde	3 yaş	26	77,38	3,489	2	0,175	-
	4 yaş	49	74,60				
	5 yaş	65	64,65				
20. madde	3 yaş	26	62,58	9,275	2	**0,010***	4-5 yaş
	4 yaş	49	82,98				
	5 yaş	65	64,26				
21. madde	3 yaş	26	68,06	0,264	2	0,876	-
	4 yaş	49	69,65				
	5 yaş	65	72,12				
22. madde	3 yaş	26	55,58	6,584	2	**0,037***	3-5 yaş
	4 yaş	49	69,04				
	5 yaş	65	77,57				
23. madde	3 yaş	26	73,31	2,250	2	0,325	-
	4 yaş	49	75,21				
	5 yaş	65	65,82				
24. madde	3 yaş	26	67,35	0,526	2	0,769	-
	4 yaş	49	69,12				
	5 yaş	65	72,80				
25. madde	3 yaş	26	62,06	1,750	2	0,417	-
	4 yaş	49	70,51				
	5 yaş	65	73,87				
26. madde	3 yaş	26	77,98	1,667	2	0,435	-
	4 yaş	49	66,03				
	5 yaş	65	70,88				
27. madde	3 yaş	26	69,06	5,013	2	0,082	-
	4 yaş	49	61,93				
	5 yaş	65	77,54				
28. madde	3 yaş	26	72,25	3,954	2	0,138	-
	4 yaş	49	77,83				
	5 yaş	65	64,08				
29. madde	3 yaş	26	68,12	3,488	2	0,175	-
	4 yaş	49	77,87				
	5 yaş	65	65,90				
30. madde	3 yaş	26	86,98	5,771	2	0,056	-
	4 yaş	49	65,89				
	5 yaş	65	67,38				

(Tablo 11'in devamı)

Hangi gruplar arasında anlamlı bir fark olduğunu belirlemek için ise grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi uygulamıştır.

Tablo 12

Sınıfın Yaş grubu Değişkenine Göre Kullanılan Stratejilerin Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek maddeleri	Yaş grubu	N	Sıra ort.	U	p
1. madde	3 yaş	59	33,52	520,5	0,074
	4 yaş	49	40,38		
	3 yaş	59	49,60	751,5	0,340
	5 yaş	65	44,56		
	4 yaş	49	66,86	1134	**0,001***
	5 yaş	65	50,45		
3. madde	3 yaş	59	31,15	459	**0,019***
	4 yaş	49	41,63		
	3 yaş	59	46,19	840	0,961
	5 yaş	65	45,92		
	4 yaş	49	66,08	1172	**0,006***
	5 yaş	65	51,03		
6. madde	3 yaş	59	33,18	517	0,093
	4 yaş	49	40,45		
	3 yaş	59	48,06	791,5	0,595
	5 yaş	65	45,18		
	4 yaş	49	65,35	1208	**0,009***
	5 yaş	65	51,58		
20. madde	3 yaş	59	31,08	457	**0,025***
	4 yaş	49	41,67		
	3 yaş	59	45,00	819	0,787
	5 yaş	65	46,40		
	4 yaş	49	66,31	1161	**0,005***
	5 yaş	65	50,86		
22. madde	3 yaş	59	33,21	512,5	0,117
	4 yaş	49	40,54		
	3 yaş	59	35,87	581	**0,012***
	5 yaş	65	50,05		
	4 yaş	49	53,50	1396,5	0,229
	5 yaş	65	60,52		

Tablo 12'deki Mann Whitney U sonuçlarına göre 1.madede bulunan strateji için 4 yaş ve 5 yaş ($U=1134$, $p<0,05$) grubunda çalışan öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 3. maddede bulunan strateji için 3 yaş ve 4 yaş ($U=459$, $p<0,05$), 4 yaş ve 5 yaş ($U=1172$, $p<0,05$) grubunda çalışan öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 6.maddede bulunan strateji için 4 yaş ve 5 yaş ($U=1208$, $p<0,05$) grubunda çalışan öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 20.maddede bulunan strateji için 3 yaş ve 4yaş ($U=457$, $p<0,05$), 4 yaş ve 5 yaş ($U=1162$, $p<0,05$) grubunda çalışan öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 22. maddede bulunan strateji için 3 yaş ve 5 yaş ($U=581$, $p<0,05$) grubunda çalışan öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur.

4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Modellerinden Aldıkları Puanlar

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin hangi disiplin modelini yansıttığını incelemek amacıyla her katılımcı için *"Kontrol modeli puanı", "Güvengen disiplin modeli puanı", "Öğretmen etkililiği puanı", "Kounin modeli puanı", "Sosyal disiplin modeli puanı"* ve *"Davranış değiştirme modeli puanı"* hesaplanmıştır.

Öğretmenlerin disiplin modellerine yönelik ortalama puan ve standart sapma değerleri Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13

Disiplin Modellerine Yönelik Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

Disiplin Modeli	**N**	$\bar{x}$	**ss**
Kontrol modeli	140	4,17	0,45
Öğretmen etkililiği	140	3,78	0,67
Kounin modeli	140	3,57	0,69
Davranış değiştirme modeli	140	2,95	0,57
Güvengen disiplin modeli	140	2,27	0,53
Sosyal disiplin modeli	140	1,64	0,60

Tablo 13'e göre öğretmenlerin disiplin modellerinden aldıkları puanlara baktığımızda en yüksek ortalamanın $\bar{x}$=4,17 ortalama ile kontrol modeline ait olduğu görülmektedir. Bunu sıra ile $\bar{x}$=3,78 ile öğretmen etkililiği, $\bar{x}$=3,57 ile Kounin modeli, $\bar{x}$=2,95 ile davranış değiştirme modeli, $\bar{x}$= 2,27 ile güvengen disiplin modeli ve $\bar{x}$=1,64 ile sosyal disiplin modeli izlemiştir.

4.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Modellerinden Aldıkları Puanların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanların çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bu kısımda parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin disiplin modellerinden aldıkları puanlar arasında kıdem, sınıf mevcudu, kaynaştırma öğrencisinin olup olmama durumu ve hizmet içi eğitim alıp almama durumlarına göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U testinden yararlanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Sınıfın yaş grubuna göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığı ise Kruskal Wallis H testinden yararlanılarak belirlenmeye çalışılmış, sonrasında hangi gruplar arasında anlamlı bir fark olduğunu belirlemek için ise grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi uygulamıştır.

a) Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi sonuçlarında gösterilmektedir.

Tablo 14

Kıdem Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Mann Whitney U Testi sonuçları)

Disiplin Modeli	Meslekte geçirilen yıl	N	Sıra ort.	U	p
Kontrol modeli	1-10 yıl	86	69,74	2257	0,780
	11 yıl ve üzeri	54	71,70		
Güvengen disiplin modeli	1-10 yıl	86	68,14	2119	0,383
	11 yıl ve üzeri	54	74,26		
Öğretmen etkililiği	1-10 yıl	86	70,47	2319	0,990
	11 yıl ve üzeri	54	70,56		
Kounin modeli	1-10 yıl	86	73,51	2063	0,261
	11 yıl ve üzeri	54	65,70		
Sosyal disiplin modeli	1-10 yıl	86	70,29	2304	0,937
	11 yıl ve üzeri	54	70,83		
Davranış değiştirme modeli	1-10 yıl	86	70,08	2285,5	0,875
	11 yıl ve üzeri	54	71,18		

Tablo 14'teki Mann Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde kıdem değişkenine göre disiplin modeli puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

b) Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar arasında sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi sonuçlarında gösterilmektedir

Tablo 15

Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Mann Whitney U Testi sonuçları)

Disiplin Modeli	Sınıf mevcudu	N	Sıra ort.	U	p
Kontrol modeli	20 ve altı	70	64,87	2056	0,099
	21 ve üzeri	70	76,13		
Güvengen disiplin modeli	20 ve altı	70	70,65	2439,5	0,965
	21 ve üzeri	70	70,35		
Öğretmen etkililiği	20 ve altı	70	70,28	2434,5	0,948
	21 ve üzeri	70	70,72		
Kounin modeli	20 ve altı	70	71,06	2410,5	0,867
	21 ve üzeri	70	69,94		
Sosyal disiplin modeli	20 ve altı	70	73,34	2251	0,396
	21 ve üzeri	70	67,66		
Davranış değiştirme modeli	20 ve altı	70	70,73	2434	0,964
	21 ve üzeri	70	70,27		

Tablo 15'teki Mann Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde sınıf mevcudu değişkenine göre disiplin modeli puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

c) Kaynaştırma Öğrencisi Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar arasında kaynaştırma öğrencisi değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi sonuçlarında gösterilmektedir.

Tablo 16

Kaynaştırma Öğrencisi Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Mann Whitney U Testi sonuçları)

Disiplin Modeli	Kaynaştırma	N	Sıra ort.	U	p
Kontrol modeli	Var	60	70,90	2376	0,919
	Yok	80	70,20		
Güvengen disiplin modeli	Var	60	60,41	1794,5	**0,011***
	Yok	80	78,07		
Öğretmen etkililiği	Var	60	64,33	2030	0,115
	Yok	80	75,13		
Kounin modeli	Var	60	68,98	2309	0,698
	Yok	80	71,64		
Sosyal disiplin modeli	Var	60	70,90	1909,5	**0,035***
	Yok	80	70,20		
Davranış değiştirme modeli	Var	60	71,67	2330	0,766
	Yok	80	69,63		

Tablo 16'daki Mann Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde disiplin modellerinden güvengen disiplin modeli ($U=1794,5$ $p<0,05$) ve sosyal disiplin modeli ($U=1909,5$ $p<0,05$) alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Sıra ortalamalarına bakıldığında, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunmayan öğretmenlerin bulunan öğretmenlere göre güvengen disiplin modeli puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sosyal disiplin modeli için sıra ortalamalarına bakıldığında ise, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin bulunmayan öğretmenlere göre sosyal disiplin modeli puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tabloyu incelediğimizde kontrol modeli, öğretmen etkililiği, Kounin modeli ve davranış değiştirme modeli alt boyutlarında ise herhangi bir farklılık bulunmamıştır.

d) Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar arasında daha önceden sınıf yönetimine ilişkin bir hizmet içi eğitim alıp almama değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi sonuçlarında gösterilmektedir.

Tablo 17

Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Mann Whitney U Testi sonuçları)

Disiplin Modeli	Hizmet içi eğitim	N	Sıra ort.	U	p
Kontrol modeli	Aldım	59	75,96	2067,5	0,172
	Almadım	81	66,52		
Güvengen disiplin modeli	Aldım	59	69,06	2304,5	0,719
	Almadım	81	71,55		
Öğretmen etkililiği	Aldım	59	73,75	2197,5	0,412
	Almadım	81	68,13		
Kounin modeli	Aldım	59	65,24	2079	0,184
	Almadım	81	74,33		
Sosyal disiplin modeli	Aldım	59	67,56	2216	0,454
	Almadım	81	72,64		
Davranış değiştirme modeli	Aldım	59	71,08	2355	0,883
	Almadım	81	70,7		

Tablo 17'deki Mann Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde hizmet içi eğitim değişkenine göre disiplin modeli puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

e) Sınıfın Yaş Grubu Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerinden aldıkları puanlar arasında en son görev yaptıkları sınıfın yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis H Testi sonuçlarında gösterilmektedir.

Tablo 18

Sınıfın Yaş Grubu Değişkenine Göre Disiplin Modellerinden Alınan Puanlar (Kruskal Wallis H Testi sonuçları)

Disiplin Modeli	Yaş grubu	N	Sıra ort.	x^2	sd	p	Anlamlı fark
Kontrol modeli	3 yaş	26	74,60	6,479	2	**0,039***	4-5 yaş
	4 yaş	49	80,36				
	5 yaş	65	61,43				
Güvengen disiplin modeli	3 yaş	26	73,15	0,501	2	0,778	-
	4 yaş	49	67,27				
	5 yaş	65	71,88				
Öğretmen etkililiği	3 yaş	26	74,38	1,529	2	0,466	-
	4 yaş	49	74,41				
	5 yaş	65	66,00				
Kounin modeli	3 yaş	26	74,75	0,713	2	0,700	-
	4 yaş	49	72,09				
	5 yaş	65	67,60				
Sosyal disiplin modeli	3 yaş	26	67,06	0,564	2	0,754	-
	4 yaş	49	68,86				
	5 yaş	65	73,12				
Davranış değiştirme modeli	3 yaş	26	76,12	1,311	2	0,519	-
	4 yaş	49	65,63				
	5 yaş	65	71,92				

Tablo 18'deki Kruskal Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde disiplin modellerinden kontrol modeli alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Sıra ortalamalarına bakıldığında, 4 yaş grubunda çalışan öğretmenlerin 3 ve 5 yaşta çalışan öğretmenlere göre kontrol modeli puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Hangi gruplar arasında anlamlı bir fark olduğunu belirlemek için ise grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi uygulamıştır.

Tablo 19

Sınıfın Yaş Grubu Değişkenine Göre Kontrol Modelinden Alınan Puanların Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Disiplin Modeli	**Gruplar**	**N**	**Sıra ort.**	**U**	**p**
Kontrol modeli	3 yaş	59	35,96	548	0,553
	4 yaş	49	39,08		
	3 yaş	59	52,13	685,5	0,159
	5 yaş	65	43,55		
	4 yaş	49	66,28	1162,5	**0,013***
	5 yaş	65	50,88		

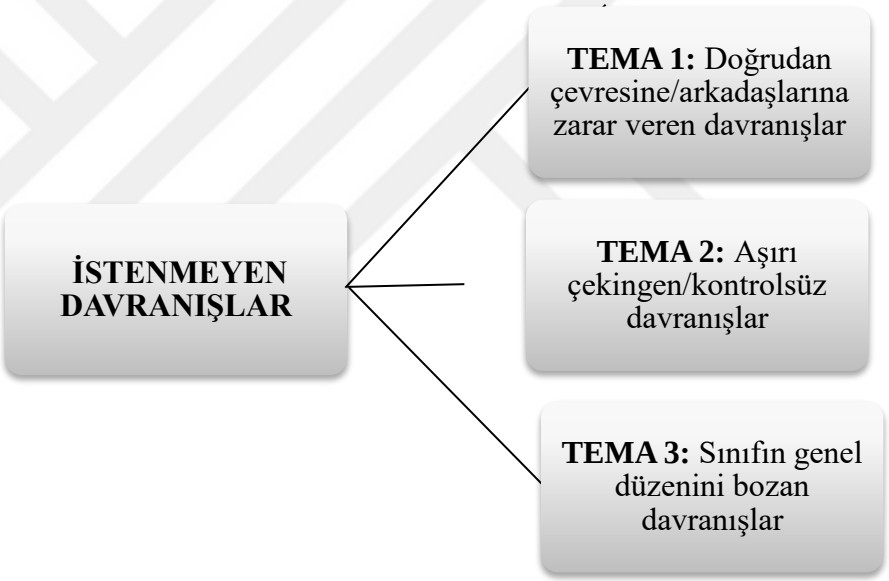
Tablo 19'da görüldüğü gibi kontrol modelinden alınan puanların sınıfın yaş grubu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney U testi sonucunda söz konusu farklılığın 4 yaş ve5 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir ($U=1162,5$, $p<0,05$). Sıra ortalamalarına baktığımızda ise 4 yaş grubunda çalışan öğretmenlerin 5 yaş grubunda çalışan öğretmenlere göre kontrol modeli puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta En Çok Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlara İlişkin Görüşleri

Beşinci alt problem kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlar görüşmelerden elde edilen verilerden yararlanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcılara *"Sınıfınızda en çok karşılaştığınız istenmeyen davranışlar nelerdir*?" sorusu yöneltilmiştir.

Şekil 13

İstenmeyen Davranışlara İlişkin Elde Edilen Temalar

Verilerin yorumlanmasından çıkan sonuca göre okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlar üç ana temaya bölünmüş ve her temaya ait kategoriler ve alt kategoriler belirlenmiştir. Her tema ile ilgili kategori, alt kategori ve frekanslarına ait tablo verilmiş, bu tablodan sonra öğretmenlerin problem sorusuyla ilgili cevaplarına ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu problem sorusuyla ilgili yer alan alıntılar, cevapların çokluğu ve en çok karşılaşılan davranışa odaklanmak amaçlandığından, her tema için en çok frekansa sahip kategoriye ilişkin olarak yapılmıştır.

Tablo 20

Tema 1'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara İlişkin Kategoriler ve Alt Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 1: Doğrudan Çevresine/Arkadaşlarına Zarar Veren Davranışlar			
Kategoriler	**Alt Kategoriler ve Yanıtlar**	**f**	**∑f**
Şiddet ve saldırganlık	Vurma (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö19, Ö20) Zarar verme (Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö10, Ö13,Ö14) Saldırganlık (Ö3, Ö11, Ö12, Ö14, Ö19) Isırma (Ö4, Ö12, Ö14, Ö19) Tükürme (Ö6, Ö7) Çimdikleme (Ö14, Ö17) Oyuncak fırlatma (Ö17) Saç çekme (Ö17)	13 7 5 4 2 2 1 1	35
Kötü sözler kullanma	Sözel şiddet (Ö2, Ö19, Ö20) Küfür, hakaret (Ö6) Tartışma (Ö13)	3 1 1	5
Paylaşmama	Oyuncak ve materyalleri paylaşmama (Ö4, Ö6, Ö12) Oyuncağı arkadaşından çekip alma (Ö6, Ö12)	3 2	5
Kıskançlık	Kıskançlık yapma (Ö9, Ö14, Ö18)	3	3
Oyuna almama	Sen gelme, sen oynama deyip oyuna kabul etmeme (Ö14, Ö18)	2	2
Saygısızlık	Saygısızlık yapma (Ö4, Ö6)	2	2
Görüşler Toplamı		**52**	

Tablo 20'de görüldüğü gibi "*doğrudan çevresine/arkadaşlarına zarar veren davranışlar"* kendi içerisinde gruplanarak kategorilere ayrılmış ve "*şiddet ve saldırganlık, kötü sözler kullanma, paylaşmama, kıskançlık, oyuna almama, saygısızlık"* olarak altı farklı kategori altında toplamda 16 farklı davranış tanımlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre bu tema altında öğretmenlerden toplamda 52 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında sınıfta en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar 35 yanıt ile *"şiddet ve saldırganlık*" davranışları olarak belirtilmiştir. Bunu sıra ile 5 yanıtla *"kötü sözler kullanma*", 5 yanıtla "*paylaşmama*", 3 yanıtla *"kıskançlık*", 2 yanıtla "*oyuna almama*" ve 2 yanıtla "*saygısızlık*" takip etmiştir.

Sınıfta istenmeyen davranışlardan *"şiddet ve saldırganlık*" davranışları hakkında Ö5 öğrencilerin şiddete eğilimli olduklarını, Ö2 şiddet içeren davranışların sınıf güvenliği açısından sorunlara yol açtığını, Ö1 ve Ö9 sınıfta onları en çok rahatsız eden davranışların bu tarz davranışlar olduğunu, Ö2, Ö9, Ö13 bu tarz davranışları asla tolere edemeyeceklerini, Ö16 ve Ö19 ise bu davranışların veliye iletildiğinde genelde velilerin çocuğunun yaptığını kabul etmediklerini belirtmişlerdir.

Ö6 bu davranışla ilgili olarak görüşünü şu şekilde belirtmiştir:

"Şiddet ve saldırganlık davranışlarının bir kısmı serbest zamanda olabiliyor. Sosyal iletişimi çok iyi olmayan öğrencilerde görülüyor. Örneğin oyuncak paylaşamama devamında fiziksel şiddeti getirebiliyor."

Ö14 ise bu davranışla ilgili olarak ailenin bu noktada önemli bir faktör olduğunu vurgulamıştır:

"Daha çok evdeki ortama göre bu davranış çocukta görülüyor. Eğer evde vurma davranışına göz yumuluyorsa, çocuk okulda arkadaşına sözünü geçiremezse ya da öğretmenin dediği işine gelmezse direkt fiziksel şiddete başvuruyor."

Ö4 ise bu tarz davranışların daha çok küçük yaş gruplarında görüldüğüne dikkat çekmiştir:

"Özellikle küçük yaş gruplarında ısırma, vurma… Bunlar olabiliyor üç yaşta. Bu durumda başka bir çocuğun da fiziksel olarak zarar görmesi söz konusu olduğundan veli ile de görüşmek durumunda kalıyorum."

Ö19 da bu tarz davranışların veliler tarafından da hoş karşılanmadığına değinmiştir:

"Benim için tek sorun bir öğrencinin bir öğrenciye şiddet uygulaması. Hem karşı tarafa hesap veriyorsun, hem üzülüyorsun. Hem çocuğun canı yandı ona üzülüyorsun. Hem de diğer tarafa bunu nasıl anlatacaksın? Veli de bu sefer öğretmeni suçluyor."

Tablo 21

Tema 2'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara İlişkin Kategoriler ve Alt Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 2: Aşırı Çekingen/Kontrolsüz Davranışlar			
Kategoriler	**Alt Kategoriler ve Yanıtlar**	**f**	**∑f**
Çekingenlik/ürkeklik	Aşırı çekingenlik (Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö19, Ö20)	6	26
	Etkinliklere/ oyunlara katılmaktan çekinme(Ö1, Ö6, Ö9, Ö13, Ö15, Ö18)	6	
	İletişimden kaçma (Ö1, Ö3, Ö6, Ö14,Ö18)	5	
	İçe kapanıklık (Ö3, Ö5, Ö14, Ö17)	4	
	Yalnızlığı tercih etme (Ö4, Ö13)	2	
	Göz teması kuramama (Ö1)	1	
	Teşvikle oyuna girme (Ö16)	1	
	Geri planda kalmayı tercih etme (Ö15)	1	
Kontrolsüz davranışlar	Otokontrol eksikliği (Ö4, Ö15, Ö18)	3	10
	Ağlama, mızıldanma (Ö14, Ö20)	2	
	Yetişkin denetimi olmadan uygun davranamama (Ö5)	1	
	Öfkesini kontrol edememe (Ö15)	1	
	Yanlış yapınca aşırı tepki verme (Ö11)	1	
	Kendini yerlere atıp ağlama (Ö14)	1	
	Aşırı stresli olma (Ö3)	1	
Görüşler Toplamı		**36**	

Tablo 21'de görüldüğü gibi diğer bir tema olan *"aşırı çekingen/kontrolsüz davranışlar*" kendi içerisinde kategorilere ayrılmış ve "*çekingenlik/ürkeklik ve kontrolsüz davranışlar*" olarak iki farklı kategori altında toplamda 15 farklı davranış tanımlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre bu tema altında öğretmenlerden toplamda 36 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında sınıfta en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar 26 yanıt ile *"çekingenlik/ürkeklik"*

davranışları olarak belirtilmiştir. Bunu 10 yanıtla "*kontrolsüz davranışlar*" takip etmiştir.

Sınıfta istenmeyen davranışlardan "*çekingenlik/ürkeklik"* davranışları hakkında Ö1 bu tarz öğrencilerin sınıfta çekingenlik gösterdiklerini, Ö4 bu tarz davranışlar gösteren öğrencilerin arkadaşlarıyla oynamak yerine yalnız kalmayı tercih ettiklerini, Ö6 bu öğrencilerin iletişime geçmede, kendini ifade etmede çekingenlik yaşadıklarını, Ö13 bu öğrencilerin oyun etkinliklerinden kendilerini geri çektiklerini, Ö14 bu öğrencilerin sınıfta konuşmak istemediklerini, Ö16 ve Ö19 bu öğrencilerin sürekli motive edilmeye, teşvik edilmeye ihtiyaçları olduğunu, Ö17 içe kapanık öğrencilerin sınıfa uyum sağlayamadıklarını, Ö18 diğer öğrencilere göre etkinliklere karşı heveslerinin daha az olduğunu belirtmiştir.

Ö1 aile tutumlarının bu noktada etkisi olduğunu belirtmiştir:

"Aşırı kontrollü ailelerden gelen çocuklarda bu görülebiliyor. Yanlış yapma korkusuyla çocuk kendini geri çekebiliyor. Geçen yıllarda da bu yıllarda da sık sık karşılaştığım bir problem. Göz teması kurmuyor çocuk, bir şey söylemekten çekiniyor. Hatta bazılarında bu çekingenlik ve ürkeklik o kadar ileri boyutlarda ki yanına yaklaştığınızda çocuk kendini saklıyor."

Ö4 bu konuyla ilgili fikrini şöyle ifade etmiştir:

"Bir kız öğrencim var, aşırı utangaç ve çekingen bir öğrenci. Biraz da kilosu var, bilmiyorum belki de ona bağlı. Ben bu çekingenliğini yenmesi için çok çabalıyorum. Tabi ki vicdanen üzülüyorum. Arkadaşlarından kendini, kendisi yalnız bırakıyor, dışlıyor. Arkadaşlarındansa ona karşı herhangi bir sorun yok."

Ö17 bu öğrencilerin öğrenip öğrenmediklerini anlamanın zorluğuna vurgu yapmıştır:

"Bir davranış değişikliği gözlemleyemiyorsun, ne öğrendi ne öğrenmedi anlayamıyorsun. Nasıl bir olumlu davranış değişikliği ya da olumsuz bir davranış değişikliği olduğunu bilemiyorsun bu öğrencilerde."

Ö6 bu öğrencilerle ilgili şunları söylemiştir:

"Bazen gün içinde sesini hiç duymadığım öğrencim olmuştur. Hiç etkinliklere katılmayanlar, kendilerini ifade etmeyenlerde bir süre sonra okula gelmeme gibi davranışlar ortaya çıkabiliyor. Gerek benimle gerek arkadaşlarıyla iletişim kurmadığı için bu tür sorunlar yaşıyoruz."

Ö13 bu durumun öğretmen için üzüntü oluşturduğuna vurgu yapmıştır:

"Bu sene bir tane kız öğrencim var, özellikle oyun etkinliklerine katılmıyor. Çocuk bu, derste ne kadar çekingen de olsa oyun etkinliğine katılması gerekiyor… İnsan üzülüyor, bahçeye çıktığında bir kenara oturuyor. Oyunlara dahil etmeye çalışıyorum, onunla birlikte oynuyorum, çekildiğim an oyun grubundan ayrılıp tek başına oturuyor… Bir tek oyun etkinliklerine katılmıyor ya da tek kalıyor. Yoksa kendini çok güzel, sessiz bir şekilde de olsa ifade eden bir öğrenci."

Ö16 ise bu konuyla ilgili şunları demiştir:

"Geçen sene sürekli birinin desteği ile oyuna giren, bir şeyler yapan, onu sürekli birinin bireysel olarak motive etmesi gereken bir öğrencim vardı. Kendi isteği ile etkinliklere ve oyunlara katıldığını çok nadir gördüm…"

Ö18 bu tarz davranışları olan bir öğrencisi ile ilgili şunları demiştir:

"Kız öğrencimin ailevi problemleri var. O yüzden çok güvensiz bir öğrenci, hep sessiz kalıyor. Onunla hep birebir görüşüyorum. Size güvenmesi, sizinle zaman geçirmesi önemli olan."

Ö20 şunları söylemiştir:

"Sınıfta aşırı çekingen öğrencilerim de var. Bu öğrencilerde sınıfa uyum problemi oluyor. Birebir ilgilenmek gerekiyor bu öğrencilerle. Daha fazla konuşup motive etmek gerekiyor onları."

Tablo 22

Tema 3'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara İlişkin Kategoriler ve Alt Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 3:Sınıfın Genel Düzenini Bozan Davranışlar			
Kategoriler	**Alt Kategoriler ve Yanıtlar**	**f**	**∑f**
İzinsiz davranışlar	Kendi aralarında konuşma (Ö2, Ö9, Ö10, Ö13, Ö19) Koşuşturma/hareketlilik (Ö9, Ö10, Ö11, Ö17, Ö18) İzinsiz dolaşma (Ö2, Ö18, Ö19) Tuvalete gitme (Ö17, Ö19) Sınıftan çıkma (Ö6, Ö11) Gürültü yapma (Ö9, Ö10) Su içme (Ö17) Öğretmenin yanına gelme (Ö11) Soru sorma (Ö11) Masaya oturma (Ö14) Sınıfın eşyasını alma (Ö10) Birilerini şikayet etme (Ö4)	5 5 3 2 2 2 1 1 1 1 1 1	25
Söz dinlememe/itiraz etme	Etkinliği yapmak istememe (Ö3, Ö4, Ö6, Ö14, Ö15) Kurallara uymama (Ö4, Ö5, Ö6) Öğretmenin söylediğini yapmama (Ö3, Ö18) Yemek yememe (Ö20) Sandalyesinde oturmama (Ö6) Etkinlik kağıdını karalama (Ö4) Etkinlik kağıdını fırlatıp atma (Ö15) Kuralları reddetme (Ö6)	5 3 2 1 1 1 1 1	15
Sabırsızlık/sıkılma	Etkinlikler esnasında sabırsızlık gösterme (Ö1, Ö3, Ö4, Ö10, Ö16, Ö18) Sürekli etkinliklerden sıkıldığını söyleme (Ö3, Ö4, Ö10, Ö19)	6 4	10
Dikkat dağıtma	Dikkat dağıtma (Ö3, Ö15, Ö18) Sınıf düzenini bozma (Ö7, Ö10, Ö17) Bilinçli ses çıkarma (Ö4, Ö17) Dikkat çekmeye çalışma (Ö2)	3 3 2 1	9
Dikkat dağınıklığı	Etkinliklere ilgisizlik (Ö1, Ö4, Ö8, Ö16) Başka şeyle ilgilenme (Ö1, Ö4)	4 2	6
Etkinliği bitirmeme	Etkinliği tamamlamama (Ö19) Oyalanıp etkinliği bitirememe (Ö15)	1 1	2
Görüşler Toplamı		**67**	

Üçüncü tema olan *"sınıfın genel düzeni bozan davranışlar"* kendi içerisinde kategorilere ayrılmış ve *"izinsiz davranışlar, söz dinlememe/itiraz etme, sabırsızlık/sıkılma, dikkat dağıtma, dikkat dağınıklığı, etkinliği bitirmeme"* olarak altı farklı kategori altında toplamda 30 farklı davranış tanımlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre bu tema altında öğretmenlerden toplamda 67 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında sınıfta en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar 25 yanıt ile *"izinsiz davranışlar"* olarak belirtilmiştir. Bunu sıra ile 15 yanıtla "*söz dinlememe/itiraz etme*", 10 yanıt ile "*sabırsızlık/sıkılma*", 9 yanıt ile "*dikkat dağıtma*", 6 yanıtla "*dikkat dağınıklığı*" ve 2 yanıtla "*etkinliği bitirmeme*" takip etmiştir.

Sınıfta istenmeyen davranışlardan "*izinsiz davranışlar*" hakkında Ö2 ve Ö17 bu tarz davranışları tolere edebileceğini, Ö9 sınıfta en çok rahatsız olduğu davranışın fiziksel şiddetten sonra konuşma olduğunu, Ö10 bu davranışlara sınıfın düzenini bozmadığı sürece müdahale etmediğini, Ö11 ve Ö14 öğrencileri uyarmasına rağmen bu davranışları tekrarladıklarını, Ö18 bu davranışların dikkat dağınıklığına yol açtığını belirtmiştir.

Ö11 bu davranışlarla alakalı olarak fikrini şu şekilde belirtmiştir:

"Anlatıyorum, anlatmama rağmen yerinden kalkıp bir şeyi tekrar tekrar soranlar oluyor. Bir kere anlattığım bir şeyi, en az beş kere daha anlatıyorum. Yanıma gelmeyin dediğim halde yanıma kalkıp geliyorlar."

Ö10 bu davranışlara her zaman müdahale etmediği üzerinde durmuştur:

"Öğrencilerin kendi arasında konuşmasını görmezden gelebilirim. Benim dersimi etkilemediği sürece yaptıkları hareketler görmezden gelinebilir ama sınıfın düzenini bozacak hareketler olduğu takdirde müdahale edilebilir."

Ö18 de şunları belirtmiştir:

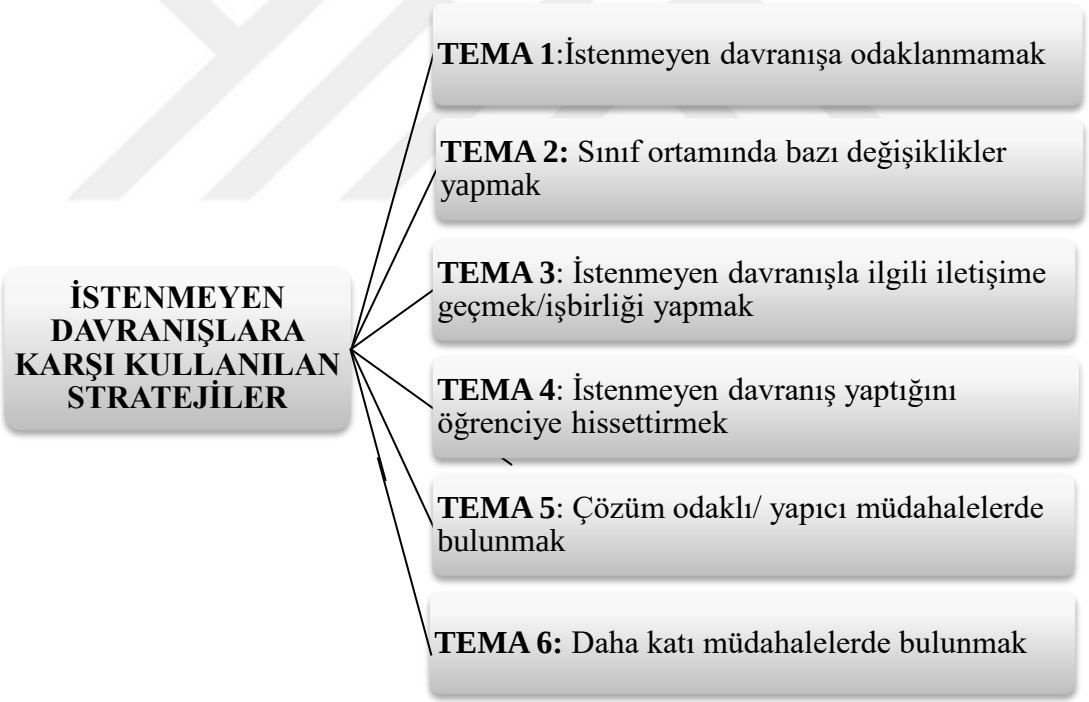
"Yerinde duramayan, söz dinlemeyen çocuklarla uğraşmak çok zor oluyor. Bir etkinliğe başladığınızda otur dediğinizde yerine oturmaması, sınıfın içinde sürekli dolaşması, hareketli olması diğer öğrencilerin de konsantrasyonunu bozuyor."

4.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Görüşleri

Altıncı alt problem kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere ilişkin görüşleri öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerden yararlanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcılara *"İstenmeyen davranışlara karşı kullandığınız stratejiler nelerdir*?" sorusu yöneltilmiştir.

Şekil 14

İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Elde Edilen Temalar

Verilerin yorumlanmasından çıkan sonuca göre okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler altı ana temaya bölünmüş ve her temaya ait kategoriler belirlenmiştir. Her tema ile ilgili kategori ve frekanslarına ait tablo verilmiş, bu tablodan sonra okul öncesi öğretmenlerinin problem sorusuyla ilgili cevaplarına ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu

problem sorusuyla ilgili yer alan alıntılar, alınan cevapların çokluğu ve en çok kullanılan stratejiye odaklanmak amaçlandığından, her temada en çok frekansa sahip kategoriye ilişkin yapılmıştır.

Tablo 23

Tema 1'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 1: İstenmeyen Davranışa Odaklanmamak		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Sorumluluk verip olumlu davranışları pekiştirmek	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	19
Olumsuz davranışa odaklanmak yerine olumluyu ödüllendirmek	Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15,Ö17, Ö18, Ö19	12
Görmezden gelmek/sessiz kalmak	Ö1, Ö4, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö20	9
Görüşler Toplamı		**40**

Tablo 23'te görüldüğü gibi "*istenmeyen davranışa odaklanmamak"* kendi içerisinde gruplanarak kategorilere ayrılmış ve "*sorumluluk verip olumlu davranışları pekiştirmek, olumsuz davranışa odaklanmak yerine olumluyu ödüllendirmek ve görmezden gelmek/sessiz kalmak"* olarak üç farklı kategori altında öğretmenlerden toplamda 40 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejinin 19 yanıt ile *"sorumluluk verip olumlu davranışları pekiştirmek"* olduğu belirlenmiştir. Bunu sıra ile 12 yanıtla "*olumsuz davranışa odaklanmak yerine olumluyu ödüllendirmek* ", 8 yanıt ile "*görmezden gelmek/sessiz kalmak*" takip etmiştir.

İstenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerden *"sorumluluk verip olumlu davranışları pekiştirmek"* stratejisi hakkında Ö1 sorumluluk vermenin öğrenciyi öğretmene yakın kılıp istenmeyen davranışları azalttığını, Ö2 bu stratejinin

içe kapanık öğrencilerde atılganlığı arttırdığını, Ö3 bu stratejiyi hareketli öğrencilerde uyguladığını, Ö4, Ö12 ve Ö16 bunun için öğrenciye küçük görevler verdiğini, Ö6 bu stratejiyi bazen öğrencinin dikkatini başka yöne çekmek için kullandığını, Ö9 bu stratejinin öğrencide hem başarma duygusunu geliştirdiğini hem de istenmeyen davranışlarda azalmaya sebep olduğunu, Ö10 çocuğun böylece kendini önemli hissettiğini, Ö13 ve Ö18 bu stratejiyi hem hareketli hem de çekingen öğrencilerde uyguladığını, Ö15 bu yolla hareketli öğrencinin enerjisini pozitif bir yöne çevirdiğini, Ö17 bu stratejinin öğrenci-öğretmen ilişkisini geliştirdiğini, Ö19 bu stratejiyi çekingen öğrencilerde uyguladığını hareketli öğrencilerde ise istenmeyen davranışları arttırabildiğini belirtmiştir.

Ö2 bu stratejiyle ilgili şunları demiştir:

"İçine kapanık öğrencilerde, şiddete eğilimli öğrencilerde ya da takdirin motive ettiğini fark ettiğim öğrencilerde kullanıyorum. Mesela takdir edildiğinde o çocuk çok daha atılgan oluyor. O yüzden genel olarak sınıf içinde ve dışında mutlaka görevler veriyorum ve istenmeyen davranışların azalmasında etkili oluyor."

Ö3 bazen bu stratejinin öğrenciler tarafından olumsuz yönde kullanılabileceğine dikkat çekmiştir:

"Yerinde duramayan hareketli öğrenciler var. Arkadaşlarına sataşıyor, bilerek yaramazlık yapıyor. O zaman diyorum ki, gelir misin yardım eder misin? İlk etapta etkili oluyor. Ama bazen de o yaramazlık devam ediyor. Öğretmen bana sorumluluk verdi diye kullanıyor bunu. O anda hemen konuyu kapatıyorum. Sen benim istediğim gibi yardımcı olmadın, benim daha çok işimi zorlaştırdın o yüzden ben bu görevi senden geri alacağım, bunu bir daha yaparsan sana bir daha görev vermeyeceğim, diyorum."

Ö10 bu stratejiyle ilgili şunları söylemiştir:

"Benim her gün sınıfımın yıldızı var. Her gün sınıfımın yıldızı kendine yardımcı seçiyor ve o gün onlar beraber yıldızlarını takarak boyaları dağıtıyorlar, kağıtları dağıtıyorlar. Mesela hep birlikte sınıfımızı topluyoruz. Çocuklarımın hemen

hemen hepsi aktif. Sorumluluk verince istenmeyen davranışlar azalıyor ve çocuklar o yıldızı takınca kendini önemli hissediyorlar."

Ö19 bu stratejinin bazen istenmeyen davranışları arttırdığını bu yüzden çekingen öğrencilerde kullanmayı tercih ettiğini belirtmiştir:

"Sorumluluk verdiğimde istenmeyen davranış bende artabiliyor. Bazen de çocuk devamlı, öğretmen bana sorumluluk verdi diye yaramazlığı arttırmaya çalışıyor. Sorumluluk veriyorum bunu tersine çeviriyor. Ben onun için her zaman kullanmam, arada kullanılırım bu stratejiyi. Ben sorumluluk vermeyi çekingen öğrencilerde kullanıyorum. Çekingen, dışlanan, geride kalan öğrencilerime sorumluluk veriyorum. Ama kurallara uymayan, saldırgan olan ve şiddet uygulayan öğrencilerime asla sorumluluk vermiyorum. Bunu ayrıcalık olarak kullanıyorlar. Bu nedenle olumsuz etki gösteriyor."

Ö1 de bu stratejiyi kullanırken dengeyi iyi kurmaya özen gösterilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır:

" Özellikle problemli öğrencilerde çok etkili oluyor sorumluluk vererek onları kendinize yakın kılmak. Ama bunu her öğrenci kaldıramayabiliyor. Kısmen biz büyüklerde de vardır bu adalet duygusu. Bu böyle yapıyor ama bunun ödülü bu muydu, deriz. Öğretmen bu sorumluluğu ona veriyorsa ben de yaramazlık yapayım gibi düşünceye de neden olabiliyor diğerlerinde. Bu dengeyi iyi kurmak lazım."

Ö6 da bu stratejiyi hangi amaçla kullandığını şöyle ifade etmiştir:

"Öğrencilere sorumluluk veriyorum. İstenmeyen davranışta bulunurken dikkatini dağıtmak için kullanıyorum bu stratejiyi ya da sakinleştikten sonra bana yardım etmesini istiyorum. Örneğin fotokopiden kâğıt almasını söyleyerek sorumluluk verebiliyorum. Bunun istenmeyen davranışlarda çok faydası oluyor."

Ö1 hareketli öğrencilerde bu stratejiyi kullandığını ifade etmiştir:

"Hareketli çocukları sınıfta aktif tutmak gerekiyor, o yüzden onlara sınıfta küçük görevler vererek enerjisini pozitif yöne çeviriyorum."

Tablo 24

Tema 2'de Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 2: Sınıf Ortamında Bazı Değişiklikler Yapmak		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Sınıfın oturma düzeninde/öğrencinin yerinde değişiklikler yapmak	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö9, Ö12, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20	10
Etkinliğin gidişatında değişiklikler yapmak	Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö10, Ö15, Ö18, Ö19	8
Şarkı/oyun/tekerleme araları vermek	Ö3, Ö8, Ö9, Ö17, Ö18, Ö19	6
Sınıfın fiziksel yapısında değişiklikler yapmak	Ö4, Ö9, Ö13, Ö15	4
Görüşler Toplamı		**28**

Tablo 24'te görüldüğü gibi "*sınıf ortamında bazı değişiklikler yapmak"* kendi içerisinde gruplanarak kategorilere ayrılmış ve "*sınıfın oturma düzeninde/ öğrencinin yerinde değişiklikler yapmak, etkinliğin gidişatında değişiklikler yapmak, şarkı/oyun/tekerleme araları vermek, sınıfın fiziksel yapısında değişiklikler yapmak"* olarak dört farklı kategori altında öğretmenlerden toplamda 28 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejinin 10 yanıt ile *"sınıfın oturma düzeninde/öğrencinin yerinde değişiklikler yapmak"* olduğu belirlenmiştir. Bunu sıra ile 8 yanıtla "*etkinliğin gidişatında değişiklikler yapmak*", 6 yanıt ile "*şarkı/oyun/tekerleme araları vermek"* ve 4 yanıtla "*sınıfın fiziksel yapısında değişiklikler yapmak"* takip etmiştir.

İstenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerden *"sınıfın oturma düzeninde/ öğrencinin yerinde değişiklikler yapmak"* stratejisi hakkında Ö1 bu stratejiyi öğrencilerin birbirlerini taklit etmelerini önlemek için uyguladığını, Ö2 ve Ö3 sınıfın oturuş biçiminde sürekli değişikliğe gittiklerini ve bunun istenmeyen davranışları azalttığını, Ö2 ve Ö3 birbirleriyle kaynaşabilecek öğrencileri bir araya

getirmemeye çalıştıklarını, Ö2, Ö12 ve Ö18 yer değişikliğini o anda değil daha sonra yaptıklarını belirtmişlerdir.

Ö2 bununla ilgili olarak şunları demiştir:

"Genellikle, kimin kiminle daha yakın temas kurup dersi kaynatabileceğini düşünüyorsam ya da bir hikaye etkinliğinde sessizlik gerekiyorsa birbiriyle çok muhabbeti olan çocukları birbirinden uzak yerlere oturtuyorum. Etkinliğe göre bunu yaptığım oluyor tabi. Örneğin, okuma yazmaya hazırlık dikkat isteyen bir etkinlik ya da çocuk kendisi başarabilir ama arkadaşından çok bakıyordur. Ona kendi zekâsına güvendiğinden daha çok güveniyordur, ona bakıp kendi zihnini kullanmadığını görmüşümdür. Bu gibi durumlarda yer değiştirmeyi ders esnasında değil öncesinde tedbir olarak uyguluyorum, mutlaka önceden organize ediyorum."

Ö3 bu stratejiyi nasıl uyguladığını şöyle anlatmıştır:

"Ben çocukları seçerek önce boy sırasına göre oturtuyorum. Bakıyorum yakın arkadaş oluyorlar, diyorum bu ay yerimizi değiştirelim, değişik yerlerde oturalım. Sonra sınıfın düzenine bakıyorum. Onunla onu yan yana getirmemem lazım ya da bu birazcık daha kapalı, diğeri daha yardımsever davranıyor. O zaman ben yan yana getireyim, diyorum. Çocukları tanıdıkça sınıf düzeni oluşuyor. Hiçbir sıkıntı oluşmuyorsa kalıyor. Ama düzen oturmadıysa düzeni sürekli değiştiriyorum."

Ö18 ise şunları demiştir:

"Gün içinde yer değiştirme yapmıyorum. Sıklıkla oluyorsa istenmeyen davranış, o an yapmıyorum not alıyorum. Bir dahaki sınıf düzeninde onları yan yana getirmemeye dikkat ediyorum."

Ö16 ise farklı bir şekilde bu stratejiyi uyguladığını belirtmiştir:

"Öğrencileri zaten belli bir yerde oturtmuyorum, senin yerin burası demiyorum. Onlar sandalye alıp oturuyorlar. Sadece çok değiştirmem gerekirse, yer değişikliği yapıyorsam iki öğrenci arasında mesela, Ayşe ile Ali yer değişsin diyorum. Onu oyun şeklinde yapıyorum zaten. Bunu baya benimsediler. Ben bunun önce oyununu anlattım sınıfta. Önce daire içinde Ayşe ile Ali yer değişsin diyorum.

Hemen onlar koşturarak yer değiştiriyorlar. Sonra bunu sınıf içinde yaptığım zaman çocuk rencide olmuyor, inkâr da etmiyor, hala daha oyun oynadığını zannediyor. Ben öğrenciye, şöyle yaptığından dolayı şuraya geç, demiyorum. Tamam, şu ikisi yer değişsin, diyorum. Koşturarak yer değiştiriyorlar. Ben kaç senedir uyguluyorum bunu, dramada öğrenmiştim ilk, çok etkili bir yöntem."

Tablo 25

Tema 3'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 3: İstenmeyen Davranışlarla İlgili İletişime Geçmek/İşbirliği Yapmak		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Aile ile iletişime geçmek	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19	15
Rehberlik servisi ile iletişime geçmek	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20	13
Yönetim ile iletişime geçmek	Ö4, Ö9, Ö19	3
Görüşler Toplamı		**31**

Tablo 25'de görüldüğü gibi *"istenmeyen davranışlarla ilgili iletişime geçmek/işbirliği yapmak"* kendi içerisinde gruplanarak kategorilere ayrılmış, "*aile ile iletişime geçmek, rehberlik servisi ile iletişime geçmek, yönetimle iletişime geçmek"* olarak üç farklı kategori altında öğretmenlerden toplamda 31 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejinin 15 yanıt ile *"aile ile iletişime geçmek"* olduğu belirlenmiştir. Bunu sıra ile 13 yanıtla "*rehberlik servisi ile iletişime geçmek*" ve 3 yanıt ile "*yönetim ile iletişime geçmek*" takip etmiştir.

İstenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerden *"aile ile iletişime geçmek"* stratejisi hakkında Ö3, Ö4, Ö6, Ö13, Ö17, Ö19 eğer öğretmenle aile tutarlı olmazsa istenmeyen davranışların yok edilemeyeceğini, Ö5, Ö12, Ö14 bazı velilerin

çözüm odaklı olmadıklarını ve velinin tavrının bu noktada önem taşıdığını, Ö8 veliyle istenmeyen davranışlarla iletişime geçerken yıpratıcı değil yapıcı olunması gerektiğini, Ö9 çok büyük bir şey olmadıkça veliye durumu iletmediğini, Ö16 önce istenmeyen davranışı kendisinin söndürmeye çalıştığını başarılı olamazsa veliyle iletişime geçtiğini, Ö18 her durumda veliyle iletişime geçmenin doğru olmadığını belirtmiştir.

Ö3 veliyle iletişime geçmesi sonucunda olumlu dönütler aldığını söylemiştir:

"Zaten aile ile senkronize gidilmediği zaman olmuyor, hiçbir öğretmenin elinde sihirli değnek yok. Konuşma tarzımıza varana kadar birlikte olmak zorundayız. Ödül ceza demeyin mesela çocuğa, bak bu senin hakkın bunu yapmazsan hakkını kaybedersin, ama şunu yapmazsan televizyon izleme hakkını kaybedeceksin diye bu şekilde konuşun diyorum velilere. O dil oturduktan sonra çok problem olmuyor çocukta. Fayda etmedi diye geri dönüş olmadı bana. Daha iyi oldu dediler."

Ö5 ise şunları demiştir:

"Bu sene istenmeyen davranışları çok olan bir öğrencim var. Daha önceden de bizim okulumuza devam eden bir çocuktu. Veliye söyleyince geçen yıl böyle şikâyetler olmuyordu, oldu cevabı. İlk yıl şikâyet almamışsa bu yıl yapmadığı anlamına gelmiyor. Belki öğretmeni paylaşmak istememiştir. Ama çocuğun önünde başka bir yıl yok. İlkokula gittiğinde öğretmeni eğitime değil öğretime önem verecek ama velisi çok fazla çözüm odaklı değil. Veli problemin farkında olmalı, görmek istemeyebiliyorlar sorunu bazen."

Ö6 istenmeyen davranışların daha okul öncesi dönemde giderilmesi gerektiğini bunu veliye aktarınca velilerin ikna olduklarından bahsetmiştir:

"Bunu zaten şöyle anlatıyorum: Bu sene okul öncesi eğitimindeyiz. Akademik başarı kaygısı yok. Daha çok okula uyum ve sosyalleşme üzerine gidiyoruz. Ama ilerleyen yıllarda çocuğun istenmeyen davranışları nedeniyle büyük sorunlar yaşarsınız dediğim zaman karşıda birkaç veliden olumlu dönütler aldım, galiba ikna oluyorlar. O zaman ne yapabiliriz, bize yol gösterin, biz de bu konuda bir şeyler yapalım diyorlar. Yardım isteyen velilerimiz oluyor. İşbirliğine yanaşan veliler

oluyor. Çok fazla olumsuz veliye rast gelmedim diyebilirim. Zaten o noktaya gelmeden veli yardım istemiyorsa bunu bana hissettiriyor. Bazen ben söylemeden onlar başkalarını suçluyorlar ya da okuldaki bazı tutumlarla ilgili eleştirilerde bulunuyorlar. Şu an yaşamasam da özellikle ilk yıllarımda bunu yaşadığım oldu."

Ö13 bu stratejiyle ilgili şunları demiştir:

"İstenmeyen davranışlarla ilgili tutarlı olalım diye veliye söylüyorum. Benim söylediklerimle sizin söylediklerinizaynı olsun. Ev içinde anne, baba ya da büyük bireyler varsa anneanne, babaanne aynı tutum olsun diyorum. Bir şeyi söylüyorsanız onun arkasından gidin. Çocuk bu sefer hangisi işine geliyorsa ona meyil ediyor."

Ö14 ailenin desteğinin önemini vurgulamıştır:

"Ailenin desteğini almadıktan sonra yüzde yüz istenmeyen davranışı ortadan kaldırmak imkânsız, ailenin desteğinin de olması gerekiyor."

Ö17 aile ile sık sık bu noktada iletişime geçtiğinden bahsetmiştir:

"Bir davranış bozukluğu ya da çocukta gördüğüm problem bir davranış varsa hemen aileye söylüyorum. Hemen veliyle diyalog kuruyorum. Yoksa mümkün değil olmaz, bir yol kat edemeyiz hiçbir şekilde. O diyaloğa çok önem veriyorum."

Ö19 ise şunları söylemiştir:

"Aile ile çözülüyor olumsuz davranışlar ya da olumlu davranışı bilmesi ailenin en doğal hakkı. Bizim işimiz aileyle zaten. Örneğin çocuğunuz biraz içine kapanık, sessiz dediğim zaman aileye, istenmeyen davranışla ilgili çocukta geri dönüt olumlu oluyor."

Ö8 bu stratejiyi kullanırken aile ile nasıl iletişim kurulması gerektiğine değinmiştir:

"Veliyle istenmeyen davranışlarla ilgili iletişime geçince olumsuz başlamamalıyız. Çocuklarla ilgili, yıpratıcı değil yapıcı yorumlar kullanmalıyız. Veliyi suçlamak yerine, çocuğun istenmeyen davranışı düzelebilir, istenmeyen davranışının nedeni nedir araştıralım, demeliyiz."

Tablo 26

Tema 4'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 4: İstenmeyen Davranış Yaptığını Öğrenciye Hissettirmek		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Bulunduğu yerde öğrenciye doğru bakmak	Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö13, Ö17, Ö19, Ö20	9
Ses tonunu kullanmak	Ö3, Ö9, Ö10, Ö11, , Ö13 Ö17, Ö19	7
Öğrencinin omzuna/başına dokunmak	Ö4, Ö9, Ö13, Ö17	4
Sınıfta isim kullanmadan genel uyarılar yapmak	Ö1, Ö2, Ö5	3
Jest-mimik kullanmak	Ö5, Ö17, Ö19	3
Aniden etkinlikle ilgili soru sormak	Ö11, Ö13, Ö17	3
Yakınından geçmek	Ö10, Ö17	2
Görüşler Toplamı		**31**

Tablo 26'da görüldüğü gibi *"istenmeyen davranış yaptığını öğrenciye hissettirmek"* kendi içerisinde gruplanarak kategorilere ayrılmış ve "*bulunduğu yerde öğrenciye doğru bakmak, ses tonunu kullanmak, öğrencinin omzuna/başına dokunmak, sınıfta isim kullanmadan genel uyarılar yapmak, jest-mimik kullanmak, aniden etkinlikle ilgili soru sormak ve yakınından geçmek"* olarak yedi farklı kategori altında öğretmenlerden toplamda 31 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejinin 9 yanıt ile *"bulunduğu yerde öğrenciye doğru bakmak"* olduğu belirlenmiştir. Bunu sıra ile 7 yanıtla "*ses tonunu kullanmak*", 4 yanıt ile "*öğrencinin başına/omuzuna dokunmak*", 3 yanıt ile "*sınıfta isim kullanmadan genel uyarılar yapmak",* 3 yanıt ile "*jest-mimik kullanmak",* 3 yanıt ile "*aniden etkinlikle ilgili soru sormak"* ve 2 yanıtla *"yakınından geçmek*" takip etmiştir.

İstenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerden *"bulunduğu yerden öğrenciye doğru bakmak"* stratejisi hakkında Ö4, Ö10, Ö13 öğrenciye bakarak istenmeyen davranışla ilgili mesaj verdiğini, Ö5 bakışlarını istenmeyen davranışı yapan çocuk üzerinde sabitlediğini, Ö11 bakışlarıyla ses tonunu birlikte kullandığını, Ö17, Ö19 göz temasının istenmeyen davranışın önlenmesinde çok etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Ö17 bu stratejiyle ilgili şunları demiştir:

"Beden dilimi çok kullanırım, çocuklar onu anlar zaten. Hiçbir zaman hiçbir şekilde rencide etmem. Konuşmam gerekiyorsa beden dili, göz teması, baş okşama, hafifçe dokunmayla beraber kullanırım. Göz teması çok etkili oluyor bende."

Ö19 ise şu ifadeyi kullanmıştır:

"Jest mimik çok kullanırım, bakış çok önemlidir. Bakışımdan anlayan öğrenci istenmeyen davranışı yapmayı bırakır."

Ö13 ise bu stratejiyi uygulamadan önce sessiz kaldığını ifade etmiştir:

"İlk önce sessiz kalıyorum, daha sonra göz göze gelmeye çalışıyorum. Hala devam ediyorsa yanına gidip bir şekilde kafasına omuzlarına dokunuyorum. İstenmeyen davranış çok ileri boyutta olduğu zaman yanına gidip oturuyorum direkt, elini tutuyorum. Benim uyguladığım en son strateji bu. Elini tutunca artık susması gerektiğini anlıyor. Biraz daha sakin oluyor."

Ö10 bakma stratejisini etkili bir şekilde uyguladığını ifade etmiştir:

"Ben sınıfta daha çok bu stratejiyi kullanırım. Bakışımdan da tüm sınıf anlar genellikle. Devam ederse davranış yavaş yavaş öğrencinin yanına doğru yaklaşarak mesaj veririm ona."

Ö5 ise bu stratejiyle ilgili şunları söylemiştir:

"Göz teması, mimikleri kullanıyorum ve kaşlarımı kaldırıyorum. Sadece o çocuğa bakıyorum bir süre. Hikâye okuyorsam durup bakıyorum. Ya da konuşuyorsam konuşmayı bırakıp sadece o davranışı yapan çocuğa dikkatimi

yönlendiriyorum. Konuşma davranışı varsa el işareti yapıyorum o anda, lütfen diyorum sınıfa dönüp. Uyarılmadan sonra aynı şekilde devam ediyorsa davranış, el hareketiyle etkinliği bozmadan kalkar mısın, diyorum. Onu gruptan daha uzak bir yere oturtuyorum."

Ö4 bakışlarıyla öğrenciye mesaj verdiğini söylemiştir:

"Bakıyorum ama görmezden gelmiş gibi davranıyorum. Çocuğa aslında ben seni takip ediyorum ama dikkat et arkadaşlarının içinde üzülmeni istemiyorum der gibi mesaj veriyorum."

Tablo 27

Tema 5'te Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 5: Çözüm Odaklı/ Yapıcı Müdahalelerde Bulunmak		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Öğrenciyle birebir konuşmak	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö12, Ö14, Ö18, Ö19	9
Davranışla ilgili uyarmak	Ö1, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	7
Davranışın nedenini anlamaya çalışmak	Ö8, Ö13, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20	6
Öğrenciye yaptığı davranışı düşünmesini sağlamak	Ö10, Ö11, Ö12, Ö17, Ö18, Ö19	6
Empati kurdurmak	Ö2, Ö3, Ö9, Ö11, Ö19	5
Kuralları hatırlatmak	Ö4, Ö9, Ö10, Ö15, Ö17	5
Ben dili kullanmak	Ö5, Ö8, Ö9, Ö19	4
Çekingen öğrenciye duygusal destek vermek	Ö3	1
Öğrenciyi başka şeylere yönelterek dikkatini başka şeye vermesini sağlamak	Ö4	1
Arkadaşından özür dilemesini sağlamak	Ö9	1
Görüşler Toplamı		**45**

Tablo 27'de görüldüğü gibi *"çözüm odaklı/yapıcı müdahalelerde bulunmak"* kendi içerisinde gruplanarak kategorilere ayrılmış ve "*öğrenciyle birebir konuşmak, davranışla ilgili uyarmak, öğrenciye yaptığı davranışı düşünmesini sağlamak, davranışın nedenini anlamaya çalışmak, empati kurdurmak, kuralları hatırlatmak, ben dili kullanmak, çekingen öğrenciye duygusal destek vermek, öğrenciyi başka şeylere yönelterek dikkatini başka şeye vermesini sağlamak, arkadaşından özür dilemesini sağlamak"* olarak on farklı kategori altında öğretmenlerden toplamda 45 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejinin 9 yanıt ile "*öğrenciyle birebir konuşmak*" olduğu belirlenmiştir. Bunu sıra ile 7 yanıtla "*davranışla ilgili uyarmak*", 6 yanıt ile "*davranışın nedenini anlamaya çalışmak*", 6 yanıt ile "*öğrenciye yaptığı davranışı düşünmesini sağlamak"*, 5 yanıt ile *"empati kurdurmak*", 5 yanıt ile "*kuralları hatırlatmak*", 4 yanıtla *"ben dili kullanmak*", 1 yanıtla "*çekingen öğrenciye duygusal destek vermek*", 1 yanıtla "*öğrenciyi başka şeylere yönelterek dikkatini başka şeye vermesini sağlamak*" ve 1 yanıtla "*arkadaşından özür dilemesini sağlamak*" takip etmiştir.

İstenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerden *"öğrenciyle birebir konuşmak"* stratejisi hakkında Ö3 ödül/ceza vermek yerine öğrenciyle davranışıyla ilgili birebir konuşmayı tercih ettiğini, Ö5 öğrenciyle ya sınıfta ya da dışarıda konuştuğunu, Ö6 öğrenciyle sakinleştikten sonra konuştuğunu, Ö12 öğrenciyle sınıfın ortasında değil birebir konuştuğunu, Ö14 öğrenciyle konuşarak o davranışı yapmaması için onu ikna ettiğini, Ö18 öğrencinin yanına gidip onunla konuştuğunu belirtmiştir.

Ö3 bu stratejiyle ilgili şunları demiştir:

"Bende ödül ceza kavramı yoktur. Bu senin hakkın eğer istenilen davranışı yapmazsan, bu şekilde davranırsan oyun hakkını sen kendin kaybedeceksin, karar senin diyerek öğrenciye bırakıyorum kararı. Ona bırakınca tamam ben o zaman oynamayayım, diyor. Diğer çocuk oynayınca, öğretmenim bir daha yapmayacağım özür dilerim, diyor. Sonra bu çocuklarda kalıp olarak oturuyor. Arkadaşım öyle

yaparsan hakkını kaybedersin diyorlar birbirlerine. Öğretmen sana ödül verir ceza verir demiyorlar. Çocuk tercihini kendi yapıyor. Ödül ve ceza yok .”

Ö5 de bu stratejiyle ilgili şunları ifade etmiştir:

“*Konuşabileceğim bir ortamsa, eğer hala davranışı devam ederse, arkadaşlarının yanında ya da dışarıda konuşuyorum. Yaptığının beni ve arkadaşlarını rahatsız ettiğini, bundan dolayı mutsuz olduğumu söylüyorum.”*

Ö6 öğrenciyle istenmeyen davranışları hakkında sakinleştikten sonra konuştuğunu söylemiştir:

“Görmezden gelme vb. stratejiler etkili olmazsa öğrencide, konuşma ve sözel ifade giriyor devreye. Konuşuyorum ama sakinleştikten sonra konuşmayı tercih ediyorum daha çok. Geçen sene rehber öğretmenle çok çalıştık, onların da ilk tavsiyesi bu oldu. Kesinlikle öfke anında konuşmanın bir faydası yok. Sakinleştikten sonra bunun doğru olmadığını söylüyorum öğrenciye. Onun devamında olumlu pekiştireçler katıyorum. Sakinleştikten sonra konuşuyoruz ve sonrasında öğrenci bu davranışı yapmadığı zaman ödüllendirme yoluna gidebiliyorum.”

Ö12 bu stratejiyle ilgili şunları söylemiştir:

“Öğrenciyle sınıfın ortasında değil, yanına alıp yaptığı davranışın doğrusunu anlatıyorum. Yapmazsa daha hoş alacağını, daha doğru bir davranış olacağını söylüyorum. Çocuk diğer zamanlarda davranışın doğrusunu bildiği için daha dikkatli davranıyor.”

Ö14 aşırı olmayan istenmeyen davranışlarda öğrenciyle konuştuğunu söylemiştir:

“Kıskançlık olayı çok aşırı değilse tolere edebiliyorsun, çocukla konuşabiliyorsun ya da öğrenciyi ikna edebiliyorsun, ufak ödüllendirmeler verebiliyorsun. Arkadaşına nasıl davranması gerektiğiyle ilgili sohbet edebiliyorsun.”

Tablo 28

Tema 6'da Tanımlanan İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 6: Daha Katı Müdahalelerde Bulunmak		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Oyundan/etkinlikten mahrum bırakmak	Ö4, Ö5, Ö15, Ö20	4
Direkt öğrencinin yanına gidip davranışı sonlandırmak	Ö1, Ö6, Ö11, Ö16	4
Bulunduğu ortamdan almak	Ö5, Ö6, Ö17	3
Görüşler Toplamı		**11**

Tablo 28'de görüldüğü gibi *"daha katı müdahalelerde bulunmak*" kendi içerisinde gruplanarak kategorilere ayrılmış ve "*oyundan/etkinlikten mahrum bırakmak, direkt öğrencinin yanına gidip davranışı sonlandırmak, bulunduğu ortamdan almak*" olarak üç farklı kategori altında öğretmenlerden toplamda 11 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları stratejinin 4 yanıt ile "*oyundan/ etkinlikten mahrum bırakmak"* ve "*direkt öğrencinin yanına gidip davranışı sonlandırmak*" olduğu belirlenmiştir. Bunu 3 yanıtla *"bulunduğu ortamdan almak*" takip etmiştir.

İstenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerden "*oyundan/ etkinlikten mahrum bırakmak*" stratejisi hakkında Ö4 bu stratejiyi çok sık uygulamayı tercih etmediğini, Ö5 bu stratejiyi bazen uyguladığını, Ö15 bu stratejiyi öğrenciyi kırmayacak şekilde uyguladığını belirtmiştir. *"Direkt öğrencinin yanına gidip davranışı sonlandırmak*" stratejisi ile ilgili olarak da Ö6 davranışın diğerlerini etkilediği durumlarda müdahalede bulunduğunu, Ö11 özellikle şiddet içeren davranışlara doğrudan müdahale ettiğini ve Ö16 doğrudan öğrencilerin yanına gidip davranışı sonlandırdığını belirtmiştir.

Ö4 oyundan mahrum bırakma ile ilgili şunları demiştir:

"Çok sık olmamakla birlikte mahrum bırakma stratejisini uyguluyorum. Çünkü çok sık bir şeyin yapılması çocuklarda etkili olamayabiliyor."

Ö5 bu stratejiyle ilgili şunları demiştir:

"Men ediyorum bazen. Mesela bahçeye çıkaracağım, böyle yaparsan bahçeye çıkamayabilirsin diyorum. Ama hala devam ederse bu sefer bahçeye çıkarmıyorum."

Ö15 yoksun bırakmayı uygularken dikkatli olmak gerektiğini vurgulamıştır:

"Yoksun bırakmayı bazen yapıyorum. Yoksun bırakma öğrencinin seviyesine göre onu çok incitmeyecek bir şey olmalı ya da onu kırmayacak bir şey olmalı. Bunu da zaman zaman gerekli gördüğümde yapıyorum."

Ö20 mahrum bırakma stratejisini az kullandığı üzerinde durmuştur:

"Çok zor durumda kalmadıkça bence çocukları bir şeyden mahrum bırakmak doğru değil. Ben bu stratejiyi çok az kullanıyorum."

Ö1 neden doğrudan müdahalede bulunduğuna ilişkin şunları söylemiştir:

"Kalabalık gruplarla çalışıyorsanız ve hem veli hem de öğrenci problemli ise çok da fazla görmezden gelemiyorsunuz istenmeyen davranışları. Duruma müdahale edip bir şeyler yapmak gerekiyor. Bu noktada benim uyguladığım strateji istenmeyen davranış ne olursa olsun anında müdahale etmek."

Ö6 ise şunları söylemiştir:

"Benim sabır düzeyim yüksektir, genelde görmezden gelebiliyorum istenmeyen davranışları. Ancak öğrencinin davranışları diğer arkadaşlarını etkileyecek düzeye gelirse ya da kendini olumsuz etkilerse müdahalede bulunmak gerekiyor."

Ö16 istenmeyen davranışlara doğrudan müdahale ettiğini belirtmiştir:

"İstenmeyen davranış iki öğrenci arasında ya da daha fazla öğrenci arasında yaşandıysa oraya gidip direkt müdahale ediyorum."

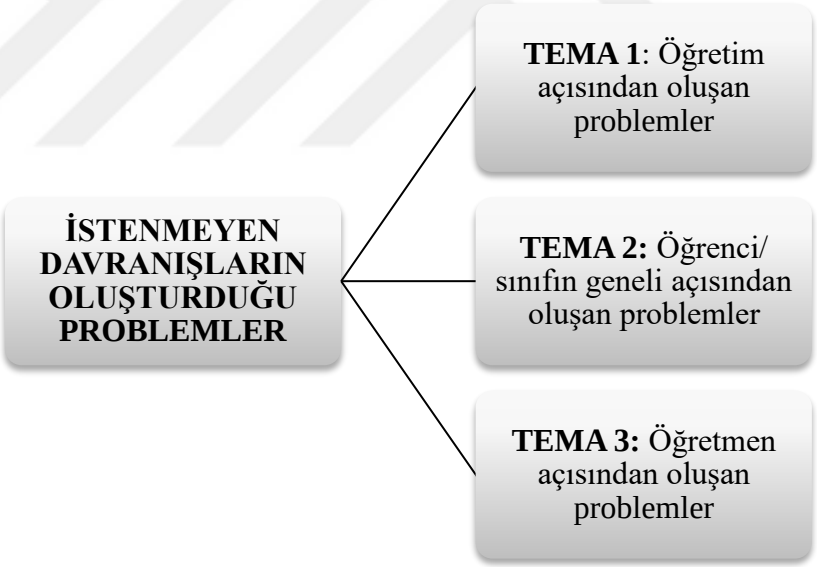
4.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçları

4.7.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemler Hakkındaki Görüşleri

Yedinci alt problem kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların oluşturduğu problemlere ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcılara *"İstenmeyen davranışların oluşturduğu problemler nelerdir*?" sorusu yöneltilmiştir. Veriler sonucunda yanıtlar üç temaya bölünmüştür.

Şekil 15

İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemlere İlişkin Elde Edilen Temalar

Her tema ile ilgili kategori ve frekanslarına ait tablolar verilmiş, bu tablodan sonra öğretmenlerin problem sorusuyla ilgili cevaplarına ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu problem sorusuyla ilgili yer alan alıntılar, her tema için kategorilerin geneline ilişkindir.

Tablo 29

Tema 1' de Tanımlanan İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemlere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 1: Öğretim Açısından Oluşan Problemler		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Plan program aksıyor/bölünüyor	Ö5, Ö7, Ö11, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20	8
Etkinlik uzuyor/yetişmiyor	Ö4, Ö8, Ö9, Ö14, Ö15, Ö18, Ö20	7
Zaman kaybı oluyor/verimli olmuyor	Ö9, Ö10, Ö14, Ö16, Ö17	5
Etkinlik yarıda kesiliyor/bölünüyor	Ö1, Ö10, Ö11, Ö20	4
Plan-programa tamamen uyulmuyor	Ö3, Ö10, Ö20	3
Etkinlikler verimsizleşiyor/yarım yamalak kalıyor	Ö3, Ö15	2
Daha çok etkinlik yapılacakken yapılmıyor	Ö17	1
Etkinlikler arası geçişler iyi yapılamıyor	Ö17	1
Etkinliklerde gerileme oluyor	Ö19	1
Hedeflere varmakta zorlanılıyor	Ö1	1
Görüşler Toplamı		**33**

Tablo 29'da görüldüğü gibi *"istenmeyen davranışların oluşturduğu problemler"* kendi içerisinde 3 temaya ayrılmış ve öğretmenlerin yanıtları bu bağlamda incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre ilk tema olan *"öğretim açısından oluşan problemler*" teması altında öğretmenlerden toplamda 33 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında istenmeyen davranışların öğretim açısından en çok oluşturduğu problemin 8 yanıtla *"Plan program aksıyor/bölünüyor"* olduğu belirlenmiştir. Bunu 7 yanıtla "*Etkinlik uzuyor/ yetişmiyor*" , 5 yanıtla *" Zaman kaybı oluyor/verimli olmuyor*" , 4 yanıtla *"Etkinlik yarıda kesiliyor/ bölünüyor"*, 3 yanıtla *"Plan-programa tamamen uyulmuyor*", 2 yanıtla *"Etkinlikler verimsizleşiyor/yarım yamalak kalıyor"*, 1 yanıtla

"Daha çok etkinlik yapılacakken yapılmıyor", 1 yanıtla *"Etkinlikler arası geçişler iyi yapılamıyor"*, 1 *yanıtla "Etkinliklerde gerileme oluyor*" ve 1 yanıtla *"Hedeflere varmakta zorlanılıyor*" takip etmiştir.

İstenmeyen davranışların öğretim açısından oluşturduğu problemler hakkında, Ö1 etkinliklerdeki asıl amaç olan hedeflere varmanın zorlaştığını, Ö3 plan programda kaymalar yaşanabildiğini, Ö4 istenmeyen davranışların etkinliğin süresini arttırdığını ve bunun yanında sınıfın motivasyon düzeyini azalttığını, Ö9 istenmeyen davranışların etkinliklerin zamanında bitirilmesinde önemli bir faktör olduğunu ve Ö14 istenmeyen davranışlar nedeniyle etkinliklerin uzayabildiğini belirtmiştir.

Ö4 istenmeyen davranışların oluşturduğu problemler hakkındaki fikrini şu şekilde belirtmiştir:

"İstenmeyen davranış olduğunda etkinliğin süresi uzayabiliyor. Diğer çocukların dikkati dağılabiliyor. O esnada tam biz toparlıyoruz, motivasyonu sağlıyoruz ama istenmeyen davranış olduğunda sıkıntılar olabiliyor. Sınıftaki enerji ve motivasyonu da düşürüyor. Olumlu sınıf iklimi de olumsuz etkileniyor."

Ö1 konuyla ilgili şunları söylemiştir:

"İstenmeyen davranışlar ilk önce olumlu sınıf iklimini bozuyor. Etkinliklerde bizim asıl amacımız konu ya da günü kurtarmak değil, kazanım ve göstergeler. Hedeflere varmakta da zorlanıyoruz. Etkinlikler baltalanıyor. Kazanım ve göstergelere ulaşmakta zorlanıyoruz."

Ö18 ise fikrini şöyle ifade etmiştir:

"Bu zamana kadar istenmeyen davranışlarıyla planımı aksatacak bir öğrencim olmadı. Ama olsa mutlaka problem yaratırdı. Onunla birebir ilgilenmek zorunda kalmak diğerlerini geride bırakmak anlamına geliyor. Mutlaka plan aksardı, etkinlik aksardı. Yemek saatleriyle uyuşmazlık olurdu, zamanı ayarlayamazdım."

Ö10 ise önemli bir noktayı vurgulamıştır:

"Mutlaka istenmeyen davranışlar aksaklıklara neden olur ama bizim yaş grubunda kapatamayacağımız bir açıklık oluşmaz. Önemli olan bizim o çocuğu sınıfa

kazandırmamız. İstenmeyen davranışlar nedeniyle orada belki iki dakika zaman harcayacaksın. Ama önemli olan, amacımız o çocuğu kazanmak değil midir? O yüzden ufak tefek aksaklıklar mutlaka olacak, oluyordur da. Önemli olan çocuğumuzu sınıfımıza katarak, kazanarak ilerleyebilmek."

Tablo 30

Tema 2' de Tanımlanan İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemlere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 2: Öğrenci/Sınıfın Geneli Açısından Oluşan Problemler		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Sınıfın düzeni bozuluyor	Ö4, Ö7, Ö10, Ö11, Ö13, Ö15, Ö18	7
İstenmeyen davranışlar taklit ediliyor/yayılıyor	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö18	6
Sınıfın olumlu havası dağılıyor	Ö1, Ö4, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20	6
Öğrencilerde dikkat dağınıklığı oluyor	Ö4, Ö5, Ö6, Ö16, Ö20	5
Sınıfın güvenliği bozuluyor	Ö2, Ö10, Ö11	3
İstenmeyen davranışı yapan çocuğa yönelip diğer çocuğun hakkı yeniyor	Ö3, Ö8, Ö18	3
Sınıftaki enerji/motivasyon azalıyor	Ö4, Ö5, Ö9	3
İstenmeyen davranışı yapan çocuğa kızınca diğerleri korkuyor	Ö19	1
Öğrencide istenmeyen davranış kalıplaşabiliyor	Ö3	1
İstenmeyen davranış çocukta uyum problemi yaratabiliyor	Ö6	1
Diğer çocuklar istenmeyen davranıştan rahatsız oluyor	Ö14	1
Arkadaşlar/gruplar arasındaki ilişkiler olumsuz etkileniyor	Ö7	1
Görüşler Toplamı		**38**

Tablo 30'da görüldüğü gibi diğer bir tema olan *"öğrenci/sınıfın geneli açısından oluşan problemler*" kendi içerisinde kategorilere ayrılmış ve bu tema altında öğretmenlerden toplamda 38 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında istenmeyen davranışların öğrenci/sınıfın geneli açısından en çok oluşturduğu problemin 7 yanıtla *"Sınıfın düzeni bozuluyor* "olduğu belirlenmiştir. Bunu 6 yanıtla "*İstenmeyen davranışlar taklit ediliyor/yayılıyor",* 6 yanıtla *"Sınıfın olumlu havası dağılıyor",* 5 yanıtla "*Öğrencilerde dikkat dağınıklığı oluyor",* 3 yanıtla "*Sınıfın güvenliği bozuluyor",* 3 yanıtla "*İstenmeyen davranışı yapan çocuğa yönelip diğer çocuğun hakkı yeniyor",* 3 yanıtla *"Sınıftaki enerji/motivasyon azalıyor",* 1 yanıtla *"İstenmeyen davranışı yapan çocuğa kızınca diğerleri korkuyor",* 1 yanıtla *"Öğrencide istenmeyen davranış kalıplaşabiliyor",* 1 yanıtla *"İstenmeyen davranış çocukta uyum problemi yaratabiliyor",* 1 yanıtla *"Diğer çocuklar istenmeyen davranıştan rahatsız oluyor"* ve 1 yanıtla *"Arkadaşlar/ gruplar arasındaki ilişkiler olumsuz etkileniyor"* takip etmiştir.

İstenmeyen davranışların öğrenci/sınıfın geneli açısından oluşturduğu problemler hakkında Ö1, Ö2, Ö6 ve Ö18 istenmeyen davranışların bunları yapmayan öğrenciler için olumsuz örnek oluşturduğunu ve bazen taklit de edildiğini, Ö2 şiddetle ilgisi olan istenmeyen davranışların sınıfın güvenliğini olumsuz etkilediğini, Ö3 kalıp olarak oturan istenmeyen davranışların ileride çocuğun eğitim hayatında sorunlar oluşturabileceğini, Ö5 istenmeyen davranışların dikkat dağınıklığına yol açtığını, Ö6 istenmeyen davranışların o davranışı yapan öğrenciye, sınıfın geneline ve öğretmene zararlar verdiğini, Ö14 diğer öğrencilerin istenmeyen davranışlarda bulunan öğrencilerden rahatsız olabildiklerini ve Ö16 istenmeyen davranışı yapan öğrenciye yönelme süresinin uzaması durumunda diğer öğrencilerin dikkatlerinin dağılabildiğini belirtmiştir.

Ö2 soruyla ilgili şu cevabı vermiştir:

"Eğer şiddetse sorun, diğer arkadaşları da bunu öğreniyor ve problem çözme yöntemi olarak aynı noktada aynı şekilde davranmaya başlıyorlar."

Ö3 önemli bir noktayı vurgulamıştır:

"Ana sınıfı çocuk için ilk sınıf. İstenmeyen davranışlar çocukta devam ederse zamanla kalıcı hale gelecek. Yani ilkokulda da öğretmenini dinlemeyi, kurallara uymayı öğrenemeyecek. Ya da diğer çocukları da rahatsız edecek. Davranış kalıbı olarak oturtmaması için istenmeyen davranışları değiştirmeye çalışıyoruz."

Ö3 soruyla ilgili şunu da eklemiştir:

"Diğer çocuklar sakince beni bekliyor. İstenmeyen davranışlarda bulunan çocuk da onların hakkını yemiş oluyor. Bu sefer ben istenmeyen davranışları olan öğrenciye yönelince etkinlikleri de hızlı hızlı geçmek zorunda kalıyorum ya da etkinlikler yarım yamalak oluyor. Diğer çocuk daha hevesli onun hakkını da çalmış oluyorum bence. Düzen olmadığı sürece çocuklara haksızlık oluyor."

Ö6 istenmeyen davranışın hem öğrenci hem de öğretmeni etkilediğini ifade etmiştir:

"İstenmeyen davranışlar bunu yapan öğrenciyi etkiliyor. İkinci olarak arkadaşlarını ve diğer öğrencileri etkiliyor, beni de etkiliyor. Kendisini etkiliyor, adaptasyon sorunu yaşıyor çocuk, uyum sorunu yaşıyor istenmeyen davranışları yaptığında. Arkadaşlarını etkiliyor, dikkatleri dağılabiliyor. Buna ek taklit edebiliyorlar istenmeyen davranışı. Genele yayılabiliyor devamında."

Ö19 farklı bir noktaya dikkat çekmiştir:

"Evet, dolaylı ceza denen bir şey var. Mesela o iki çocuğa kızıyorsun, düşünme sandalyesine oturtuyorsun ya da ister istemez bağırıyorsun. Bu durumda diğer çocuklar için dolaylı ceza oluyor. Çekingen, kendini kapatmış öğrencilerim var tutulup kalıyorlar, onlara bir şey demiyorum aslında. Bu sefer çekingen öğrencilerim aramızda çok mesafe bırakıyorlar."

Ö14 şunları ifade etmiştir:

"Diğer öğrencileri de olumsuz yönde etkiliyor. Onlar da niye sürekli ağlıyor ki arkadaşımız, diyorlar. Bundan rahatsız oluyorlar. Dikkatleri dağılıyor."

Ö5 de şunları söylemiştir:

"İstenmeyen davranışlar grubun sinerjisini bozuyor ve dikkatini dağıtıyor. Çocuklar diğer çocukların istenmeyen davranışlarını örnek alabiliyorlar. O da problem olabiliyor."

Ö18 fikrini şöyle belirtmiştir:

"İstenmeyen davranışta bulunan öğrenciyi örnek alan öğrenciler oluyor, onunla birlikte yaramazlık yapan öğrenciler oluyor. Yaramazlıklar artıyor en önemlisi bu ve sınıfın düzeni bozuluyor."

Tablo 31

Tema 3' te Tanımlanan İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemlere İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 3: Öğretmen Açısından Oluşan Problemler		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Öğretmen veliyle problem yaşıyor	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20	15
Öğretmenin okuldaki motivasyonu düşüyor	Ö7, Ö9, Ö10, Ö14, Ö15, Ö20	6
Öğretmenin performansında düşüş oluyor	Ö7, Ö9, Ö10, Ö14, Ö15, Ö20	6
Öğretmenin mesleğine bakışını olumsuz etkiliyor	Ö3, Ö4, Ö6, Ö15, Ö17, Ö19	6
Öğretmende moral bozukluğu/mutsuzluk yaratıyor	Ö11, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19	5
Öğretmen için yorucu oluyor/öğretmeni tüketiyor	Ö1, Ö3, Ö17	3
Öğretmenin dikkati dağılıyor	Ö5	1
Öğretmenin çocuklara karşı otoritesi azalıyor	Ö10	1
Görüşler Toplamı		**43**

Tablo 31'de görüldüğü gibi diğer bir tema olan *"öğretmen açısından oluşan problemler"* kendi içerisinde kategorilere ayrılmış ve bu tema altında öğretmenlerden toplamda 43 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında istenmeyen davranışların öğretmen açısından en çok oluşturduğu problemin 15 yanıtla *"Öğretmen veliyle problem yaşıyor*" olduğu belirlenmiştir. Bunu 6 yanıtla *"Öğretmenin okuldaki motivasyonu düşüyor*", 6 yanıtla "*Öğretmenin performansında düşüş oluyor*", 6 yanıtla "*Öğretmenin mesleğine bakışını olumsuz etkiliyor*", 5 yanıtla " *Öğretmende moral bozukluğu/mutsuzluk yaratıyor*", 3 yanıtla "*Öğretmen için yorucu oluyor/ öğretmeni tüketiyor"*, 1 yanıtla "*Öğretmenin dikkati dağılıyor*" ve 1 yanıtla "*Öğretmenin çocuklara karşı otoritesi azalıyor*" takip etmiştir.

İstenmeyen davranışların öğretmen açısından oluşturduğu problemler hakkında Ö1, Ö5, Ö9, Ö10, Ö12, Ö16 ve Ö18 öğrencinin istenmeyen davranışlarını veliye aktarınca bazı velilerin kabul etmek istemediğini ve bu nedenle öğretmen-veli arasında problem ve çatışmalar yaşanabildiğini, Ö3 velinin istenmeyen davranışla ilgili öğretmeni suçlayabildiğini, Ö4, Ö6 velilerin istenmeyen davranışlarla ilgili bazen çözüm odaklı yaklaşım sergilemediklerini, Ö3 istenmeyen davranışların okulda öğretmeni çok yorduğunu, Ö5 istenmeyen davranışların öğretmenin dikkatini dağıtıp performansını etkilediğini, Ö15 öğretmenin istenmeyen davranışlar karşısında bazen sıkıntılar yaşayabildiğini, Ö18 sınıfta istenmeyen davranışlar çok olunca eve mutsuz gittiğini, Ö19 istenmeyen davranışların çokluğu nedeniyle mesleğe bakışının olumsuz etkilendiğini ve bunun sınıfa yansımasının veliler tarafından da fark edildiğini belirtmiştir.

Ö1 velinin öğrencinin istenmeyen davranışları noktasındaki desteğinin önemini vurgulamıştır:

"Veli durumu kabullendiğinde, istenmeyen davranışa çözüm üretmeye yaklaşmış durumda oluyorsunuz, onun desteğiyle. İstenmeyen davranışlar daha çok sene başında baş gösteriyorsa ve sınıfın genelinde öğretmenle ilgili bir problem yoksa zaten aile kaynaklı. Veli bunu kabul etmek istemiyor bazen. Çocuk okula gelmek istemiyor mesela. Veli bunu tamamen sınıftaki bir şeye bağlıyor, öğretmene ya da arkadaşa. Hâlbuki çocuk, ya arkadaş kıskançlığından ya anneyi kaybetme korkusundan ya da evdeki herhangi bir sorundan kaynaklı gelmek istemiyor."

Ö1 ayrıca soruyla ilgili şunları ifade etmiştir:

"Bazen istenmeyen davranış gösteren öğrenci sizin 5-10 öğrenciye göstereceğiniz enerjiyi emiyor."

Ö3 bazen öğretmenin bu noktada veli tarafından suçlanabildiğine dikkat çekmiştir:

"Öğretmen istenmeyen davranışlarla ilgili direkt suçlanıyor zaten. Yıllardır anlatmak istediğim bu. Benim de çocuğum var yeni başlayacak okula. Benim çocuğum yapmaz diye bir şey yok. Sınıfa girdiği anda çocuk öğretmenin gözüne girsin diye, arkadaşlarının gözüne girsin diye, dikkat çeksin diye ya da bilerek huysuzluk yapsın diye yapmayacağı şeyi yapıyor. Biz de bunu veliye anlatmaya çalıştığımız zaman, hayır benim çocuğum böyle yapmaz senin yüzünden böyle yapıyor evde böyle yapmıyor, şeklinde direkt öğretmeni suçluyor. Böyle olunca veli ile diyaloğa giremiyorsunuz. Yani veli direkt iletişimi kapatıyor ve suçlayıcı bir dille konuşuyor. Ben ona çocuğun istenmeyen davranışlarını anlatmaya çalışırken o beni suçladığı zaman iletişim kopuyor."

Ö4 de veli ile problem yaşadığını belirtmiştir:

"Arkadaşlarına sürekli zarar veren bir öğrencim var. Veliye bu durumu aksettirdiğimde yardım almak istemedi ve çocuğunun böyle bir şey yapabileceğini kabul etmedi."

Ö5 tek sorunun öğrencinin istenmeyen davranışları olmadığını vurgulamıştır:

"Yalnız başına sorun değil çocuk, aileyle de sorun oluyor. Biz iletişim kurmaya çalıştığımızda ya görüşmeye gelmiyorlar ya da önerilerimizi kabul etmeyip uygun davranmıyorlar, birlikte işbirliği içinde çalışmıyorlar. Bazen de kabul etmiyorlar ve genelde, bizim çocuğumuz evde bunu yapmıyor, oluyor cevapları."

Ö6 da şunları ifade etmiştir:

"Veli bazen benim çocuğunun istenmeyen davranışlarını abarttığımı bile ifade etti ya da arkamdan konuştu, başkasına söyledi. Ama devamında olaylar

büyüyünce gerçek olduğunu ve gerçekten de bir şeyler yapılması gerektiğinin farkına varıyorlar. Olumlu ve olumsuz dönütler alabiliyorum bazen bu noktada."

Ö9 öğretmenin motivasyonunun düştüğüne değinmiştir*:*

"Öğretmen motivasyonu düşünce dersle ilgili pek bir şey yapamıyor, zamanınızı istenmeyen davranışı yapan öğrenciye harcamak zorunda kalıyorsunuz."

Ö14 de yaşadığı problemi şöyle belirtmiştir:

"Sen enerjini çocuklara bir şeyler öğretmek için harcamak istiyorsun. Ama enerjini orada tüketmiş oluyorsun. Dersin geri kalan kısmına bir iki saat var mesela, daha mutsuz bir şekilde devam ediyorsun, motivasyonun da çok düşüyor."

Ö19 İstenmeyen davranışların öğretmende mutsuzluk oluşturduğuna değinmiştir:

"İstenmeyen davranışlar bütün çalışma azminizi etkileyebiliyor. İstenmeyen davranışlarla öğretmen baş edemediğinde üzülüyor ve kötü öğretmen miyim diye kendini sorgulamaya başlıyor. Öğrencilere yetemediğini düşünüyor ve acaba başka stratejiler mi kullanmalıyım, diye düşünmeye başlıyor."

4.7.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Stratejiler Kullanırken Zorlandıkları Noktalar Hakkındaki Görüşleri

Yedinci alt problem kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları noktalara ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcılara *"İstenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorluk yaşadığınız noktalar nelerdir?*" sorusu yöneltilmiştir.

Problem sorusu ile ilgili kategori ve frekanslarına ait tablo verilmiş, bu tablodan sonra öğretmenlerin problem sorusuyla ilgili cevaplarına ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu problem sorusuyla ilgili yer alan alıntılar kategorilerin geneline ilişkindir.

Tablo 32

Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Stratejiler Kullanırken Zorlandıkları Noktalara İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Stratejiler Kullanırken Zorlandıkları Noktalar		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Sınıf mevcudunun fazla oluşu noktasında	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	19
Sınıfın fiziksel yapısı ve materyallerin yetersizliği noktasında	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20	15
Veli ile istenmeyen davranışlar hakkında iletişime geçme noktasında	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19	13
Teorideki sınıf yönetimi bilgisinin uygulanabilirliği noktasında	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18	11
Özel grupların yönetiminde	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö20	10
Öğrenciye sinirlenince etkinliğe geri dönmede/ sakinleşmede	Ö2, Ö3, Ö9, Ö10, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19	10
Ailenin çocuğa karşı tutumları noktasında	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö10, Ö12, Ö17, Ö19	8
Kuralların yerleştirilmesinde	Ö2, Ö6, Ö7, Ö8, Ö14, Ö16, Ö20	7
Öğrenciye kendi otokontrolünü sağlatmada	Ö3, Ö4, Ö9, Ö13, Ö19, Ö20	6
Bazı öğrencilerin istenmeyen davranışlarını söndürmede	Ö4, Ö7, Ö10, Ö11, Ö17, Ö19	6
Bazı öğrencilerin kişilik özellikleri (inatçı, kıskanç vs.) noktasında	Ö4, Ö14, Ö18	3
Bir önceki öğretmenin istenmeyen davranışlara karşı tutumu noktasında	Ö2, Ö3, Ö11	3
Bazı öğrencilerin istenmeyen davranışlarının nedenlerini anlamada	Ö4, Ö19	2
Öğrenci üzerinde otorite sağlamada	Ö13, Ö18	2
Çekingen öğrencileri açmada	Ö7	1
Bazı öğrencilerin aşırı davranışları nedeniyle derse başlamada	Ö4	1
Sınıf yönetimi anlamında farklı yöntemler üretmede	Ö15	1
Görüşler Toplamı		**118**

Tablo 32'de görüldüğü gibi *"öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları noktalar*" kendi içerisinde kategorilere ayrılmış ve öğretmenlerin yanıtları bu bağlamda incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre bu soru altında öğretmenlerden toplamda 118 yanıt alınmıştır.

Bu soru altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken en çok zorlandıkları noktanın 19 yanıtla *"Sınıf mevcudunun fazla oluşu noktasında*" olduğu belirlenmiştir. Bunu 15 yanıtla *"Sınıfın fiziksel yapısı ve materyallerin yetersizliği noktasında"*, 13 yanıtla "*Veli ile istenmeyen davranışlar hakkında iletişime geçme noktasında"*, 11 yanıtla "*Teorideki sınıf yönetimi bilgisinin uygulanabilirliği noktasında",* 10 yanıtla "*Özel grupların yönetiminde*", 10 yanıtla "*Öğrenciye sinirlenince etkinliğe geri dönmede/ sakinleşmede*", 8 yanıtla "*Ailenin çocuğa karşı tutumları noktasında*", 7 yanıtla "*Kuralların yerleştirilmesinde*", 6 yanıtla "*Öğrenciye kendi otokontrolünü sağlatmada*", 6 yanıtla "*Bazı öğrencilerin istenmeyen davranışlarını söndürmede"*, 3 yanıtla "*Bazı öğrencilerin kişilik özellikleri (inatçı, kıskanç vs.) noktasında",* 3 yanıtla *"Bir önceki öğretmenin istenmeyen davranışlara karşı tutumu noktasında*", 2 yanıtla *"Bazı öğrencilerin istenmeyen davranışlarının nedenlerini anlamada*", 2 yanıtla "*Öğrenci üzerinde otorite sağlamada"*, 1 yanıtla "*Çekingen öğrencileri açmada",* 1 yanıtla *"Bazı öğrencilerin aşırı davranışları nedeniyle derse başlamada*", 1 yanıtla *"Sınıf yönetimi anlamında farklı yöntemler üretmede"* cevapları takip etmiştir.

Öğretmenler sınıfta istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları noktalar hakkında, Ö1, Ö12, Ö17 yanlış veya öğretmenle tutarlı olmayan aile tutumlarının istenmeyen davranışları artırdığını, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 teorideki bilgi ile gerçek sınıf şartlarının çok farklı olduğunu, Ö2, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19 sınıf mevcutlarının çok fazla olduğu durumlarda istenmeyen davranışların ister istemez arttığını, Ö3 öğrenciye kendi otokontrolünü sağlatmada zorluk yaşasa da zaman verince düzelmeler olduğunu, Ö3, Ö9, Ö16, Ö19 sinirlenince etkinliğe geri dönmede zorlandığını ancak öğretmenin kendini sakinleştirerek öfke kontrolünü sağlaması gerektiğini, Ö3, Ö11, Ö14, Ö17 kaynaştırma öğrencisinde istenmeyen davranışların bazen fazla olabildiğini ve bu noktada zorlandığını, Ö4, Ö11, Ö12, Ö14

istenmeyen davranışlarla ilgili aşırı tepki veren, kabullenmek istemeyen ve çözüm odaklı diyaloğa girmeyen velilerin zorluk yaşattığını, Ö5, Ö6 fiziksel yetersizliklerin istenmeyen davranışlara müdahale etmede dezavantajlar oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Ö1 çocuk merkezli ailelerden gelen öğrencilerin istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorluk oluşturduğunu vurgulamıştır:

"Çocuk merkezli aileden gelen çocuklar kendini prenses ya da prens sanıyor. Kendini dünyanın merkezinde zannediyor. Herkes ona uymak zorunda ve bir şey istediğinde arkadaşı, öğretmeni ona temin etmek zorunda gibi. Böyle durumlarda önemli olan, velinin bunu kabullenmesi, öğretmenin duruma uygun bir şekilde müdahalesi ve kullandığı sınıf yönetimi stratejileri. Farklı etkinlikler kullanmanın bunu çözmede çok etkili olduğunu düşünüyorum. Günümüz çocukları bilgi anlamında çok hazır geliyorlar bize. Siz hala çocuklara elmayı kırmızıya boyatarak kırmızıyı öğretiyorsanız günümüzün çocuğunu böyle kontrol edemezseniz. Çeşitli oyunlarla, değişik etkinliklerle bunu gerçekleştirmeniz gerekiyor."

Ö3 de önceki öğretmenin tutumu nedeniyle zorlandığını ifade etmiştir:

"Geçen sene ben bu okula geldim. İlk dönemki öğretmen çok rahat bir öğretmenmiş. Çok rahat bırakmış çocukları, umursamamış. Ben otoriteyi kurmak zorundaydım. Çok fazla küfürler ve hakaretler vardı, çocuklar birbirlerine fiziksel olarak zarar veriyorlardı. Bu noktada çok zorlandım."

Ö2 de yaşadığı zorluğu şöyle ifade etmiştir:

"Çok sinirlendiğim anları çocuklarla birlikte sınıfta atlatıyoruz. Çok büyük bir şey yaşandıysa sınıfta durup onlara, biraz sakinleşmeye ihtiyacım var, diyorum. Üzüntümü görüyorlar, beni izliyorlar biraz. Ben bazen diyorum ki, beni hayal kırıklığına uğratıyorsunuz, defalarca konuştuğumuz bir şeyi yapmaya çalışıyorsunuz, çok üzülüyorum. Biraz onlardan zaman istiyorum. Zaten sınıfı bırakıp gitme şansımız yok. O yüzden genellikle o gerginliğe onlar da şahit oluyor ama bunu yüksek sesle bağırarak çağırarak hiç yapmıyorum. Biraz yüksek sesle konuşunca özür dilerim sizinle yüksek konuşuyorum ama bazen ben de kendimi tutamıyorum, diyorum.

Yüksek sesin de bir şiddet biçimi olduğunu öğrettiğim için onlara, kendimi çok baskılıyorum. Ya masanın yanına gidip sakinleşmeye çalışıyorum ya da müzik açıyorum o anda, o atmosferden çıksınlar diye. Ama mola almaya ihtiyacımız oluyor."

Ö4 sınıf mevcudunun zorluk yarattığına ancak öğrenci özelliklerinin de bu noktada önemli olduğuna değinmiştir:

"Sayı fazla olunca bir etkinliği yaptırmak uzun zaman alabiliyor. Sayı fazla olduğu için el yıkamak bile uzun zaman alabiliyor. Yoksa çocuklar meraklı ve uyumlu olduktan sonra çok sıkıntı olmuyor. Bazen sayı az olabiliyor ama çok sorunlu iki öğrenci oluyor. 25-26 öğrenciyi böyle bir duruma tercih ederim. Sayı her zaman önemli değil, bazen öğrenci özellikleri daha önemli."

Ö9 fiziksel yetersizlikler noktasında zorluk yaşadığını ifade etmiştir:

"Küçük sınıflarda büyük gruplar zorluk oluşturuyor. Dar bir alanda 20 tane çocuk çok zor. Bir de son yapılan programda ada yapılması gerekiyor. Ada yapacak kadar bölüm yok. O yüzden bant çekiyoruz adaları belirtmek için, o da sıkıntı."

Ö5 de fiziksel yetersizliklere ve mevcutların çokluğuna vurgu yapmıştır:

"Fiziksel yetersizlikler nedeniyle sınıf yönetiminde zorluklar yaşıyorum. Sınıfım 24 öğrenci ile çalışılacak bir sınıf değil, memnun değilim sınıfımdan. Sınıf mevcudu da istemeyen davranışları önlemede öğretmene dezavantaj oluşturuyor. Çocuklar sınıfta sıkışık oturdukları için istenmeyen davranışta bulunan öğrenci diğerlerini olumsuz etkiliyor."

Ö10 veliyle yaşadığı zorluğu şöyle belirtmiştir:

"Veliler bazen öğretmenden daha çok şey bildiğini zannediyorlar. O konuda zorluk çekiyorum. Anlatamıyorsun velilere, kafalarında ne varsa o. Çocukların durumlarını kabul etmek istemiyorlar. Bunun gibi sorunlarla karşılaşabiliyoruz."

Ö14 kuralları yerleştirirken zorlandığını ve bunun nedenini belirtmiştir:

"Eğer çocuğun evde de uyduğu belli kurallar varsa, ailenin tolere ettiği ya da edemediği, yasakladığı şeyler varsa, sen de çocukları okulda kurallara kolay adapte edebiliyorsun. Ama evde çocuğun kuralsız bir hayatı varsa o çocuğu ikna edip o düzenin içine sokmak çok zor. Çünkü biz burada günde beş saatimizi çocuklarla geçiriyorsak, aile tüm gününü geçiriyor. Senin burada yaptığını aile silip geçiyorsa, çocuk o zaman ne taraf kolayına geliyorsa o tarafa meyil ediyor. Bu yüzden aile de sana bu noktada destek oluyorsa, çocuğun evde de düzenli bir hayatı varsa zorluk yaşanmıyor. İlk bir ayda sen kuralları oturtabiliyorsun. Yirmi çocuğun on sekizinde kuralları oturtabiliyorsun ancak iki tanesi evden sorunlu geliyorsa üç belki de dört ay, bir dönem uğraşman gerekiyor."

Ö11 kaynaştırma öğrencisinin istenmeyen davranışları hakkında şunları söylemiştir:

"Öğrencimde yüzde elli zihin engeli var. İstenmeyen davranışları fazla ve yönetiminde zorluk oluyor."

Ö12 kaynaştırma öğrencisinin yönetiminde zorlandığını ifade etmiştir:

"7-8 yıl önce bir öğrencim vardı, otistikti. Sürekli bir şeyleri alıyordu ve vuruyordu, maalesef yapacak bir şey yoktu. Çünkü onun programı ayrı oluyor biliyorsunuz. Sınıfta benim çocuk sayım azdı ama yine de zordu. Sınıfta onu sürekli gözünüzün önünde tutmaya çalışıyorsunuz. Çok dikkatli olmak gerekiyor."

Ö15 teoriğin uygulamaya geçirilmesindeki zorluğa vurgu yapmıştır:

"Teorideki gibi değil hiçbir şey. Sınıf ortamında bambaşka, daha farklı şeyler öğreniyorsun. Yaşanarak öğrenilen bir meslek bu, teorik kısmı da çok önemli ama tecrübe de çok önemli. Zorlandığım durumlar mutlaka oldu."

Ö2 de üniversitede öğrendiği teorik bilgileri sınıfta uygulamaya geçirmede zorlandığını söylemiştir:

"Lisans düzeyinde öğrendiğimiz sınıf yönetimine ilişkin teorik bilgiler bence yeterli değildi. Öğrendiklerimizle gerçek sınıf ortamı farklı. Genelde kendi sınıfımın ihtiyaçlarına göre pratik yöntemler bulmaya çalışıyorum."

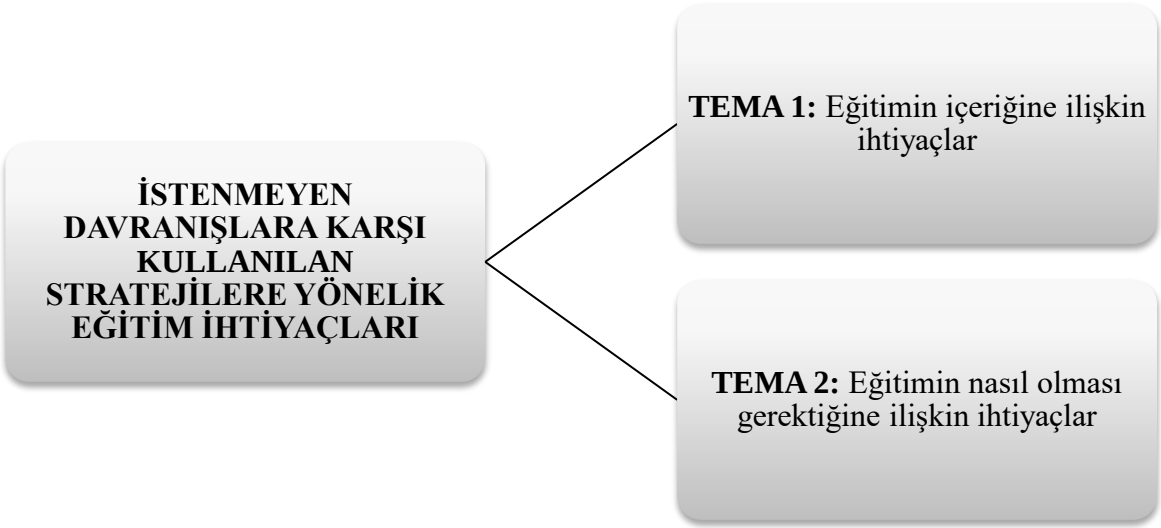
4.7.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüşleri

Yedinci alt problem kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçlarıyla ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcılara "*Sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerle ilgili bir eğitim alsaydınız nasıl bir eğitim olsun isterdiniz?"* sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda yanıtlar iki temaya bölünmüştür.

Her tema ile ilgili kategori ve frekanslarına ait tablo verilmiş, bu tablodan sonra öğretmenlerin problem sorusuyla ilgili cevaplarına ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu problem sorusuyla ilgili yer alan alıntılar eğitim ihtiyaçlarının gerekçeleriyle birlikte daha iyi anlaşılması amaçlandığından, her tema için kategorilerin geneline ilişkindir.

Şekil 16

İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Elde Edilen Temalar

Tablo 33

Tema 1' de Tanımlanan Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 1: Eğitimin İçeriğine İlişkin İhtiyaçlar		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Stratejilerin 3-4-5 yaşa göre ayrılarak verildiği bir eğitim	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	16
Alan bilgisine yönelik teorik içerikli bir eğitim	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö16, Ö17, Ö19	10
Özel grupların yönetimine ilişkin bir eğitim	Ö2, Ö6, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö16, Ö18, Ö20	9
İstenmeyen davranışların nedenlerine yönelik bir eğitim	Ö1, Ö4, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö20	9
Sınıf yönetiminin bu kısmına yönelik oyun, etkinlik içerikli bir eğitim	Ö1, Ö2, Ö4, Ö10, Ö11, Ö13, Ö16, Ö17	8
İstenmeyen davranışlar ortaya çıkmadan neler yapılabileceğine ilişkin bir eğitim	Ö3, Ö4, Ö9, Ö10, Ö11, Ö20	6
İstenmeyen davranışların giderilmesine yönelik çözüm yollarını içeren bir eğitim	Ö1, Ö2, Ö5, Ö10, Ö19	5
Yerli, yabancı kaynakların tanıtıldığı bir eğitim	Ö9, Ö11, Ö15, Ö17	4
İstenmeyen davranışlarla ilgili aile ile nasıl daha etkili bir iletişim kurabileceğine ilişkin bir eğitim	Ö1, Ö11, Ö14	3
Ödül ve pekiştirecin nasıl daha etkili kullanılabileceğine dair bir eğitim	Ö4, Ö13, Ö19	3
Yurt dışındaki sınıfların fiziksel durumlarının tanıtıldığı bir eğitim	Ö9, Ö10	2
Görüşler Toplamı		**75**

Tablo 33'de görüldüğü gibi ilk tema olan *"eğitimin içeriğine ilişkin ihtiyaçlar*" kendi içerisinde kategorilere ayrılmış ve öğretmenlerin yanıtları bu

bağlamda incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre bu tema altında öğretmenlerden toplamda 75 yanıt alınmıştır.

Bu soru altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin eğitimin içeriğine ilişkin en çok ihtiyaç duydukları konunun 16 yanıtla *"Stratejilerin 3-4-5 yaşa göre ayrılarak verildiği bir eğitim* " olduğu belirlenmiştir. Bunu 10 yanıtla "*Alan bilgisine yönelik teorik içerikli bir eğitim",* 9 yanıtla *"Özel grupların yönetimine ilişkin bir eğitim",* 9 yanıtla *"İstenmeyen davranışların nedenlerine yönelik bir eğitim",* 8 yanıtla *"Sınıf yönetiminin bu kısmına yönelik oyun, etkinlik içerikli bir eğitim",* 6 yanıtla *"İstenmeyen davranışlar ortaya çıkmadan neler yapılabileceğine ilişkin bir eğitim",* 5 yanıtla *"İstenmeyen davranışların giderilmesine yönelik çözüm yollarını içeren bir eğitim",* 4 yanıtla *"Yerli, yabancı kaynakların tanıtıldığı bir eğitim",* 3 yanıtla *"İstenmeyen davranışlarla ilgili aile ile nasıl daha etkili bir iletişim kurabileceğine ilişkin bir eğitim",* 3 yanıtla *"Ödül ve pekiştirecin nasıl daha etkili kullanılabileceğine dair bir eğitim" ve* 2 yanıtla *"Yurt dışındaki sınıfların fiziksel durumlarının tanıtıldığı bir eğitim"* takip etmiştir.

Öğretmenlerin eğitimin içeriğine ilişkin ihtiyaçları hakkında Ö1, Ö3, Ö5, Ö10, Ö11 yaş gruplarının özellikleri farklı olduğu için istenmeyen davranışlara karşı kullanılacak strateji ve yaklaşımların da farklılaşacağını ve eğitimin de buna uygun verilmesi gerektiğini, Ö4, Ö6, Ö11, Ö12, Ö14 istenmeyen davranışın nedenlerini anlamak önemli olduğu için bu konuyla ilgili bir eğitimin gerekli olduğunu, Ö4, Ö6 alan bilgisine yönelik bir eğitimin faydalı olabileceğini, Ö4, Ö9 istenmeyen davranış ortaya çıkmadan neler yapılabileceğine yönelik bir eğitimin daha mantıklı olabileceğini, Ö6, Ö12, Ö14 özel grupların yönetiminin zor ve öğretmenlerin de bu noktada eksik ve yetersiz olduğu için eğitimin mutlaka bu konuyla ilgili verilmesi gerektiğini ve Ö14 veli ile kurulacak diyalog önemli olduğu için velilerle nasıl etkili iletişim kurulur noktasında bir eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ö1 stratejilerin yaş gruplarına ayrılarak verilecek bir eğitime neden ihtiyaç olduğunu şu ifadelerle belirtmiştir:

"Programda, uygulamalarda, etkinliklerde, kazanımlarda ve göstergelerde bir farklılık varsa yaşa göre, uygulanacak stratejide de farklılık olmalıdır diye düşünüyorum. Çünkü üç yaş çocuğunun iki buçuk üç yaş krizi gibi bir dönemi var. Beş yaş çocuğunun daha çok bireyselleştirilmesine yönelik bir eğitimimiz oluyor. Bireysel ve masa başı etkinlik sürelerini, dikkat sürelerini uzatma gibi… Bana sorarsanız böyle bir eğitim olmalı. Çünkü özellikler farklıysa gruplar farklıysa istenmeyen davranışlara yaklaşım da grubun özelliğine göre olmalıdır."

Ö11 de stratejilerin yaş gruplarına göre verilmesi gerektiğini belirtmiştir:

"Üç yaş çok küçük ve üç yaşla beş yaş çok farklı. Onlara kırmızı rengi öğretirken bile daha uzun süre alırken, daha basit düzeyde bunu öğretirken, kural da tabiki bir ya da iki olacak, onların anladığı dilde. Sınıf yönetimi noktasında da yaşlara yaklaşım farklıdır. Mesela dört yaştaydım sonra beşe geçtim. Dört yaşa kızamıyordum korkar diye. Daha ürkek ve çekingen oluyorlar. Okuldan soğuyabilirler, insan sesini bile yükseltemiyor. Beş yaşta ise bunu yaptığım oluyor."

Ö14 yaş gruplarının özelliklerinin farklı oluşuna vurgu yaparak böyle bir eğitimin gerekliliğini ifade etmiştir:

"Okula rehber öğretmenimiz gelince biz bu konuda ondan yardım aldık. Mesela üç yaş sınıfında kuralları görsel olarak, doğru davranış yanlış davranış diye, tabloların altına astık. Çocuklara davranış çizelgeleri ile ödüllendirmeler yaptık. Onlar için daha somuttu. Beş yaşta öğrettiğin bir kuralı üç yaştaki bir çocuğa aynı şekilde öğretemiyorsun. Daha uzun zaman alıyor. Çocuk onu görsel olarak görmek istiyor. Çocuk onu kafasında canlandıramayabiliyor."

Ö16 da farkı yaş gruplarının farklı özelliklerine değinerek stratejilerin yaş gruplarına göre ayrılarak verildiği bir eğitimin gerekliliğini belirtmiştir:

"Üç yaş kuralları anlamada, uygulamada zorlanabiliyor. Dört yaş apayrı bir yaş. Küçük yaşlar bir şey bilmeden geliyor ve dinliyorlar. Söz ağızdan çıktığında dinliyorlar ve yapıyorlar. Beş yaşta da biraz öyle ama oturarak faaliyet yapma, kurallara uyma, kendi yaşıtlarına davranışları ve kurallı oyun oynamaları daha farklı. Dört yaş çok ara bir yaş geçiş dönemi gibi, biraz daha sıkıntı var."

Ö19 da stratejilerin yaş gruplarına göre farklılaştığından bahsetmiştir:

"*Üç yaş çocuğu daha ürkek olur, dört yaş çocuğu beş yaşa göre daha ürkek olur. Onlara bir bakış yeterli olur, ses tonunu yükseltme bile onları durdurmaya yeter. Ama beş yaş çocuğu zaten önceden de anaokuluna geldiği için disiplin konusunda daha zor. Beş yaşın öz bakım becerileri iyidir. Onlarla çok uğraşmazsınız ama üç yaş disiplin konusunda daha kolaydır. Bakış yeterlidir. Çocuk kalkıp ayağa sınıfta bağırmaz, çünkü öğretmenden çekinir. Ama beş yaş disiplin konusunda zordur. Üç yaşta daha anaç, daha yumuşak olmak zorundasın. Üç yaşın ilk bir ayı zordur gerisi kolaydır. Bunula ilgili bir eğitim verilsin isterim."*

Ö10 da hangi konularda eğitim almak istediğini şu şekilde ifade etmiştir:

"Uygulamada çok eksiklerimiz var. Her ne kadar bu işin içinde olsak da sınıf yönetimiyle ilgili bir eğitim almak isterim. Öğrencilerde istenmeyen davranışlarla ilgili çocuğu kaybetmeden sınıfa kazandırma ile ilgili, ona nasıl karşılık verebilirim, onu nasıl sınıfa katabilirim, buna ilişkin bir eğitim olabilir. İstenmeyen davranışların önlenmesine yönelik, problem ortaya çıkmadan önce olabilir, ya da çocuk bir davranışı yapar ona göre neler yapabiliriz bu noktada eğitim alabiliriz. Çocuklara sınıfta hangi davranışların yapılmaması gerektiği ile ilgili eğitici etkinlikler, hikâyeler, oyunlar, şarkılar bunlarla ilgili bir eğitim olabilir."

Ö18 kaynaştırma öğrencilerinin yönetimine ilişkin bir eğitimin gerekliliğini vurgulamıştır:

"Kaynaştırma öğrencisi ile illaki karşılaşacağız. Ben karşılaşmadım ama sabahçı grubundan bir öğretmenin kaynaştırma öğrencisi var. Okulda çığlıklar atıyor, çok sıkıntı yaşıyorlar. O noktada rehberlik servisi devreye giriyor. Ama biz de ne yapacağımızı bilmiyoruz. Kitaplarda yazdığı gibi değil."

Ö14 de kaynaştırma öğrencilerinin yönetimine ilişkin bir eğitimin gerekliliğini vurgulamıştır:

"Bunun gerekliliğini bu sene daha iyi anlıyorum. Daha önceki öğrencimin engeli fizikseldi ve çok etkilememişti beni. Bu yıl otizmli bir öğrencim olunca bunun ihtiyacını çok fazla hissettim. İkinci dönem rehber öğretmenimiz geldi. Kendim

sürekli internetten araştırma yapıp öğrenmeye çalışıyorum. Üniversitede buna yönelik ders sadece bir dönem aldık. İşitme engelliler şudur, zihinsel engelliler şudur, bunları anlattılar, konu olarak geçtik. Ne bir örneğini gördük, ne de sınıfta buna nasıl bir çözüm üretebiliriz noktasında bilgi edindik. Bunların hepsini ben yaşayarak öğreniyorum. Bu çok önemli, bununla ilgili bir eğitim mutlaka olmalı."

Ö11 istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik bir eğitimin gerekliliğini vurgulamıştır*:*

"Nedenini araştırırsak, önceden problemi tanımlarsak daha iyi yönlendirebiliriz öğrenciyi ve nasıl yönlendirebileceğimizi biliriz. Gidişatı belirleriz, ona göre yol çizeriz, plan program yaparız. Nedeni nereden geliyor, belki sınıftaki arkadaşından kaynaklanıyor, belki öğretmenden kaynaklanıyor, bazen çekingen olabiliyorlar gibi…"

Ö12 de istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik bir eğitim almak istediğini belirtmiştir:

"Öğrencilerin neden istenmeyen davranışlarda bulunduklarına yönelik bir eğitim almak isterdim. Çevresel, biyolojik ve ailevi nedenlerle ilgili."

Ö6 alan bilgisine yönelik bir eğitimin faydalı olabileceğine vurgu yapmıştır:

"Teorik olarak bildiklerimizi gözden geçirme, neyin ne olduğunu tekrar etme olabilir diye düşünüyorum. Tecrübe esas ama bazen zamanla alan bilgisi de unutulabiliyor. Alan bilgisiyle ilgili bir eğitim faydalı olurdu diye düşünüyorum."

Ö9 da alan bilgisine yönelik bir eğitim olmasını istemiştir:

"İstenmeyen davranışlarla ilgili uygulamaya dönük ve disiplin modellerinin anlatıldığı bir eğitim verilsin isterim."

Ö1 oyun ve etkinlik içerikli bir eğitimin gerekliliğinden bahsetmiştir:

"Farklı materyal, etkinlik ve oyunlar istenmeyen davranışlar noktasında çok etkili. Okulda her gün aynı şeyler yapılırsa öğrenci bir süre sonra sıkılır ve istenmeyen davranışları da artar. Bu nedenle eğitimlerde bunlara da yer verilmeli."

Tablo 34

Tema 2' de Tanımlanan Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

TEMA 2:Eğitimin Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin İhtiyaçlar		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Anlatımın uygulamaya dayandırıldığı bir eğitim olmalı	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20	15
Eğitimlerde düz anlatım yerine farklı alternatifler denenmeli ve kullanılmalı	Ö5, Ö4, Ö6, Ö7, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17	9
Örnek olaylara dayandırılan bir eğitim olmalı	Ö1, Ö3, Ö11, Ö13, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20	8
Anlatımlarda kesinlikle slayt kullanılmamalı	Ö2, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17	5
Eğitimlerde beyin fırtınası yapılarak farklı fikirler oluşturulmalı	Ö3, Ö9, Ö19	3
Eğitimler eylül ve haziran seminerleri döneminde yapılmalı	Ö10, Ö11, Ö18	3
Öğretmenlerin boş vakitleri değerlendirilerek uygun zamanlarda eğitimler düzenlenmeli	Ö6, Ö20	2
Seminerler devamlı/ sıklıkla olmalı	Ö10, Ö17	2
Eğitimler öğretmenleri motive edici olmalı	Ö13, Ö20	2
Branşımızla ilgili eğitimler sıklaştırılmalı ve mahalli olmalı	Ö9, Ö12	2
Üniversitelerle bağlantı kurulup ortak çalışmalar yapılmalı	Ö10	1
Eğitimler isteğe bırakılmaksızın zorunlu olmalı	Ö2	1
Öğretmenlerin tecrübelerini paylaştığı bir eğitim olmalı	Ö20	1
Eğitimlerde öğrendiklerimizin bir özeti ve değerlendirilmesi mutlaka yapılmalı	Ö7	1
Gezici eğitim veren bir grup olmalı	Ö6	1
Seminerler hafta içinde yapılmamalı	Ö20	1
Görüşler Toplamı		**57**

Tablo 34'de görüldüğü gibi ikinci tema olan *"eğitimin nasıl olması gerektiğine ilişkin ihtiyaçlar"* kendi içerisinde kategorilere ayrılmış ve öğretmenlerin yanıtları bu bağlamda incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre bu tema altında öğretmenlerden toplamda 57 yanıt alınmıştır.

Bu tema altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin eğitimin nasıl olması gerektiğine ilişkin en çok verdikleri cevabın 15 yanıtla "*Anlatımın uygulamaya dayandırıldığı bir eğitim olmalı"* olduğu belirlenmiştir. Bunu 9 yanıtla "*Eğitimlerde düz anlatım yerine farklı alternatifler denenmeli ve kullanılmalı"*, 8 yanıtla "*Örnek olaylara dayandırılan bir eğitim olmalı*", 5 yanıtla "*Anlatımlarda kesinlikle slayt kullanılmamalı*", 3 yanıtla "*Eğitimlerde beyin fırtınası yapılarak farklı fikirler oluşturulmalı*", 3 yanıtla *"Eğitimler eylül ve haziran seminerleri döneminde yapılmalı*", 2 yanıtla *"Öğretmenlerin boş vakitleri değerlendirilerek uygun zamanlarda eğitimler düzenlenmeli",* 2 yanıtla "*Seminerler devamlı/ sıklıkla olmalı"*, 2 yanıtla "*Eğitimler öğretmenleri motive edici olmalı",* 2 yanıtla "*Branşımızla ilgili eğitimler sıklaştırılmalı ve mahalli olmalı*", 1 yanıtla *"Üniversitelerle bağlantı kurulup ortak çalışmalar yapılmalı",* 1 yanıtla "*Eğitimler isteğe bırakılmaksızın zorunlu olmalı*", 1 yanıtla "*Öğretmenlerin tecrübelerini paylaştığı bir eğitim olmalı"*, 1 yanıtla "*Eğitimlerde öğrendiklerimizin bir özeti ve değerlendirilmesi mutlaka yapılmalı*", 1 yanıtla "*Gezici eğitim veren bir grup olmalı*" ve 1 yanıtla "*Seminerler hafta içinde yapılmamalı"* yanıtları izlemiştir.

Öğretmenlerin eğitimin nasıl olması gerektiğine ilişkin ihtiyaçları hakkında Ö1, Ö4, Ö5 hangi durumda neler yapmamız gerektiğinin anlatıldığı ve anlatımın uygulamaya bu şekilde dayandırıldığı eğitimlere ihtiyaç olduğunu, Ö2 slaytla anlatımın sıkıcı olduğunu, Ö6 eğitimlere genelde zaman bulamadığını ve uygun zamanlarda yapılması gerektiğini, Ö10, Ö11 seminer dönemlerinin eğitimler için değerlendirilmesi gerektiğini, Ö12, Ö9 eğitimlere başvurunca her zaman çıkmadığını ve sıklaştırılması gerektiğini ve Ö13 eğitimlerin öğretmenleri sıkmaması gerektiğini ve öğretmeni teşvik etmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ö1 eğitim içeriğinin sınıfta nasıl uygulanabileceğinin de eğitimlerde verilmesi gerektiğini vurgulamıştır:

"Şimdiye kadar aldığımız hizmet içi eğitimler çok sığdı bence ve ben böyle olunca katılmak istemiyorum. Çünkü internetten girince elde edebileceğim sunuların dersimden ya da vaktimden alınıp, orada belleğin bilgisayara takılıp anlatılması bana biraz komik geliyor. Ben de uygulamalı eğitimlerden yanayım. En azından anlatımın buna dayandırılmasından yanayım. Mesela tüm sınıfın dikkatini topladık ve Türkçe etkinliğinde biri sürekli konuşuyor, birbirini itiyor. Burada ne yapmalıyız? Veya otistik bir çocuk sürekli çığlık atıyor ya da bir çocuk sürekli şiddete maruz kalıyor gibi. Bu gibi durumlarda anında yapılabilecek bizi ve sınıfı kurtaracak müdahalelerle ilgili olmalı eğitimler."

Ö4 de eğitimlerin uygulamaya dönük olması gerektiğinden bahsetmiştir:

"Eğitimler uygulamalı olmalı. Slayt okunuyor maalesef, sonra unutuluyor. Mesela bazı seminerlerde drama eğitimleri vardı onlar hala aklımda. Uygulamalı eğitimler daha akılda kalıcı oluyor."

Ö2 ise bu konudaki fikrini şu şekilde ifade etmiştir:

"İnteraktif diyorlar ya kesinlikle öyle olmalı eğitimler. Tek başına bir panel ya da anlatım yollu bir eğitim tekniği öğretmeni de sıkıyor. Ne kadar yetişkin olsak da bir süre sonra slaytı izlemekten ve anlatanı dinlemekten sıkılıyoruz. Daha etkili yöntemlerle anlatılması gerektiğine inanıyorum konuların kesinlikle."

Ö10 eğitimlerin sürekli olması gerektiğinden bahsetmiştir:

"Eğitimlerin arkası mutlaka gelmeli çünkü her sene gelişme göstermemiz, her sene kendimizi yenilememiz gerekiyor. Mesela seminer döneminde öğretmenler boş boş oturacağına, bize eğitimlerle bir şeyler öğretebilirler."

Ö11 de soruyla ilgili şunları demiştir:

"Sınıf ortamından alınan örnek olaylarla anlatılmalı bence eğitimdeki konular."

Ö13 eğitimlerin öğretmeni teşvik edici hale getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir:

"Eğitimler bizi teşvik etmeli. Biz eğitime gittiğimiz zaman hazırlayıcı eğitim gibi ya da temel eğitim gibi bizi sıkmamalı. Eğitime gittiğimizde biz gerçekten o enerjiyi görmeliyiz. Ben daha önce çalışırken Montessori eğitimi almıştım seminer döneminde, on beş gün boyunca. Hayatım boyunca aldığım en güzel seminerdi. Etkinlik ve materyal hazırlıyorduk, materyalleri biz sunuyorduk. Ege Üniversitesi'ndendi gelen hoca. O bize eğitim vermişti. Çok hoşuma gitmişti. Biz hiç sıkılmadık o seminerde. Açık büfe gibi bir şey vardı. Bu ister istemez dikkatinizi çekiyor. Gittiğimiz zaman teorik kısmında masada U şeklinde oturuyorduk. Çay istediği zaman canım çay alıp gelebiliyordum. Üniversitede dahi böyle bir eğitim almadım. On beş gün boyunca aldığım en güzel eğitimdi."

Ö14 eğitimlerin nasıl olması gerektiğine ilişkin şunları söylemiştir:

"Eylül semineri dolu dolu geçiyor, zümre toplantıları, hazırlıklar, plan program... Ama haziran seminerleri çok boş geçiyor. Milli eğitim bizi doyuracak seminerler düzenlemiyor. Biz de kendi çabamızla çok bir yere ulaşamıyoruz. Ben daha önce araştırmıştım mesela İzmir'de özel bir okula profesör gelecekmiş ama baktım ücretine baya yüksek, bunu da karşılayamıyorsun. Ücretsiz olarak da seni doyuracak bir seminere de haliyle ulaşamıyorsun."

Ö18 de eğitimlerin haziran seminerinde yapılabileceğinden bahsetmiştir:

"Eğitimler seminer döneminde yapılabilir. Eylül semineri hazırlık amaçlı çok yoğun geçiyor. Ama haziran seminerimiz biraz boş geçiyor. Toplantılar, yıl içi değerlendirmesi yapılıyor ama boş geçtiğini düşünüyorum. Haziran seminerlerinde bu eğitimler yapılabilir."

Ö18 sadece teorik bir eğitimin akılda kalıcılığının olmadığını vurgulamıştır:

"Bence tamamen uygulamaya yönelik eğitimler olmalı. Teorik hiçbir zaman akılda kalmıyor. Uygulamadığımız zaman hatırlamıyoruz, öğrensek de unutuyoruz."

Ö19 da eğitimlerde nasıl bir anlatım tarzı izlenebileceğini şu şekilde anlatmıştır:

"Eğitimler şöyle olmalı: Olay sinevizyonda gösterilmeli. Sınıftan birebir çekilmiş bir olay olacak, anasınıfından direkt çekilecek. Mesela iki anasınıfı öğrencisi birbirlerine bağırıyorlar, veliler geldi kavga çıktı. Olayı gösterecekler bize sonra olayı kapatacaklar. Beyin fırtınası yapılacak ardından ve iyi bir hoca tarafından anlatılacak. Sonra başka bir olayın video görüntüsü, ardından ne yapılabilir, yine konuşulacak, ardından donanımlı bir hoca anlatacak. Başka türlü direkt bilgi vermekle olmuyor bu iş. Olay üzerine işlenmeli konular mutlaka."

Ö9 da eğitimlerin sıklaştırılması gerektiğine değinmiştir:

"Bunu hazirandaki toplantımızda da konuştuk. Okul öncesi branşı ilgili çok az eğitim yapılıyor. Verilen hizmet içi eğitimler genelde merkezi oluyor ve gitmek imkânsız oluyor. Okul zamanı, hafta sonu filan değil yazın yapıyorlar. Bence mahalli olsa ve daha sık olsa bu eğitimler. Çünkü bizim branşımızla ilgili çok az var."

4.7.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilerin Nasıl Daha Etkili Olabileceğine İlişkin Görüşleri

Yedinci alt problem kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin nasıl daha etkili olabileceğiyle ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcılara "*İstenmeyen davranışlara karşı kullandığınız stratejiler sizce nasıl daha etkili olabilir*?" sorusu yöneltilmiştir.

Yanıtlarla ilgili kategori ve frekanslarına ait tablo verilmiş, bu tablodan sonra öğretmenlerin problem sorusuyla ilgili cevaplarına ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu problem sorusuyla ilgili yer alan alıntılar, öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı stratejilerin daha etkili hale gelmesinde neler yapılabileceğine ilişkin fikirlerinin gerekçeleriyle daha iyi anlaşılabilmesi için, kategorilerin geneline ilişkindir.

Tablo 35

Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Nasıl Daha Etkili Olabileceğine İlişkin Kategorilere Ait Yanıtlar ve Frekanslar

Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Nasıl Daha Etkili Olabileceğine İlişkin Görüşleri		
Kategoriler	**Yanıtlar**	**f**
Öğretmen mesleğini sevmelidir/mesleğine saygı duymalıdır	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	15
Sınıf mevcutları azaltılmalıdır	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö16, Ö20	11
Öğretmenler istenmeyen davranışlarla ilgili tecrübelerini birbirleriyle paylaşmalıdır	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö12, Ö14, Ö16	8
Öğretmen kendini eleştirmelidir	Ö3, Ö4, Ö6, Ö10, Ö13, Ö14, Ö17	7
Sınıfların fiziksel şartları iyileştirilmelidir	Ö6, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö19, Ö20,	7
Öğretmen kendini geliştirmeli ve yeniliklere açık olmalıdır	Ö5, Ö12, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	7
Rehberlik servisi istenmeyen davranışlar noktasında aktif olmalı ve rehberlik servisiyle bu noktada işbirliği yapılmalıdır	Ö4, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18	7
İstenmeyen davranışlar noktasında veli ile işbirliği yapılmalıdır	Ö1, Ö8, Ö10, Ö11, Ö20	5
Öğretmenin üniversite ile olan bağı devam etmelidir	Ö3, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19	5
Öğretmen öğrencilerini sevmeli ve istenmeyen davranışları olanları kazanmaya çalışmalıdır	Ö1, Ö17	2
Öğretmen istenmeyen davranışlara karşı sabırlı olmalıdır	Ö10, Ö15	2
Her sınıfta yardımcı personel olmalıdır	Ö16	1
Eğitim sistemimiz sorgulanmalıdır	Ö9	1
Öğretmen davranışlarıyla öğrencilerine örnek olmalıdır	Ö1	1
Öğretmen sosyal sorumlulukları olan biri olmalıdır	Ö5	1
Görüşler Toplamı		**80**

Tablo 35'te görüldüğü gibi "*öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin nasıl daha etkili olabileceği*" kendi içerisinde kategorilere ayrılmış ve öğretmenlerin yanıtları bu bağlamda incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre bu soru altında öğretmenlerden toplamda 80 yanıt alınmıştır.

Bu soru altında öğretmenlerden alınan yanıtlar karşılaştırıldığında öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin nasıl daha etkili olabileceğine ilişkin en çok verdikleri cevabın 15 yanıtla "*Öğretmen mesleğini sevmelidir/ mesleğine saygı duymalıdır"* olduğu belirlenmiştir. Bunu 11 yanıtla "*Sınıf mevcutları azaltılmalıdır*", 8 yanıtla *"Öğretmenler istenmeyen davranışlarla ilgili tecrübelerini birbirleriyle paylaşmalıdır",* 7 yanıtla *"Öğretmen kendini eleştirmelidir",* 7 yanıtla *"Sınıfların fiziksel şartları iyileştirilmelidir",* 7 yanıtla *"Öğretmen kendini geliştirmeli ve yeniliklere açık olmalıdır*", 7 yanıtla *"Rehberlik servisi istenmeyen davranışlar noktasında aktif olmalı ve rehberlik servisiyle bu noktada işbirliği yapılmalıdır",* 5 yanıtla *"İstenmeyen davranışlar noktasında veli ile işbirliği yapılmalıdır",* 5 yanıtla *"Öğretmenin üniversite ile olan bağı devam etmelidir",* 2 yanıtla *"Öğretmen öğrencilerini sevmeli ve istenmeyen davranışları olanları kazanmaya çalışmalıdır",* 2 yanıtla *"Öğretmen istenmeyen davranışlara karşı sabırlı olmalıdır",* 1 yanıtla *"Her sınıfta yardımcı personel olmalıdır",* 1 yanıtla *"Eğitim sistemimiz sorgulanmalıdır",* 1 yanıtla *"Öğretmen davranışlarıyla öğrencilerine örnek olmalıdır" ve* 1 yanıtla *"Öğretmen sosyal sorumlulukları olan biri olmalıdır"* yanıtları izlemiştir.

Öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin nasıl daha etkili olabileceği hakkında Ö3, Ö4, Ö14, Ö16 öğretmenin mesleğine bakış açısının istenmeyen davranışlarla baş etmede önemli bir etken olduğunu, Ö1, Ö3, Ö4 öğretmenlerin kişisel tecrübelerini ve istenmeyen davranışlara karşı kullanıp işe yaradığını gördükleri stratejileri paylaşmaları gerektiğini, Ö1 veli ile istenmeyen davranışlarda işbirliği kurulurken çocuğun menfaatinin temel amaç olması gerektiğini, Ö3, Ö4, Ö13 öğretmenliğin vicdani bir boyutu olduğunu ve öğretmenin her zaman kullandığı stratejilerle ilgili olarak kendini eleştirmesi gerektiğini, Ö3, Ö5, Ö12, Ö16 sınıf mevcutlarının fazlalığının öğretmene büyük sıkıntılar yaşattığını ve azaltılması gerektiğini, Ö9 rehberlik servisinin istenmeyen davranışlar noktasındaki

desteğinin yeterli olmadığını ve daha aktif hale getirilmesi gerektiğini, Ö15, Ö16, Ö19 sınıfta materyallerin arttırılması ve bazı fiziksel iyileştirmelerin yapılması gerektiğini, Ö15, Ö19 üniversite ve öğretmenlerin ortak projeler yürüterek bağlarını koparmaması gerektiğini, Ö17, Ö18 öğretmenin her zaman gelişime açık olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ö4 mesleği sevmenin istenmeyen davranışlarla baş etmede daha sabırlı olmayı kolaylaştırdığından bahsetmiştir:

"Mesleği sevmek çok çok önemli. Mesleği sevmek öğretmenin daha güçlü adımlar atabilmesi açısından önemli. Öğretmen mesleğini sevmediğinde en ufak bir sorunda kestirip atabilir. Ama sevince daha farklı yollar arıyoruz. Bunu da başarmalıyım diyoruz."

Ö14 de mesleği sevmenin istenmeyen davranışlarla baş etmedeki etkisinden bahsetmiştir:

"Bir öğretmen mesleğini sevmiyorsa şöyle diyor: Ben bu çocukla üç dört saat buradayım. Bu davranış ortadan kalksa da olur kalmasa da, ailesi uğraşsın. Ama sen mesleğini seviyorsan, bu senin çalışma ortamında motivasyonunu düşürüyorsa mutlaka çözüm arıyorsun. Çocuğu da seviyorsun, ailesi ona bir şey kazandırmıyorsa ben kazandırayım en azından diyorsun, çocuğun geleceğine yatırım yapayım diyorsun."

Ö5 de şunları ifade etmiştir:

"Öğretmenin öncelikle bir iş disiplini olmalıdır, mesleğini sevmelidir ve yenilikleri takip etmelidir. Öğretmen sosyal sorumlulukları olan bir insan olmalıdır. Sadece ben okula geleyim dersimi işleyip gideyim dememeli, çocuğun sorunlu davranışlarını gidermeye çalışmalıdır. Gerektiğinde bunları aile ile de paylaşmalıdır."

Ö4 öğretmenlerin tecrübelerini birbirlerine aktarması gerektiğini vurgulamıştır:

"Biz bunu okulda çok istiyoruz aslında. Ama teneffüslerimiz olmadığından fırsat bulamıyoruz. Mesela, ben bugün böyle bir durum yaşadım sınıfta ve bu problem durumunda şunu uyguladım çok etkili oldu diye konuşsak. Okul öncesinde teneffüs olmadığından sadece girişte ve çıkışta görebiliyoruz birbirimizi. Okulda aslında fikirlerimizden faydalanmaya çok ihtiyacımız var."

Ö4 öğretmenin kendini eleştirmesi gerektiğini de ifade etmiştir:

"Her zaman kendimizi eleştirmeliyiz. Benim burada yoğunluktan aklıma gelmiyor ama eve gidince düşünüyorum şu noktada hata mı yaptım, şunu şu şekilde çözebilirdim diye, şu noktada eksiğim oldu diye. Gerekirse not alıyorum bir kâğıda unutmamak adına. Kendimi geliştirmeye çalışıyorum."

Ö5 sınıf mevcutlarının azaltılması gerektiğinin nedenlerine değinmiştir:

"Sınıf mevcudu az olursa hem öğretmenin sınıf yönetiminde kontrolü daha iyi olur hem de yapılan etkinlikler daha etkili olur. Bu yüzden sınıf mevcutları azaltılmalı diyorum. "

Ö16 da sınıf mevcutlarının azaltılması gerektiğinden bahsetmiştir:

"Sınıf mevcudu sınıfın büyüklüğüne göre azaltılabilir. Oyuncaklar çoğaltılabilir, daha çok çocukların bireysel ve grup olarak oynayabileceği türden. Açık alanlar da önemli. Kışın bile olsa en azından yarım saat öğrenciler çıkarılabilir. Kış bahçesi yapılabilir ve yardımcı personel olabilir sınıfta."

Ö15 sınıf şartlarının iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır:

"Okul öncesi eğitimde merkezler de var ama çok aktif değil. Her okulun imkânları eşit değil ama okul öncesinde materyal ve uyaran çok önemli. "

Ö9 rehberlik servisinin bu noktadaki yetersizliğinden bahsetmiş ve daha aktif hale getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır:

"Sadece anne baba ile görüşme kısmına dahil oluyor rehber öğretmenler. O sırada bir sorun yaşıyorsunuz, çünkü rehber öğretmenler bu yaş grubunu tanımıyor. Çünkü genelde lise ve ilkokul kısmında çalışmış oluyorlar. Bu yaş grubunu

tanımıyorlar. Sen yine öğretmen olarak o problemle baş başasın. Rehber öğretmen anne baba ile sohbet ediyor ve sorunu çözmeye çalışıyor ama çok da etkili olamıyor."

Ö4 rehberlik servisi ile diyaloğun önemli olduğuna değinmiş ancak rehberlik servisinin aktif olması için düzenleme yapılması gerektiğini vurgulamıştır:

"Teneffüsümüz olmadığı için rehber öğretmenimiz bize bu noktada çok yardımcı olamıyor. Toplantılar, bilgilendirmeler için öğretmenlerin de çok vakti olmuyor. Ama böyle bir şey yapılsa aslında güzel olur. Bu noktada belki düzenleme yapılabilir."

Ö15 üniversite öğretmen bağının kopmaması gerektiğinden bahsetmiştir:

"Aslında üniversite ile olan bağ kopmamalı, o köprü hep sağlanmalı. Biz mezun olduk ayrıldık, tamamen ilişkiler koptu. Belki ortak projeler yapılabilirdi. Bu tarz hayallerimiz vardı hocalarla maalesef hiçbiri olmadı."

Ö18 öğretmenin kendini geliştirmesi gerektiğini ifade etmiştir:

"Tek bu noktada değil, öğretmen her konuda kendini geliştirmelidir. Bir yılda çok şey değişiyor. Yıllar önce kullandığım etkinliği bugün kullanamam. Aynı anlamda sınıf yönetimi stratejilerinde de öyle. Yaş grubuna göre değişiyor kullanılan stratejiler. Hem de her yıl çocukların jenerasyona göre özellikleri değiştiği için bizim de stratejileri geliştirmemiz gerekiyor. Yeni nesil değişiyor, biz de değişmek zorundayız."

Ö1 öğretmenin davranışlarıyla öğrencilere iyi bir model olması gerektiğini vurgulamıştır:

"Çocuk söylediğini değil yaptığını yapıyor. Mesela yemek salonuna gidiyorsun ve çocukları konuşmamaları için uyarıyorsun. Sonrasında sen diğer öğretmenlerle muhabbet ediyorsun. Bu durumda öğrenci de susmuyor. Bunun gibi pek çok örnek var. Biz olumlu model olmadıktan sonra anlamı yok. İyi örnek, iyi model olmak davranış problemlerini çözmede çok önemli."

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışmalar

5.1.1.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstemeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ölçek verilerine göre okul öncesi öğretmenlerinin en çok,

"-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim.

- Çocuk olumsuz davranış gösterdiğinde onunla konuşurum.

- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona soru sorarak yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark etmesini sağlarım.

-Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde sınıfın kuralını hatırlatırım.

-Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim." stratejilerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin en çok kullandıkları ilk beş stratejiye baktığımızda istenmeyen davranış gösteren öğrenci ile iletişime geçmeyi önemsedikleri görülmektedir. Denizel Güven ve Cevher (2005) de yaptıkları çalışmada okul öncesi

öğretmenlerinin uygunsuz davranış gösteren çocuklara davranışın yanlış olduğunu açıklama ve çocukla konuşma stratejilerini kullanarak yaklaştıkları sonucuna ulaşmıştır.

Ölçek verilerine göre okul öncesi öğretmenlerinin en az,

"- *Çocuk bir arkadaşına zarar verdiğinde diğer çocuğun da ona zarar vermesini sağlarım.*

- *Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim.*

- *Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde arkadaşlarının onunla oynamamalarını isterim.*

- *Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona gözdağı veririm.*

- *Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu azarlarım."* stratejilerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Konur ve Konur (2014) da yaptığı çalışmasında sözlü ceza verme olan azarlamanın öğretmenler tarafından az kullanılan stratejilerden olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin en az kullandıkları ilk beş stratejiye baktığımızda öğretmenlerin okul öncesi dönemde öğrenciyi korkutabilecek, onu okuldan soğutabilecek sert stratejilerden uzak durdukları söylenebilir.

5.1.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler arasında kıdem, sınıf mevcudu, kaynaştırma öğrencisinin olup olmama durumu, hizmet içi eğitim alıp almama durumu ve sınıfın yaş grubu değişkenlerine göre anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kıdem değişkenine göre "*Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim"* stratejisinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bulgulara göre 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlere

göre bu stratejiyi daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuca göre meslekte geçirilen zamanın istenmeyen davranışın nedenlerini anlama ve sorgulama noktasında olumlu bir etkisi olduğu söylenebilir. Alkan (2007) da yaptığı çalışmasında yıllar geçtikçe öğretmenlerin sınıf yönetiminde deneyim kazanıp istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken daha olumlu davrandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle mesleğinde deneyimli okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı yaklaşımının daha olumlu olduğu ve davranışın nedenlerini sorgulayıp daha anlayışla duruma yaklaştığı söylenebilir.

-Sınıf mevcudu değişkenine göre *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım*" ve *"Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim"* stratejilerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bulgulara göre her iki strateji için de sınıf mevcudu 21 ve üzeri olan öğretmenlerin, sınıf mevcudu 20 ve altı olan öğretmenlere göre bu iki stratejiyi daha fazla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuca göre sınıf mevcudu 21 ve üzeri olan öğretmenlerin veli ile iletişime geçme stratejisini daha fazla kullanmasının nedeni sınıfta istenmeyen davranışların daha çok görülmesi ve buna bağlı olarak veli ile işbirliğine geçmeyi tercih ederek davranışları sınıfta yayılmadan söndürmeye çalışması olabilir. Kayıkçı (2013) da yaptığı çalışmasında öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla baş ederken kullandıkları stratejiler arasında sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır.

- Kaynaştırma öğrencisi değişkenine göre *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde bunu hep yapıyorsun diyerek onu uyarırım*", "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu azarlarım", "Çocuk bir arkadaşına zarar verdiğinde diğer çocuğun da ona zarar vermesini sağlarım", "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna* çözüm *ararım", "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu bağırarak uyarırım", "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde arkadaşlarının onunla konuşmamalarını isterim"* ve "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde arkadaşlarının onunla oynamamalarını isterim"* stratejilerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bulgulara göre "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım"* hariç diğer stratejilerin sınıfında kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenler tarafından olanlara

göre daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin bulunmayan öğretmenlere göre öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı daha anlayışlı ve sabırlı davrandığı söylenebilir. Sucuoğlu, Demirtaşlı ve Güner'in (2009) yaptığı çalışmada ise kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda öğretmenlerin yarısına yakınının problem davranışlara "otur, sus, konuşma" gibi tepkiler verdikleri sonucuna ulaşılmıştır (Akt. Güner, 2011).

- Hizmet içi eğitim değişkenine göre "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim", "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım"* ve "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim"* stratejilerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bulgulara göre "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim*" hariç diğer iki stratejinin daha önceden hizmet içi eğitim alan öğretmenler tarafından almayan öğretmenlere göre daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum alınan hizmet içi eğitimin istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Zentall ve Javorsky'e (2007) göre de hizmet içi eğitimin öğrencilerin sınıf içi davranışlarını düzenlemede öğretmenlere faydası olabilir (Akt. Paliç ve Keleş, 2011). Ancak Armağan'ın (2010) yaptığı çalışmada ise olumsuz davranışlara karşı öğretmen tepki düzeyleri arasında sınıf yönetimiyle ilgili kurs, ders ya da seminer alma durumuna göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

-Sınıfın yaş grubu değişkenine göre *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim"*, *"Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona soru sorarak yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark etmesini sağlarım*", "*Çocuk olumsuz davranış sergilediğinde onunla konuşurum"*, "*Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışın öncesini sorgular öğrenirim*" ve "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde etkinliğin ağır olduğunu düşünerek etkinliği iptal ederim"* stratejilerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bulgulara göre "*Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde etkinliğin ağır olduğunu düşünerek etkinliği iptal ederim"* hariç diğer stratejilerde sınıfı 4 yaş grubu olan öğretmenlerin bu stratejileri 3 yaş ve 5 yaş

grubunda derse giren öğretmenlere göre daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre 4 yaş grubuyla çalışan öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken öğrenciyle iletişime geçmeyi diğer öğretmenlere göre daha çok benimsediği söylenebilir.

5.1.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Modellerinden Aldıkları Puanlara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin hangi disiplin modelini yansıttığını incelemek amacıyla her katılımcı için *"Kontrol modeli puanı", "Güvengen disiplin modeli puanı", "Öğretmen etkililiği puanı", "Kounin modeli puanı", "Sosyal disiplin modeli puanı" ve "Davranış değiştirme modeli puanı"* hesaplanmıştır. Hesaplamalara göre okul öncesi öğretmenlerinin kontrol modeli puanının en yüksek ortalamaya sahip disiplin modeli puanı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunu sıra ile öğretmen etkililiği, kounin modeli, davranış değiştirme modeli, güvengen disiplin modeli ve sosyal disiplin modeli izlemiştir. Sarıtaş'a (2003) göre kontrol disiplin modelinde öğrencilerin mantıklı varlıklar olduğu ve istediklerinde davranışlarında özdenetim sağlayabilecekleri kabul edilir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerin davranışlarında sorumluluk sahibi olduklarına inandıkları ve kontrol disiplin modelini daha çok tercih ettikleri söylenebilir. Ancak Aksoy'a (2001) göre bir disiplin modeli için en iyi model demek imkânsızdır. Tüm modellerin ve bunların temellerinin bilinmesi en etkili stratejinin seçilebilmesi için gereklidir.

5.1.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Modellerinden Aldıkları Puanların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin disiplin modellerine ilişkin aldıkları puanlar arasında kıdem, sınıf mevcudu, kaynaştırma öğrencisinin olup olmama durumu, hizmet içi eğitim alıp almama durumu ve sınıfın yaş grubu değişkenlerine göre anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kıdem, sınıf mevcudu ve hizmet içi eğitim değişkenlerine göre göre disiplin modeli puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığına ilişkin sonuca

ulaşılmıştır. Kayabaşı ve Cemaloğlu'nun (2007) yaptıkları çalışmada da hizmet içi eğitim ve disiplin modelleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Yine aynı çalışmada Canter disiplin modeli ve kıdem arasında ise anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Her iki araştırmada da öğretmenlerin sınıf yönetimine dair bilgi birikimini arttırması beklenen hizmet içi eğitim değişkeninin disiplin modelleri üzerinde etkisinin olmayışı dikkate değerdir.

- Kaynaştırma öğrencisi değişkenine göre disiplin modellerinden sadece güvengen disiplin modeli ve sosyal disiplin modeli alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin güvengen disiplin modeli puanı bulunmayanlara göre daha düşüktür. Levin ve Nolan'a (1991) göre müdahaleci sınıf yönetimi yaklaşımında (güvengen disiplin modeli ve Axelrod modeli) istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmaz (Akt. Aksoy, 2001). Buna göre sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre, bireysel farklılıkları odak noktasına almayan güvengen disiplin modelini daha az tercih ettikleri söylenebilir. Sosyal disiplin modeli için sonuçlara baktığımızda sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin sosyal disiplin modeli puanı olmayan öğretmenlere göre daha yüksektir. Sarıtaş'a (2003) göre sosyal disiplin modelinde davranış kontrolünde öğrenci sorumluluk sahibidir. Buna göre sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin, öğrencilerin kendi davranışlarının sorumluluğunu alabileceğini düşündükleri ve sosyal disiplin modelini diğer öğretmenlere göre daha çok tercih ettiği söylenebilir.

-Yaş grubu değişkenine göre sadece kontrol modeli alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Wofgang'a (1999) göre de kullanılan disiplin modeli öğretmenin okuttuğu sınıf düzeyine göre farklılık gösterebilir (Akt. Polat, Kaya ve Akdağ, 2013). Elde edilen sonuçlara göre 4 yaş grubunda çalışan öğretmenlerin kontrol modelini 3 ve 5 yaşta çalışan öğretmenlere göre daha fazla kullandıkları görülmektedir. Edwards'a (1997) göre kontrol disiplin modeli öğrenci özerkliğini ve sorumluluğunu arttırır (Akt. Celep, 2002). Buna göre 4 yaş grubunda çalışan öğretmenlerin öğrencinin kendi davranışları üzerindeki denetimini arttıran kontrol disiplin modelini diğer öğretmenlere göre daha çok tercih ettiği söylenebilir.

5.1.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta En Çok Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlara İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlara ilişkin bulgular nitel araştırma verilerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler üç ana temaya ayrılmış ve öğretmenlerden toplamda 155 yanıt alınmıştır.

Verilen yanıtlara tema bağlamında baktığımızda, cevapların 67 yanıtla *"sınıfın genel düzenini bozan davranışlar"* temasından geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunu 52 yanıtla *"doğrudan çevresine/arkadaşlarına zarar veren davranışlar*" teması, 36 yanıtla "*aşırı çekingen/ kontrolsüz davranışlar"* teması izlemiştir.

Cevapları sadece kategoriler bağlamında incelediğimizde ise en çok karşılaşılan ilk beş davranışın 35 yanıtla "*şiddet ve saldırganlık*", 26 yanıtla "*çekingenlik/ürkeklik*", 25 yanıtla "*izinsiz davranışlar*", 15 yanıtla "*söz dinlememe/itiraz etme*" , 10 yanıtla "*kontrolsüz davranışlar*" ve 10 yanıtla "*sabırsızlık ve sıkılma*" olduğu görülmektedir.

Öğretmenler sınıfın genel düzenini bozan davranışlar hakkında bazen bu davranışları görmezden gelebildiklerini ancak sınıfın geneline yayıldığında müdahalede bulunduklarını belirtmişlerdir. Gangal (2013) da okul öncesi öğretmenleriyle yaptığı çalışmasında okul öncesinde görülen istenmeyen davranışların daha çok sınıf düzenini bozan türden davranışlar olduğunu tespit etmiştir. Araştırmada öğretmenlerden bazıları sınıfın düzenini bozan davranışlar teması altında sıkılma, etkinliğini bitirmeme, izinsiz dolaşma, dikkat dağınıklığı gibi davranışları saymışlardır. Yapılan görüşmelerde öğretmenler bu tarz davranışların nedenlerini öğrencinin gelişimsel özelliklerine bağlarken, bazı öğretmenler de öğretmenin dersi ilgi çekici hale getirememesine bağlamışlardır. Uysal, Altun ve Akgün (2010) de yaptıkları çalışmada benzer bir sonuç olarak sınıfın dikkatini dağıtma ve etkinliği bölme (söz kesme, gürültü etme, dolaşma) davranışlarının okul öncesinde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi dönemde bulunan çocukların gelişimsel özelliklerine bağlı olarak dikkat sürelerinin kısa oluşu ve aynı zamanda etkinliğin o anda öğrencinin ilgisini

çekmemesinin sabırsızlık, sıkılma, sınıfta dolaşma, konuşma vb. istenmeyen davranışların görülmesine neden olduğu söylenebilir.

Öğretmenler öğrencilerin diğer arkadaşlarına sözel ya da fiziksel olarak zarar verici davranışlarda bulunduklarını ve bunların ısırma, saç çekme, oyuncak fırlatma, hakaret vb. şekillerde olduğunu belirtmişlerdir. Özdemir (2014) de okul öncesi çocuklardaki saldırgan davranışları incelediği çalışmasında fiziksel saldırganlığın daha fazla görüldüğü ve özellikle sosyal ilgi ve dikkat çekmenin saldırgan davranışların oluşmasında daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin doğrudan çevresine/arkadaşlarına zarar veren davranışlar hakkındaki görüşleri incelendiğinde birçoğu bu davranışlara mutlaka müdahale ettiklerini ve veli ile iletişime geçtiklerini belirtmişlerdir. Diğer bir çocuğun zarar görmesi, veli ile sorun yaşama, sınıfın güvenliğinin bozulmasını müdahale etme nedenleri arasında saymışlardır. Kazu (2007) da yaptığı çalışmasında öğretmenlerin ciddi disiplin sorunlarında veli ile iletişime geçtikleri sonucuna ulaşmıştır. Çocuğun içine doğduğu sosyo-kültürel çevre, medya ve iletişim araçları, aile tutumu, arkadaş çevresi vb. pek çok etken bu tarz istenmeyen davranışların nedeni olabilir. Ancak şiddet ve saldırganlığın daha bu kadar küçük yaşlarda en çok karşılaşılan istenmeyen davranış olması kaygı verici bir durum oluşturmaktadır.

Aşırı çekingen/kontrolsüz davranışlar hakkında öğretmenler özellikle çekingen davranışlar üzerinde durmuşlar ve bu tarz davranışlarda bulunan öğrencilerin yalnız kalmayı tercih ettiklerini, oyun ve etkinliklere karşı isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları bu davranışların sınıfın genelinde sorun oluşturmasa da öğrenci için önemli problemlere yol açabileceğini vurgulamıştır. Derman ve Başal (2013) da okul öncesi öğrencilerinin davranış problemlerini inceledikleri çalışmada içe kapanıklığın %28,3 ile öğrencilerde en çok görülen davranış problemi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sınıftaki genel düzene çok zarar vermese de ürkeklik/çekingenlik davranışları öğrencinin eğitim-öğretim ve sosyal-duygusal hayatını olumsuz yönde etkileyebilir. Öğretmenlerin bu davranışları da istenmeyen davranışlar altında belirtmiş olmaları dikkate alınması gereken bir durumdur.

5.1.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere ilişkin bulgular nitel araştırma verilerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler altı ana temaya ayrılmış ve öğretmenlerden toplamda 186 yanıt alınmıştır.

Verilen yanıtlara tema bağlamında baktığımızda, cevapların en fazla 45 yanıtla "*çözüm odaklı/yapıcı müdahalelerde bulunmak"* temasından geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunu 40 yanıtla "*istenmeyen davranışa odaklanmamak*", 31 yanıtla "*istenmeyen davranış yaptığını öğrenciye hissettirmek*", 31 yanıtla "*istenmeyen davranışla ilgili iletişime geçmek/işbirliği kurmak*", 28 yanıtla "*sınıf ortamında bazı değişiklikler yapmak*" ve 11 yanıtla "*daha katı müdahalelerde bulunmak*" teması izlemiştir.

Cevapları sadece kategoriler bağlamında incelediğimizde ise en çok kullanılan ilk beş stratejinin 19 yanıtla "*sorumluluk verip olumlu davranışları pekiştirmek*", 15 yanıtla "*aile ile iletişime geçmek*", 13 yanıtla "*rehberlik servisi ile iletişime geçmek*", 12 yanıtla "*olumsuz davranışa odaklanmak yerine olumluyu ödüllendirmek*" ve 10 yanıtla "*sınıfın oturma düzeninde/öğrencinin yerinde değişiklik yapmak"* olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kategoriler bağlamında stratejilere baktığımızda öğretmenlerin en çok öğrencilere sınıfta bazı sorumluluklar vererek istenmeyen davranışlarla başa çıkmaya çalıştıkları görülmektedir. Öğretmenler verdikleri sorumlulukların zamanla öğrencide bir şeyleri başarma duygusu oluşturup onlardaki istenmeyen davranışları azalttığını belirtmişlerdir. Çetin (2013) de yaptığı çalışmasında öğretmenlerin hiperaktivite ve dikkat eksikliği olan öğrencilerde görev verme ve yeni nakil olan öğrencilerde sorumluluk verme stratejisini uyguladıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu stratejinin kullanılmasının istenmeyen davranışları olan öğrencilerin kendilerini önemli hissetmeleri ve öğrencinin sınıfa kazandırılması açısından önemli olduğu söylenebilir.

Yapılan görüşmelerde öğretmenlerin tamamına yakını ailenin istenmeyen davranışlarla baş etme noktasındaki desteğinin öneminden bahsetmiş ve aile

olmaksızın istenmeyen davranışların önlenmesinin çok zor olduğunu vurgulamışlardır. Çayak (2013) da çalışmasında istenmeyen davranışların önlenmesi için aile ile iletişimin ve işbirliğinin gerekli olduğuna dair sonuçlar elde etmiştir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla ilgili aile ile iletişime geçerek, aileyi de eğitimin önemli bir ayağı olarak gördükleri ve öğretmen-veli işbirliği içinde istenmeyen davranışlarla baş etmeyi önemsedikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla ilgili olarak rehberlik servisi ile iletişime geçmeleri de gerektiğinde profesyonel yardım almaktan çekinmediklerinin bir göstergesidir. Meşeci (2008) de yaptığı çalışmasında istenmeyen davranışlara karşı kullanılacak stratejilerin öğretmen ve okul psikolojik danışmanın işbirliği ile belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmenlerin bir kısmı bu noktada rehberlik servisinin istenmeyen davranışlarla ilgili hem aileye hem de kendilerine önemli önerilerde bulunduğundan, bir kısmı da rehberlik servisinin istenmeyen davranışlar noktasında yardımcı olduğunu ancak daha aktif olması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Bu noktada öğretmenlerin rehberlik servisinden yararlanmak gerektiğine ilişkin hem fikir oldukları ancak rehberlik servisinin istenmeyen davranışlara ilişkin yeterliliği noktasında farklı fikirlere sahip olduğu söylenebilir.

Öğretmenler istenmeyen davranışlara karşı olumsuz davranışa odaklanmak yerine olumluyu pekiştirmek için etiketler, şekerlemeler gibi küçük ödüller ve sözel pekiştireçler kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin böylece öğrencinin istenen davranışlarının görülme sıklığını arttırıp istenmeyen davranışın kendiliğinden sönmesini beklediği söylenebilir. Yumuş (2013) da yaptığı çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin davranış problemi gösteren öğrenci istenen davranışları sergilediğinde ödüllendirilmeyi sıklıkla kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Gezgin (2009) de yaptığı çalışmasında iyi davranışı övme stratejisinin okul öncesi öğretmenlerince yararlılığına en çok inanılan strateji olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenler en çok kullandıkları stratejiler arasında sınıfın oturma düzeninde ya da öğrencinin yerinde değişiklik yaptıklarını da belirtmişlerdir. Öğretmenler bu stratejiyi kullanma nedeni olarak bir süre sonra yan yana oturan öğrencilerin aralarında konuşma, fısıldaşma, şakalaşma, gülme gibi davranışların artması, öğrencilerin hep aynı oturma düzeninden bir süre sonra sıkılması ve bazen sınıfın

düzenini bozabilecek öğrencilerin yan yana gelmesi olarak belirtmişlerdir. Kılıçoğlu (2015) ise yaptığı çalışmasında öğrencinin yerini değiştirme stratejisinin öğretmenler tarafından bazen uygulanan stratejilerden olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere ilişkin nitel ve nicel verilerden elde edilen bulgular birlikte incelendiğinde birbirleriyle örtüştüğü görülmektedir. Nicel verilere göre okul öncesi öğretmenlerinin en çok kullandığı öğrenciyi düşündürterek olumlu davranışa yöneltme, öğrenci ile konuşma, sınıf kurallarını hatırlatma ve istenmeyen davranışın öncesini sorgulama stratejileri nitel verilerde de "çözüm odaklı/yapıcı müdahalelerde bulunmak" teması altında kategorize edilebilir. Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde istenmeyen davranışlara karşı "daha katı müdahalelerde bulunmak" teması altındaki stratejileri oldukça az kullandıkları tespit edilmiştir. Nicel verilerde tespit edilen en az kullanılan stratejiler de bu tema altında kategorize edilebilir.

5.1.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

5.1.7.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Oluşturduğu Problemler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların oluşturduğu problemler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular nitel araştırma verilerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler üç ana temaya ayrılmış ve öğretmenlerden toplamda 114 yanıt alınmıştır.

Verilen yanıtlara tema bağlamında baktığımızda, cevapların 43 yanıtla "*öğretmen açısından oluşan problemler"* temasından geldiği görülmektedir. Bunu 38 yanıtla "*öğrenci/sınıfın geneli açısından oluşan problemler"* teması, 33 yanıtla "*öğretim açısından oluşan problemler"* teması izlemiştir.

Cevapları sadece kategoriler bağlamında incelediğimizde en çok karşılaşılan ilk beş problemin 15 yanıtla "*Öğretmen veliyle problem yaşıyor*", 8 yanıtla "*Plan*

program aksıyor/bölünüyor", 7 yanıtla "*Etkinlik uzuyor/yetişmiyor",* 7 yanıtla "*Sınıfın düzeni bozuluyor*", 6 yanıtla "*İstenmeyen davranışlar taklit ediliyor/yayılıyor",* 6 yanıtla *"Sınıfın olumlu havası dağılıyor",* 6 yanıtla *"Öğretmenin performansında düşüş oluyor",* 6 yanıtla *"Öğretmenin mesleğine bakışını olumsuz etkiliyor"* , 6 yanıtla *"Öğretmenin okuldaki motivasyonu düşüyor"* ve 5 yanıtla "*Zaman kaybı oluyor/verimli olmuyor",* 5 yanıtla *"Öğrencilerde dikkat dağınıklığı oluyor",* 5 yanıtla *"Öğretmende moral bozukluğu/mutsuzluk yaratıyor"* olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan görüşmelerde öğretmenler istenmeyen davranışların pek çok probleme yol açtığından söz etmiş, özellikle de öğretmen-veli arasında iletişimsel sorunlar oluşabildiğine değinmişlerdir. Öğretmenler oluşan bu problemin temel nedenini velinin öğrencideki istenmeyen davranışı kabullenmemesi ve çözüm odaklı bir iletişim tarzını benimsememesi olarak belirtmişlerdir. Çelik (2005) de yaptığı çalışmasında öğretmenlerin okul-aile ilişkilerinde en çok sorun yaşadıkları konular arasında velilerin çocuklarının olumsuz yönlerini kabullenmek istememeleri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenler istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejiler arasında aile ile iletişime geçmeyi sıklıkla kullandıklarını belirtmiş olmalarına rağmen velilerin çözüm odaklı iletişimi benimsememelerinin, öğrencilerin istenmeyen davranışlarının söndürülmesi noktasında büyük bir engel oluşturduğu söylenebilir.

Öğretmenler istenmeyen davranışların kendi açılarından oluşturduğu problemler arasında istenmeyen davranışların öğretmenin motivasyonunda ve performansında düşüş oluşturduğunu, mesleğe bakışını olumsuz etkilediğini ve öğretmende moral bozukluğu/mutsuzluk yarattığını belirtmişlerdir. Turanlı (2010) yaptığı çalışmasında istenmeyen davranışların sıklığı ile öğretmenlerin mesleğine ilişkin algıları arasında bağlantının olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bulut (2008) da yaptığı çalışmasında istenmeyen davranışların öğretmenlerin performansını birçok alanda etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan hareketle istenmeyen davranışların öğretmenlerde oluşturduğu problemlerin bir süre sonra eğitim-öğretimde de aksaklıklara neden olabileceği söylenebilir. Çünkü okuldaki motivasyonunu kaybeden, mesleğe bakışı olumsuz etkilenen öğretmen derste istediği

performansı sergileyemeyecek, istenmeyen davranışlarla baş etme noktasında daha sabırsız veya isteksiz olacak ve bu nedenle de eğitim-öğretimde istenen verim alınamayacaktır.

Öğretmenler istenmeyen davranışların sınıftaki olumlu havayı etkilediği, bu davranışların taklit edilebildiği ve dikkat dağınıklığına neden olduğu üzerinde durmuşlardır. Karahancı (2013) da öğretmenlerle yaptığı görüşmelerde öğrencilerin dikkat dağıtıcı davranışlarda bulunduklarına ve istenmeyen davranışların dalga etkisi ile sınıfta yayıldığına ilişkin veriler elde etmiştir. Özellikle istenmeyen davranışları öğrencilerin birbirinden taklit ederek öğrenmelerinin, bu davranışların söndürülmesi noktasında önemli bir sorun teşkil ettiği söylenebilir. Öğrencide istenmeyen davranış henüz söndürülememişken diğer öğrencilerde de görülmeye başlaması öğretmen açısından da bir süre sonra problemlere yol açabilecek, öğretmende yılgınlık, motivasyonda ve performansta azalma görülecektir. Bunun da eğitim-öğretimin kalitesinde yaşanabilecek düşüşü beraberinde getireceği söylenebilir.

Öğretim açısından oluşan problemlere ilişkin öğretmen yanıtlarını incelediğimizde, öğretmenler plan programın aksayıp bölündüğü, etkinliklerin uzayıp yetişmediği ve zaman kaybının oluşup verimin düştüğü üzerinde durmuşlardır. Öğretmenler özellikle etkinlik esnasında istenmeyen davranışlar sürekli ortaya çıktığında istedikleri günlük akışı gerçekleştiremediklerini, zamanı ayarlama noktasında sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sadık ve Doğanay'ın (2007) yaptığı çalışmada da öğretmenler davranışların niçin istenmeyen olduklarına ilişkin görüşlerinde bu davranışların olası olumsuz akademik sonuçlarına vurgu yapmışlardır. Öğretmenlerin yanıtlarından hareketle istenmeyen davranışların sınıfta zaman kaybına yol açtığı ve öğretmenin enerjisini boş yere harcamasına neden olduğu söylenebilir.

İstenmeyen davranışların oluşturduğu problemler öğretmen, öğrenci/sınıfın geneli ve öğretim açısından ayrı ayrı incelense de aslında bir noktada oluşan sorunun diğer bir sorunu doğurabileceği söylenebilir. Örneğin istenmeyen davranış nedeniyle öğretmen sürekli bir öğrenci üzerinde odaklanacak, bu sınıfın geri kalanını olumsuz etkileyecek, sonrasında günlük akış ve etkinliklerde kaymalar oluşacak ve istediği performansı sergileyemeyen öğretmenin motivasyonunda düşüş olacaktır.

5.1.7.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Stratejiler Kullanırken Zorlandıkları Noktalar Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları noktalar hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular nitel araştırma verilerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler sonucunda öğretmenlerden toplamda 118 yanıt alınmıştır.

Öğretmenlerin sınıf yönetimde istenmeyen davranışlara karşı stratejiler uygularken en çok zorlandıkları noktalara ilişkin ilk beş cevabının 19 yanıtla "*Sınıf mevcudunun fazla oluşu noktasında*", 15 yanıtla "*Sınıfın fiziksel yapısı ve materyallerin yetersizliği noktasında"*, 13 yanıtla *"Veli ile istenmeyen davranışlar hakkında iletişime geçme noktasında*", 11 yanıtla "*Teorideki sınıf yönetimi bilgisinin uygulanabilirliği noktasında"* , 10 yanıtla "*Özel grupların yönetiminde*" ve 10 yanıtla *"Öğrenciye sinirlenince etkinliğe geri dönmede/sakinleşmede"* olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi eğitim kurumlarındaki sınıf mevcutlarının fazlalığı noktasındaki öğretmen görüşleri dikkate değerdir. Öğretmenlerin neredeyse tamamı kalabalık sınıflarda istenmeyen davranışların doğal olarak arttığını, öğretmenin istenmeyen davranışları önleme noktasında yetersiz kalabildiğini ve eğitim-öğretimden çok sadece çocukların güvenliğini sağlamakla uğraştıklarını belirtmişlerdir. Yapılan görüşmelerde öğretmenler sınıf mevcutlarının fazlalığının yanında bir de küçük ve fiziki açıdan yetersiz sınıflarda çalışmak zorunda olduklarını özellikle vurgulamışlardır. Öğretmenlerin birçoğu ideal sınıfın 15-20 arasında olması gerektiğinden ve oyun parkı, bahçe gibi çocukların fazla enerjilerini atabilecekleri açık alanların her okulda mutlaka bulunması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Sadık (2000) da yaptığı çalışmasında kalabalık sınıf faktörünü öğretmenlerin (%55,1) istenmeyen davranışların nedenleri arasında belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında öğretmenlerden bazıları sınıf mevcutları ve sınıfın fiziksel yapısı yeterli düzeyde olsa bile istenmeyen davranışları söndürülemeyen birkaç öğrencinin aynı sınıfta bulunmasının sınıfın genelini olumsuz yönde etkileyebileceğinden de bahsetmiştir. Bu nedenle sınıf mevcudu ve fiziksel donanım yanında öğrenci

özelliklerinin de istenmeyen davranışlarla baş etme noktasında önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları bir diğer nokta da veli ile iletişime geçme noktasında olmuştur. İstenmeyen davranışların oluşturduğu problemler başlığı altında da öğretmenler bu noktadaki rahatsızlıklarından bahsetmiş, velilerin çoğunun çocuğunun istenmeyen davranışlarını kabullenmediklerini vurgulamışlarıdır. Yılmaz ve Tepebaş (2011) da yaptığı çalışmada velilerin öğretmenlerle nasıl iletişim kurulması gerektiğini bilmedikleri, kaba davrandıkları ve çocukları ile ilgili yaşanan sorunlarda öğretmeni suçlayıcı bir tavır takındıkları sonucuna ulaşmıştır. Ailenin eğitimin önemli bir parçası olduğu düşünüldüğünde, velilerin bu olumsuz tutumları nedeniyle öğrencide görülen istenmeyen davranışların çözümünü sadece öğretmene bıraktıkları ve ailenin eğitimdeki işlev ve önemine dair yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin zorluk yaşadıkları bir diğer konu da teorideki sınıf yönetimi bilgisinin uygulanabilirliği noktasıdır. Öğretmenlerin birçoğu lisans döneminde aldıkları eğitimin gerçek sınıf ortamından kopuk olduğunu ve bilgilerin teori düzeyinde kaldığını söylemişlerdir. Bazı öğretmenler her yıl çalıştıkları sınıfın nitelikleri kendi içinde özel olduğundan, istenmeyen davranışlara yönelik uygulayacakları yöntemleri deneme-yanılma yoluyla tespit ettiklerini söylemişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı da öğretmenlik mesleğini çalışmaya başladıktan sonra öğrendiğini, istenmeyen davranışlarla baş etme noktasında lisans düzeyinde aldıkları eğitimin değil kendi kişisel tecrübelerinin daha etkili olduğunu vurgulamışlarıdır. Türnüklü (2000) de yaptığı çalışmasında Türkiye'deki öğretmenlerin sınıf yönetimi için gerekli olan yeterlilikleri sınama yanılma yoluyla kazandıklarını belirtmektedir. Öğretmenlerin belirttikleri bu hususlar istenmeyen davranışlarla ilgili verilecek bir hizmet içi eğitimin nasıl olması gerektiği konusunda program hazırlayıcılara fikir verebilir.

Öğretmenler özel grupların yönetimi noktasında da zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden bir kısmı bu zorluğu kaynaştırma öğrencisinin istenmeyen davranışlarının diğer öğrencilere göre çokluğuna, bir kısmı kaynaştırma öğrencileri ile iletişime geçmede yaşanabilen zorluklara, bir kısmı sınıfların kalabalık

ve yetersiz oluşuna, bir kısmı da özel grupların yönetimi ile ilgili bilgisinin yetersizliğine bağlamıştır. Öğretmenler bunun yanında bu zorluğu tüm kaynaştırma öğrencilerinde yaşamadıklarını belirtmiş, hatta bazı kaynaştırma öğrencilerinin istenmeyen davranışlar noktasında diğer öğrencilere göre onlara daha az zorluk yaşattığından bahsetmişlerdir. Öğrenci özellikleri ve engel gruplarının bu noktada etkili olduğu söylenebilir. Saraç ve Çolak (2012) da yaptığı çalışmasında öğretmenlerin öğretim etkinlikleri esnasında kaynaştırma öğrencileri ile birebir ilgilenmekte zorlandıkları, bazı öğretmenlerin öğrencinin problem davranışları yüzünden sınıfın düzenini sağlamakta zorluk çektiği sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin yarısı istenmeyen davranış gösteren öğrenciye sinirlendiği zaman etkinliği devam ettirmede zorlandıklarını ve biraz sakinleşmeye ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler sakinleşmek için sınıfta yardımcı varsa birkaç dakika dışarı çıktıklarını, olumsuz havanın dağılması için bazen öğrencilere müzik açtıklarını, gerekli durumlarda diğer meslektaşlarından yardım aldıklarını ya da bu süreci öğrencilerle birlikte atlatmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler bir şekilde öfke kontrolünü sağlayıp etkinliğe geri dönmeye ve bu durumu öğrencilere yansıtmamaya çalıştıklarını vurgulamışlardır. Erden (2001) de etkili sınıf yönetiminin sağlanamadığı sınıflarda öğretmenin sinirlendiğini ve yapmış olmak için dersi yaparak görevini tamamladığını belirtmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan hareketle istenmeyen davranışlar karşısında bazen sinirlendikleri ancak çeşitli yollarla öfke kontrolünü sağlamaya çalıştıkları söylenebilir.

5.1.7.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüşlerine Ait Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşlerine ait bulgular nitel araştırma verilerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler iki ana temaya ayrılmış ve öğretmenlerden toplamda 132 yanıt alınmıştır.

Verilere temalar bağlamında baktığımızda cevapların 75 yanıtla *"eğitimin içeriğine ilişkin ihtiyaçlar"* temasından ve 57 yanıtla "*eğitimin nasıl olması gerektiğine ilişkin ihtiyaçla*r" temasından geldiği görülmektedir.

Öğretmenlerin eğitimin içeriğine ilişkin en çok verdikleri ilk beş cevabın 16 yanıtla "*Stratejilerin 3-4-5 yaşa göre ayrılarak verildiği bir eğitim",* 10 yanıtla *"Alan bilgisine yönelik teorik içerikli bir eğitim*", 9 yanıtla "*Özel grupların yönetimine ilişkin bir eğitim",* 9 yanıtla *"İstenmeyen davranışların nedenlerine yönelik bir eğitim*", 8 yanıtla "*Sınıf yönetiminin bu kısmına yönelik oyun, etkinlik içerikli bir eğitim"* ve 6 yanıtla *"istenmeyen davranışlar ortaya çıkmadan neler yapılabileceğine ilişkin bir eğitim"* olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan görüşmelerde öğretmenlerin tamamına yakını her yaş grubunun özelliklerinin farklı olduğunu, bu nedenle istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin de değiştiğinden bahsetmişlerdir. Üç yaş grubunda öğrencilerin okuldaki motivasyon kaynakları ile beş yaş grubu öğrencilerininkinin aynı olmadığını, bu nedenle istenmeyen davranışlara karşı ödül ve pekiştireç kullanırken bile bu farklılığı göz önünde bulundurduğunu belirten öğretmenler olmuştur. Bunun yanında üç yaş grubunda istenmeyen davranışlara karşı stratejilerin sert bir şekilde kullanılmasının öğrencileri okuldan soğutabileceğini ve onları korkutabileceğini, bu nedenle bu yaş grubunda sınıfta ses tonunu yükseltmemeye özellikle dikkat ettiğini söyleyen öğretmenler olmuştur. Diğer yandan beş yaş grubunda bazen istenmeyen davranışların daha fazla görülebildiğinden bahseden öğretmenler olmuş, bunun nedenini ise daha önceden anasınıfına gidenlerin etkinliklerden daha çabuk sıkılmalarına bağlamışlardır. Sadık (2000) yaptığı çalışmasında öğretmenlerin istenmeyen davranışların nedenleri arasında çocuğun gelişimsel özelliklerini (%43.3) belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Kargı ve Erkan (2004) ve Terzi (2009) okul öncesi dönem çocuklarının sorun davranışlarının yaşlara göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Alisinanoğlu ve Kesicioğlu (2010) da dikkatsiz ve aşırı hareketli olmanın çocukların yaşına göre farklılaştığı ve en çok sorun davranışın 36-48 aylık çocuklarda görüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan hareketle istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere yönelik verilecek bir

eğitimde her yaş grubunun özelliklerine göre stratejilerin verilmesinin uygun olacağı söylenebilir.

Alan bilgisine yönelik bir eğitimin gerekliliğinin nedenlerine ilişkin öğretmenler, lisans eğitiminden sonra alan bilgisine yönelik bilgilerin unutulabildiğini, yenilenme ihtiyacı hissettiklerini ve mesleğe başladıktan sonra alan bilgisine yönelik gelişmeleri takip edemediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler özellikle meslekte geçirdikleri zaman üzerinde durmuş, mesleğe yeni başlayan bir öğretmenle çok yıllık bir öğretmenin teorik bilgi bakımından aynı seviyede olmadıklarından bahsetmişlerdir. Bunun yanında alan bilgisine yönelik verilecek bir eğitimin bilgileri tazeleme ve mesleğe yönelik yenilikleri takip etme noktasında etkili olacağını söyleyen öğretmenler bunun tek başına yeterli olmayacağını da belirtmişlerdir. Veyis (2012) de yaptığı çalışmasında öğretmenlerin daha çok alandaki gelişmeleri öğrenmek amacıyla hizmet içi eğitimlere katıldıklarına ilişkin sonuca ulaşmıştır. Avcı (2013) ise yaptığı çalışmasında görüşme yaptığı öğretmenlerin çoğunun kendilerini alan bilgisinde yeterli gördükleri ve bu noktada bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenler özel grupların yönetimine yönelik hizmet içi eğitim almak istemelerinin nedenleriyle ilgili, lisans eğitiminde buna yönelik yeterli bir eğitim almadıklarını ve sınıflarındaki kaynaştırma öğrencisinin istenmeyen davranışları olduğunda nasıl davranacaklarını bilmediklerini söylemişlerdir. Doğan ve Tatık (2014) da okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik yaptığı çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin en çok katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programları arasında özel eğitime gereksinim duyan çocukların özellikleri ve okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitimi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenler istenmeyen davranışların pek çok alt nedeninin bulunabileceğini, bu nedenlerin öğretmen tarafından iyi analiz edilip buna göre öğrenciye yaklaşılması gerektiğini ve buna yönelik bir eğitim almak istediklerini söylemişlerdir. Öğretmenler istenmeyen davranışların nedenleri bilindiğinde öğretmenin öğrenciye karşı daha anlayışlı yaklaşıp daha etkili çözümler üreteceğini ve seçilecek stratejinin daha etkili olacağını belirtmişlerdir. Keyik (2014) de yaptığı çalışmasında öğretmenlerin sorunu anlamaya çalışma stratejisini istenmeyen

davranışlarla baş etmede kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. İstenmeyen davranışların çevresel, ailesel, psikolojik, eğitimsel pek çok nedeni olabileceğinden, öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı etkili stratejiler seçip kullanmasında, istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik bir eğitimin gerekli olduğu söylenebilir.

Öğretmenler okul öncesi dönemde oyunun özellikle de oyunla eğitimin önemine değinmişler, istenmeyen davranışlara karşı kullanılacak stratejilere yönelik bir eğitimin oyun ve etkinlik içerikli olması gerektiğini söylemişlerdir. Öğretmenler okulda sıkılan öğrencinin istenmeyen davranışlar gösterdiğini, bu nedenle bu dönemin çocuklarına hitap edecek dikkat çekici etkinliklerin istenmeyen davranışların önüne geçilmesinde önemli olduğunu söylemişlerdir. Uşun ve Cömert (2003) de okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada öğretmenlerin yaratıcı etkinliklerle ilgili eğitim almak istedikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan hareketle istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere yönelik bir eğitimde sınıfta öğrencilerin ilgisini çekecek oyun ve etkinliklere de yer verilmesi gerektiği söylenebilir.

Öğretmenler ayrıca istenmeyen davranışlar ortaya çıkmadan önce neler yapılabileceğine ilişkin bir eğitim almak istediklerini ve bu eğitimin istenmeyen davranışlar henüz oluşmadan önüne geçilebilmesinde faydalı olabileceğini belirtmişlerdir. Babaoğlan ve Yıldırım'ın (2011) yaptıkları çalışmada da öğretmenlerin %45'i sınıfta sorunlara müdahale etmeyi kolaylaştırma (%25) ve disiplini sağlama (%13) nedeniyle, problemler oluşmadan önce önlem aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden alınan yanıtlardan hareketle istenmeyen davranışlar daha oluşmamışken hangi tedbirlerin alınacağı ve sınıfta hangi düzenlemelerin yapılacağına ilişkin bir eğitimin mutlaka verilmesi gerektiği söylenebilir.

Öğretmenlerin eğitimin nasıl olması gerektiğine ilişkin en çok verdikleri ilk beş cevabın 15 yanıtla "*Anlatımın uygulamaya dayandırıldığı bir eğitim olmalı*", 9 yanıtla "*Eğitimlerde düz anlatım yerine farklı alternatifler denenmeli ve kullanılmalı",* 8 yanıtla "*Örnek olaylara dayandırılan bir eğitim olmalı*", 5 yanıtla "*Anlatımlarda kesinlikle slayt kullanılmamalı*", 3 yanıtla "*Eğitimlerde beyin fırtınası*

yapılarak farklı fikirler oluşturulmalı", 3 yanıtla *"Eğitimler eylül ve haziran seminerleri döneminde yapılmalı*" olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan görüşmelerde öğretmenlerin tamamına yakını özellikle konuların sadece teorik olarak anlatıp geçilmesinin alınan eğitimin etkililiği açısından yetersiz olduğuna değinmiş, anlatılanların sınıf ortamında nasıl hayata geçirileceği üzerinde de durulması gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmenler gerçek sınıf ortamından kopuk bilgiler yığını içeren bir hizmet içi eğitimin zaman kaybı olduğunu ve böyle bir eğitime katılmak istemeyeceklerini söylemişlerdir. Bununla ilgili olarak da hizmet içi eğitimlerde konuların örnek olaya dayandırılarak anlatılabileceğine, bu örnek olayların çeşitli video ve görsellerle sunulup sonrasında konuyla ilgili tartışmaların yapılabileceğine değinmişlerdir. Anlatılan konularla, örnek olaylarla, izlenen videolarla ilgili sonrasında eğitime katılanlarca yapılacak beyin fırtınasının da farklı fikirlerin ortaya çıkmasında etkili olacağını ve eğitimi sıkıcı olmaktan çıkaracağını belirtenler olmuştur. Ergin, Akseki ve Deniz (2012) de yaptıkları çalışmada öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere ilişkin konuların soyut işlendiği ve işlevsel olmadığını belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Eğitime katılanların da aktif olarak içinde bulunduğu, fikirleriyle katkı sağladığı ve gerçek sınıf ortamıyla sürekli ilişkilendirilerek verilecek bir eğitimin öğretmenler açısından daha etkili ve kalıcı olacağı söylenebilir.

Öğretmenler hizmet içi eğitimlerde düz anlatım yerine farklı alternatiflerin kullanabileceğinden ve sadece slayt kullanılmaması gerektiğinden söz etmişlerdir. Düz anlatımla yapılan ve katılımcıların sadece dersi sunanı dinledikleri bir hizmet içi eğitimin zamanla sıkıcı hale geldiğinden ve dinleyicilerin ilgilerini kaybettiklerinden bahsetmişlerdir. Ada, Küçükali ve Alkan (2014) da okul öncesi öğretmenleriyle yaptığı çalışmasında öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetlerini eksik, niteliksiz ve amacının dışında yapıldığını belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Bilgiye ulaşmanın oldukça kolay olduğu çağımızda, katılımcıların da kolaylıkla ulaşabileceği bilgiler yığınından oluşan, düz anlatım yoluyla ve slayttan yansıtılarak verilen bir eğitimin ne kadar faydalı olacağı tartışmaya açıktır.

Öğretmenler verilecek hizmet içi eğitimlerin zamanına ilişkin, eğitimlerin seminer dönemlerinde verilebileceğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları eylül

seminerlerinin hazırlık çalışmaları dolayısıyla yoğun geçse de haziran seminerlerinin oldukça boş geçtiğine ve eğitimler için değerlendirilebileceğine vurgu yapmışlardır. Çiftci (2008) ve Avcı (2013) da yaptığı çalışmalarında öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının en çok seminer dönemlerinde yapılmasını istedikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin görüşlerinden hareketle iş yoğunluğunun da azaldığı seminer dönemlerinin verilecek eğitimler için en uygun zaman olduğu söylenebilir.

5.1.7.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullanılan Stratejilerin Nasıl Daha Etkili Olabileceğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerin nasıl daha etkili olabileceğine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular nitel araştırma verilerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler sonucunda öğretmenlerden toplamda 80 yanıt alınmıştır.

Öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin nasıl daha etkili olabileceğine ilişkin en çok verdikleri ilk beş cevabın 15 yanıtla "*Öğretmen mesleğini sevmelidir/ mesleğine saygı duymalıdır"*, 11 yanıtla "*Sınıf mevcutları azaltılmalıdır*", 8 yanıtla *"Öğretmenler istenmeyen davranışlarla ilgili tecrübelerini birbirleriyle paylaşmalıdır",* 7 yanıtla *"Öğretmen kendini eleştirmelidir",* 7 yanıtla *"Sınıfların fiziksel şartları iyileştirilmelidir"*, 7 yanıtla *"Rehberlik servisi istenmeyen davranışlar noktasında aktif olmalı ve rehberlik servisiyle bu noktada işbirliği yapılmalıdır"* ve 5 yanıtla *"İstenmeyen davranışlar noktasında veli ile işbirliği yapılmalıdır",* 5 yanıtla *"Öğretmenin üniversite ile olan bağı devam etmelidir*" olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Görüşme yapılan öğretmenlerin tamamına yakını öğretmenin mesleğine duyduğu sevginin/saygının istenmeyen davranışlarla baş etme noktasında öğretmene sabır ve anlayış kazandırdığını söylemişlerdir. Mesleğini seven bir öğretmenin istenmeyen davranışlar noktasında onu çözüme ulaştıracak stratejiler üretmede, davranışın alt nedenlerini sorgulamada, öğrenciyi sınıfa kazandırmada daha istekli olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin kendilerine eleştirel gözle bakmaları gerektiğini ve istenmeyen davranışlar sınıfta fazlaysa öğretmene bağlı nedenlerden

de kaynaklanabileceğini vurgulamışlardır. Turanlı (2010) da yaptığı çalışmasında sık ceza uygulayan öğretmenlerin mesleğine karşı daha olumsuz algılar geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenin öğretimde kullandığı yöntem ve teknikler, istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejiler, öğrencilere olan yaklaşımı, kendi kişisel özellikleri, mesleğine olan bakış açısı gibi öğretmenden kaynaklı birçok faktör nedeniyle sınıftaki istenmeyen davranışlar artış gösterebilir ya da azalabilir. Okul öncesi öğretmenlerinin verdiği cevaplardan da anlaşıldığı gibi öğretmenlerin bunun farkında olduğu görülmektedir.

Öğretmenler istenmeyen davranışlarla ilgili olarak meslektaşlar arasındaki iletişimin önemine vurgu yapmış ve bu noktada öğretmenlerin elde ettikleri tecrübeleri birbirleriyle paylaşmaları gerektiğini söylemişlerdir. Öğretmenlerden bir kaçı özellikle kaynaştırma öğrencisinin istenmeyen davranışları ile ilgili önceden aynı engel grubunda öğrencisi olan arkadaşlarının tecrübe ve fikirlerinden yararlandığını söylemiştir. Bu durumun hem öğretmenler arasındaki iletişim bağını kuvvetlendirdiği hem de istenmeyen davranışlara karşı öğretmenin çözüme ulaşmasını kolaylaştırdığı söylenebilir. Öğretmenler meslektaşlar arası iletişimin önemini vurgulamanın yanında çoğu kez buna zaman bulma konusunda sıkıntı yaşadıklarını, teneffüsleri olmadığı için sadece derse girişten önce veya çıkıştan sonra meslektaşlarıyla konuşmaya vakit bulabildiklerini ve bu noktada öğretmenler için düzenleme yapılması gerektiğini de belirtmişlerdir. Ada, Küçükali, Alkan ve Dal (2014) da yaptığı çalışmasında okul öncesinde kesintisiz eğitim olması nedeni ile öğretmenlerin teneffüs ve ara imkânları olmadığı için sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin verdikleri yanıtlardan hareketle meslektaşlar arası bilgi ve tecrübe aktarımının öneminin farkında oldukları ancak okulda bunu gerçekleştirebilecekleri zamana ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Verilen yanıtlarda öğretmenler sınıf mevcutlarının azaltılması ve fiziksel şartların iyileştirilmesini de istemişlerdir. Öğretmenler istenmeyen davranışlara karşı stratejiler uygularken zorlandıkları noktalar arasında da mevcutların fazlalığı, fiziksel donanımın yetersizliği ve bunların oluşturduğu dezavantajlardan bahsetmiştir. Paliç ve Keleş (2011) de yaptığı çalışmasında etkili bir sınıf yönetimi için yapılabileceklere ilişkin sınıf mevcutlarının azaltılması ve eksik malzemelerin

tamamlanmasına ilişkin benzer sonuçlara ulaşmıştır. Tümkaya (2005) da yaptığı çalışmasında sınıftaki öğrenci sayısı arttıkça, buna paralel olarak, katı disiplin anlayışını benimseyen öğretmen oranının arttığına ilişkin sonuçlara ulaşmıştır. Öğretmenlerin üzerinde ısrarla durdukları sınıf mevcutlarının fazlalığı ve fiziksel yetersizliklerin öğretmenlere istenmeyen davranışlarla başa çıkma noktasında büyük bir engel oluşturduğu söylenebilir.

Öğretmenler kullanılan stratejilerin daha etkili olması adına istenmeyen davranışlarla ilgili veli ve rehberlik servisi ile işbirliği yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. Epstein ve Sheldon (2002) da yaptıkları çalışmada aileler eğitim sürecine dahil olduklarında disiplin sorunlarının azaldığına ilişkin sonuçlar elde etmiştir (Akt.Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010). Akar, Erden, Tor ve Şahin'in (2010) yaptıkları çalışmada da öğretmenler çözüm bulamadıkları istenmeyen davranışlarda rehberlik servisine başvurduklarını belirtmişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin istenmeyen davranışlar noktasında aile ve rehberlik servisi ile iletişime geçmenin olumlu etkisinin farkında oldukları söylenebilir. Bunun yanında öğretmenlerin veli ile iletişim kurarken yaşadıkları zorluklara ve rehberlik servisinin istenmeyen davranışlar noktasında daha aktif hale getirilmesi gerektiğine ilişkin fikirleri de dikkate değerdir.

Görüşme yapılan öğretmenler üniversite ile olan bağın devam etmesi gerektiğine vurgu yapmışlar ve böylece literatürdeki yeniliklerden haberdar olunabileceğini veya eğitimle ilgili ortak çalışmalar yapılabileceğini belirtmişlerdir. Çiftci (2008) de yaptığı çalışmasında öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri üniversite öğretim üyelerinden ve öğretmen yetiştiren üniversitelerde almak istedikleri sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen sonuçlardan hareketle öğretmenlerin üniversite ile iletişim halinde olmasının alan bilgisindeki yeniliklerden haberdar olma, ortak çalışmalar yapma veya verilecek hizmet içi eğitimler açısından öğretmenlere katkı sağlayacağı söylenebilir.

Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin nasıl daha etkili olabileceğine ilişkin görüşleri dikkate değerdir. Öğretmenler hem mesleklerini sevmeleri, kendilerini eleştirmeleri ve bu noktadaki tecrübelerini aktarmaları gerektiği üzerinde durmuşlar hem de kendilerinin müdahale edemedikleri

sınıf mevcudu ve fiziksel şartlarda yapılması gereken iyileştirmeleri vurgulamışlardır. Öğretmenlerin görüşlerinden hareketle soruyu kendilerini de eleştirerek objektif bir şekilde cevapladıkları söylenebilir.

Bu soruya verilen yanıtlar öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken bazen çözüme ulaşamamasının sadece öğretmenlerin bu noktadaki yetersizliklerine bağlı olmadığını göstermektedir. Aksoy'a (2001) göre de öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullandıkları stratejileri etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Okulun sahip olduğu olanaklar ve sınıf mevcutları da bunlar arasında sayılabilir. Bu nedenle öğretmenlerin özellikle üzerinde durdukları sınıf mevcutlarının fazlalığı ve fiziksel yetersizlikler gibi öğretmenin çok fazla müdahalede bulunamadığı etkenlerle alakalı olarak ilgili mercilerin düzenlemelerde bulunması gerektiği söylenebilir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırmacılara Öneriler

1. Çevresine/arkadaşlarına zarar veren davranışların okul öncesinde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar arasında belirtilmesi kaygı verici bir durum oluşturmaktadır. Bu tarz davranışlar, davranış kalıbı olarak oturmasıyla öğrencinin ilerdeki eğitim hayatında ve sosyal hayatında önemli problemlere yol açabilir. Okul öncesi dönem sorunların algılanıp önceden müdahale edilebileceği kritik bir dönemdir. Bu nedenle ileride yapılacak çalışmalarda okul öncesinde görülen şiddet, saldırganlık, zarar verme, sözel şiddet gibi istenmeyen davranışların nedenlerine ve bunları önlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

2.Araştırmada bir diğer dikkat çekici sonuç da çekingenlik/ürkeklik davranışlarının oldukça fazla görülmesidir. Bu davranışlar sınıfın genel düzenini çoğu kez bozmasa da öğrencinin ileriki eğitim hayatında özgüven eksikliği, okulda motivasyon düşüklüğü, sosyal çevresi ile sağlıklı iletişim kuramama gibi pek çok probleme yol açabileceğinden araştırmacıların bu davranışlara yönelik de çalışmalarda bulunması önemlidir.

3. Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçları nitel araştırma yöntemiyle elde edilmiştir. Benzer bir araştırma okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik bir yeterlilik ölçeği ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik bir anket/ölçek geliştirilerek nicel olarak da araştırılabilir.

4. Bu araştırma okul öncesi öğretmenleri ile yapılmıştır. Benzer bir çalışma okul öncesi öğretmen adayları ile de yapılarak istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere yönelik eğitim ihtiyaçları lisans düzeyindeki sınıf yönetimi dersleri için de araştırılabilir.

5. Bu araştırma sınıf yönetiminin istenmeyen davranışlar boyutuna yönelik yapılmıştır. Benzer bir araştırma sınıf yönetiminin diğer boyutlarına yönelik olarak da yapılabilir.

6. Bu araştırma İzmir'in merkez ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Benzer bir çalışma İzmir'in diğer ilçelerini de kapsayacak şekilde yapılabilir.

7.Okul öncesi öğretmenlerine istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere yönelik eğitimler düzenlendikten sonra bu eğitimlerin etkililiğine yönelik araştırmalar yapılabilir.

5.2.2. Uygulayıcılara Öneriler

1. Okul öncesi öğretmenlerine istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilere yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenirken öğretmenlerin bu noktadaki fikirlerine başvurularak eğitimler bu öneriler etrafında şekillendirilmelidir.

2. Okul öncesi öğretmenlerine istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilere yönelik verilecek eğitimlerin etkili olabilmesi için öğretmenlerin stratejiler kullanırken zorlandıkları noktalar da dikkate alınmalı, sınıf mevcutları azaltılmalı, sınıflardaki materyaller zenginleştirilmeli ve öğrencilerin fazla enerjilerini boşaltabilecekleri güvenli açık alanlar oluşturulmalıdır. Özellikle kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu eğitim kurumlarında rehber öğretmen ve özel eğitim öğretmeni de görevlendirilmelidir.

3. Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerin nasıl daha etkili hale getirilebileceği hakkındaki görüşleri dikkate değerdir. Öğretmenlerin özellikle vurguladıkları sınıf mevcutlarının fazlalığı, fiziksel şartların yetersizliği, teneffüs aralarının olmayışı noktasındaki fikirleri dikkate alınmalıdır. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarının önlenmesinde istenen verimin alınamamasında sadece öğretmenlerin bu noktadaki yetersizliklerine değil, diğer nedenler de odaklanılmalıdır.

4. İstenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandıkları noktaların başında veli ile iletişimi de belirten okul öncesi öğretmenleri, bu noktada velilerin öğrencilerin istenmeyen davranışlarını kabul etmediklerinden ve çözüm odaklı bir diyaloğa geçmediklerinden bahsetmişlerdir. Öğretmenin özellikle aile kaynaklı istenmeyen öğrenci davranışlarını velinin desteğini almadan çözmesi mümkün olmayabilir. Bu nedenle istenmeyen davranışlarla ilgili veli-öğretmen diyaloğunu kuvvetlendirmek adına velilere de eğitici seminerler verilmelidir.

5. Okul öncesi öğretmenleri teorideki sınıf yönetimi bilgisinin uygulamaya geçirilmesinde zorluk yaşadıklarını belirtmişler, teorideki sınıf yönetimi bilgisi ile gerçek sınıf şartlarının çok farklı olduğunu vurgulamışlardır. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerine lisans düzeyinde verilen sınıf yönetimi dersinin içeriği sorgulanmalı ve öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Ada, Ş., Küçükali, R., Akan, D., ve Dal, M. (2014). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim Sorunları. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research MAJER Issue: 12 Special Issue: Educational Reseach in Turkey*, 32-49.

Akar, H., Erden, F.T., Tor, D. ve Şahin, İ.T. (2010). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Yaklaşımları ve Deneyimlerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*. 9 (2), 792-806.

Akçadağ, T. (2009). Sorun Davranışların Yönetimi. Kıran,H. (Ed.). *Etkili Sınıf Yönetimi* (5.baskı) içinde. Anı Yayınevi: Ankara.

Akın Köstereliođlu, M. (2015). Sınıf Yönetiminin Temelleri. Argon, T. ve Sezgin Nartgün, Ş. (Ed.). *Sınıf Yönetimi* (2.baskı) içinde. Maya Akademi Yayınları: Ankara.

Aksoy, N. (2001). Sınıf Yönetimi ve Disiplin Modellerinin Dayandığı Temel Yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Sayı 25, 9-20.

Alisinanoğlu, F. ve Kesicioğlu, O. S. (2010). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Davranış Sorunlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Giresun ili örneği). *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*. 3 (1), 93-110.

Alkan, H. B. (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Yöntemleri ve Okulda Şiddet. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altun Könez, N. (2015). Özel Eğitim ve İş Uygulama Merkezlerinde Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Armağan, R. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Becerileri ve Özel Bir İlköğretim Okulunda Yapılan Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Avcı, Ü. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, A. (2006). *Sınıf Yönetimi* (7.baskı). Tekağaç Eylül Yayınları: Ankara.

Aytaç, T. (2000).Hizmet içi Eğitim Kavramı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı 147, 66-69.

Babaoğlan, E. ve Yıldırım, C. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Kullandıkları Sınıf Yönetim Modelleri. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Science.* 1C0397. 6(2), 1635-1650.

Başar, H. (2010). *Sınıf Yönetimi* (16. baskı). Anı Yayıncılık: Ankara.

Bulut, M. (2008).İlköğretim Okullarında İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Sınıf Öğretmenlerinin Performansına Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Koca Tepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş. (2015). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı.* (21.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Celep, C. (2002). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. Anı Yayıncılık: Ankara.

Ceran Çifci, S. (2008). İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Programa Göre Hizmet İç Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çayak, S. (2013). Öğretmen-Veli İşbirliği İle İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, N. (2005). İlköğretim I. Kademe Yöneticilerinin, Öğretmenlerinin ve Ana-Babalarının Okul-Aile İlişkilerinde Yaşadıkları Sorunlar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çelik, K. (2009). Disiplin Oluşturma ve Kural Geliştirme. Kıran, H. (Ed.) .*Etkili Sınıf Yönetimi* (5. Baskı) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.

Çetin, B.(2013). Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi)*. Cilt 14, Sayı 1, 255-269.

Çiftci, E. (2008). Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Müzik Öğretmenlerine Verilen Hizmet İçi Eğitimin İncelenmesi ve Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Danaoğlu, G. (2009). Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin İlköğretim 5. Sınıflarda Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Pegem A Yayıncılık: Ankara.

Demirtaş, H. (2009). Sınıf Yönetiminin Temelleri. Kıran, H. (Ed.). *Etkili Sınıf Yönetimi* (5. Baskı) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.

Denizel Güven, E. ve Cevher, F. N. (2005). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 18(2), 1-22.

Derman, T. M. ve Başal, A. H.(2013). Okul Öncesi Çocuklarda Gözlenen Davranış Problemleri ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 2 (1), 115-144.

Doğan, B. ve Tatık, R.Ş. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. *International Journal of Social Science*. Sayı 27, 521-539.

Doğan Kılıç, E. (2015). Sınıfta Demokrasi ve Disiplin. Argon, T. ve Sezgin Nartün, Ş. (Ed.). *Sınıf Yönetimi* (2. baskı) içinde. Maya Akademi Yayınları: Ankara.

Doğar, A. (2013). İlköğretim İkinci Kademe (6,7, ve 8. Sınıflar) Beden Eğitimi Derslerinde Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar ve Öğretmenlerin Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Dülgergil, S. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersine İlişkin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Elma, C. (2015). Sınıf içi İstenmeyen Davranışlar ve Yönetimi. Argon, T. ve Sezgin Nartgün, Ş. (Ed.). *Sınıf Yönetimi* (2.baskı) içinde. Maya Akademi Yayınları: Ankara.

Ercan, O. (2013). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacının Belirlenmesi (Denizli İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erden, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. Alkım Yayınları: İstanbul.

Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi.* Cilt 16, sayı 13, 399-431.

Erdoğan, İ. (2002). *Sınıf Yönetimi*. Sistem Yayıncılık: İstanbul.

Ergin, İ., Akseki, B., ve Deniz, E. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(42), 55-66.

Erol, N. (2010). Mesleki Ortaöğretimde Yeni Müfredat Doğrultusunda Öğretmenlerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi , Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gangal, M. (2013). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlarla Başa Çıkmaya Yönelik Uygulamaları ve Sınıf Yönetimi Stratejileri Hakkındaki İnançlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gezgin, N. (2009). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Kullandıkları Sınıf Yönetimi Stratejileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güler, A., Halıcıoğlı, B. M. ve Taşğın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Güler, N. (2006). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Etkinliklerini Gerçekleştirme Durumları ve Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Güner, N. (2011). Kaynaştırma Sınıfında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt 19, No:3, 691-708.

Hizmet İçi Eğitim. http://www.tdk.gov.tr. (18 Temmuz 2017).

Karahancı, E. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Düşük Düzeyde İstenmeyen Davranışlarına Yönelik Tepkilerinin Nitel Bir Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayıncılık: Ankara.

Kargı, A. ve Erkan, S. (2004). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sorun Davranışlarının İncelenmesi (Ankara İli Örneği). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* No:27, 135-144.

Katrancı, M. (2014). Okul Öncesi Eğitim ve Önemi. Seven, S.(Ed.). *Okul Öncesi Eğitime Giriş* içinde. Pegem Akademi Yayınları: Ankara.

Kayabaşı, Y. ve Cemaloğlu, N. (2007). Öğretmenlerin Sınıflarında Kullandıkları Disiplin Modellerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi.* Cilt 8, Sayı 2, 149-170.

Kayıkçı, M. (2013). İlkokullarda Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçinde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bu Davranışlarla Baş Etme Yolları (Ödül Ceza Yöntemi). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kazu, H. (2007). Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Değiştirilmesine Yönelik Stratejileri Uygulama Durumları. *Milli Eğitim*. 175, 57-66.

Keleş, O. (2015). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Universty Faculty of Health Sciences Journal.* Vol 1, No Suppl2, 361-367.

Keskin, R. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi ve İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Baş Etmede Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Keyik, H. (2014). İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Baş Etmede Kullandıkları Sınıf Yönetimi Stratejileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kılıçoğlu, C. (2015). Sınıf İçerisinde İstenmeyen Davranışlara Karşı Öğretmenlerin Baş Edebilme Yöntem ve Teknikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koç, E. (2011). Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetiminde Kullanılan Disiplin Modellerine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Konur, B. ve Birinci Konur, K.(2014). Sınıf Ortamında İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Öğretmen Stratejileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Yıl: 2, Sayı: 8, 219-232.

Korkmaz, İ. (2002). İstenmeyen Davranışların Önlenmesi. Kaya, Z. (Ed.) *Sınıf Yönetimi* içinde. Pegem A Yayıncılık: Ankara.

Kuran, K. (2002). Öğretmenlik Mesleği (Niteliği ve Özellikleri). Türkoğlu, A. (Ed.). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* içinde. Mikro Yayınları: Ankara.

Meşeci, F. (2008). Öğretmenin Sosyalleştirici Rolü ve İstenmeyen Davranışlarla Başa Çıkma. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5(1), 115-125.

Mısırlı, S. (2011). İngilizce Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı Analizi ve Örnek Bir Model Çalışması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. London: Sage Publications.

Özdemir, S. (2014). Okul Öncesi Çocuklarda Görülen Saldırgan Davranışların İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özer Özgözgü, E. (2007). Lise Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Stratejileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Pala, A. (2005). Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemeye Dönük Disiplin Modelleri. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* Sayı13, 171-179.

Paliç, G. ve Keleş, E . (2011). Sınıf Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* .Cilt 17, Sayı 2, 199-220.

Polat, S., Kaya, S. ve Akdağ, M. (2013). Öğretmen Adaylarının Sınıf Disiplinine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 13:2, 877-890.

Sadık, F. (2000). İlköğretim 1. Aşama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Problem Davranışlar. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sadık, F. ve Doğanay, A. (2007). Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlarla İlgili Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.* 16(1), 539-560.

Sağır, M. (2015). Sınıfta Motivasyon Süreci. Argon, T. ve Sezgin Nartgün, Ş. (Ed). *Sınıf Yönetimi* (2.baskı) içinde. Maya Akademi Yayınları: Ankara.

Saraç, T. ve Çolak, A. (2012). Kaynaştırma Uygulamaları Sürecinde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8(1), 13-28.

Sarıtaş, M. (2003). Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme. Küçükahmat, L. (Ed.). *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar* (geliştirilmiş 3. baskı) içinde. Nobel Yayıncılık: Ankara.

Selimoğlu, E. ve Yılmaz, H.B. (2009). Hizmet İçi Eğitimin Kurum ve Çalışanlar Üzerine Etkisi. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi.* Cilt 5 (1), 3-23.

Sezgin Nartgün, Ş.(2015). Sınıfta İletişim. Argon, T. ve Sezgin Nartgün, Ş. (Ed.). *Sınıf Yönetimi* (2.baskı) içinde. Maya Akademi Yayınları: Ankara.

Sirkeci, B. (2010). Özel ve Devlet İlköğretim Okulları Birinci Kademesindeki Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları ve Yaklaşım Biçimleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tanrıöğen, A. (2002). Öğretmenlik Mesleğinde Yeni Yönelimler. Türkoğlu, A. (Ed.). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* içinde. Mikro Yayınları: Ankara.

Taymaz, H. (1981). *Hizmet İçi Eğitim*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:94.

Terzi, E. E. (2009). Anasınıfına Devam Eden Çocuklarda Görülen Davranış Sorunlarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tomul, E. (2009). Sınıfta Öğretmen-Öğrenci İletişimi. Kıran, H. (Ed.). *Etkili Sınıf Yönetimi* (5. baskı) içinde. Anı Yayıncılık: Ankara.

Turanlı, A. S. (2010). Sınıf Yönetimi ve Öğretmenlerin Mesleklerine İlişkin Algıları. *Millî Eğitim Dergisi.* Sayı 188, Güz/2010, 144-157.

Tümkaya, S. (2005). Öğretmenlerin Sınıf İçi Disiplin Anlayışları ve Tükenmişlikle İlişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* .Sayı 44, 549-568.

Türnüklü, A. (2000). Türk ve İngiliz İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf İçi Davranış Yönetim Stratejilerinin Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi.* 6(23), 449–466.

Uşun, S. ve Cömert, D. (2003). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 23(2), 125-138.

Uysal, H., Altun, S. A., ve Akgün, E. (2010). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların İstenmeyen Davranışları Karşısında Uyguladıkları Stratejiler. *İlköğretim Online*. 9(3), 971-979.

Veyis, F. (2012). Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Genişletilmiş 10. baskı). Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Yılmaz, K., ve Tepebaş, F. (2011). İlköğretim Düzeyinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Mesleğine Yeni Başlayan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. *2*(1), 157-177.

Yumuş, M. (2013). Okul Öncesi Eğitimcilerin 36-72 Ay Aralığındaki Çocukların Davranış Problemleri İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi ve Başa Çıkma Stratejilerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği

Değerli meslektaşım;

Bu araştırmanın amacı; Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yapılmakta olan bir yüksek lisans teziyle ilgili olarak, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejileri ortaya koymak ve bu konudaki çalışmalara katkıda bulunmaktır. Bu araştırmada Keleş (2015) tarafından geliştirilmiş olan "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği" adlı ölçek kullanılmaktadır.

Ölçekte bulunan tüm soruları dikkatle okuyarak cevap vermeniz beklenmektedir. Vereceğiniz cevaplar araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Ölçeğe verdiğiniz yanıtların araştırmada kullanılabilmesi için tüm soruları eksiksiz cevaplamanız gerekmektedir. Lütfen soruları en son okuttuğunuz sınıfa ve duruma göre dikkatle okuyarak, içtenlikle yanıtlayınız Desteğiniz için teşekkür ederim.

Kevser COŞAN

Okul Öncesi Öğretmeni

Lütfen aşağıdaki bilgileri eksiksiz doldurunuz.

1. Meslekte geçirdiğiniz yıl: ……yıl

2. En son görev yaptığınız sınıfın mevcudu? (…)

3.En son görev yapığınız sınıfın yaş grubu? 3 yaş ( ) 4 yaş( ) 5 yaş( )

4. Sınıfınızda kaynaştırma öğrencisi var mı? Var( ) Yok ( )

5. Sınıf yönetimiyle ilgili daha önce hizmet içi eğitim aldınız mı? Evet ( ) Hayır ( )

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE İSTEMEYEN DAVRANIŞLARA KARŞI KULLANDIĞI STRATEJİLERİ BELİRLEME ÖLÇEĞİ

	Tamamen katılıyorum.	Katılıyorum.	Kararsızım.	Katılmıyorum.	Tamamen katılmıyorum.
1-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim.					
2- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde bunu hep yapıyorsun diyerek onu uyarırım.					
3- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona soru sorarak yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark etmesini sağlarım.					
4- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu azarlarım.					
5- Çocuk arkadaşına karşı istenmeyen davranış sergilediğinde "arkadaşının canını yaktın" hemen özür dile diyerek uyarırım.					
6- Çocuk olumsuz davranış gösterdiğinde onunla konuşurum.					
7- Çocuk bir arkadaşına zarar verdiğinde diğer çocuğunda ona zarar vermesini sağlarım.					
8- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım.					
9-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim.					
10-Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde sınıfın kuralını hatırlatırım.					
11-Çocuk istenmeyen bir davranış sergilediğinde gözlerimle onu rahatsız edecek derecede uyarırım.					
12- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde okulun rehberlik servisinden yoksa ilçe Rehberlik Araştırma Merkezinden yardım alırım.					
13- Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde ona sorumluluk veririm.					

14- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde sesimi yükseltip alçaltarak dikkatlerini toplamaya çalışırım.					
15- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde onu bağırarak uyarırım.					
16- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde nasıl davranması gerektiğini açıklayarak öğüt veririm.					
17- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde sevdiği bir şeyden mahrum bırakırım.					
18- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde okul idaresine durumu bildiririm					
19-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde çocuğun yerini değiştiririm.					
20-Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim.					
21- Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde arkadaşlarının onunla konuşmamalarını isterim					
22- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde etkinliğin ağır olduğunu düşünerek etkinliği iptal ederim.					
23-Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışları neden yapmış olduğunu anlarım.					
24- Çocuk istenmeyen davranışı sergilediğinde arkadaşlarının onunla oynamamalarını isterim					
25- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde fiziksel temas kurarak onu uyarırım.					
26- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde dikkatini toplamak için kısa süreli oyun oynatırım.					
27- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona gözdağı veririm.					
28- Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde çocuğu istenmedik davranış gösterme olasılığının daha az olacağı bir yere alırım.					
29-Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde istenmeyen davranış sonunda bu duruma çözüm bulmasına fırsat veririm.					
30 Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde tekerleme söyleyerek dikkat toplarım.					

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1- Sınıfınızda en çok karşılaştığınız istenmeyen davranışlar nelerdir?

2- İstenmeyen davranışlara karşı kullandığınız stratejiler nelerdir?

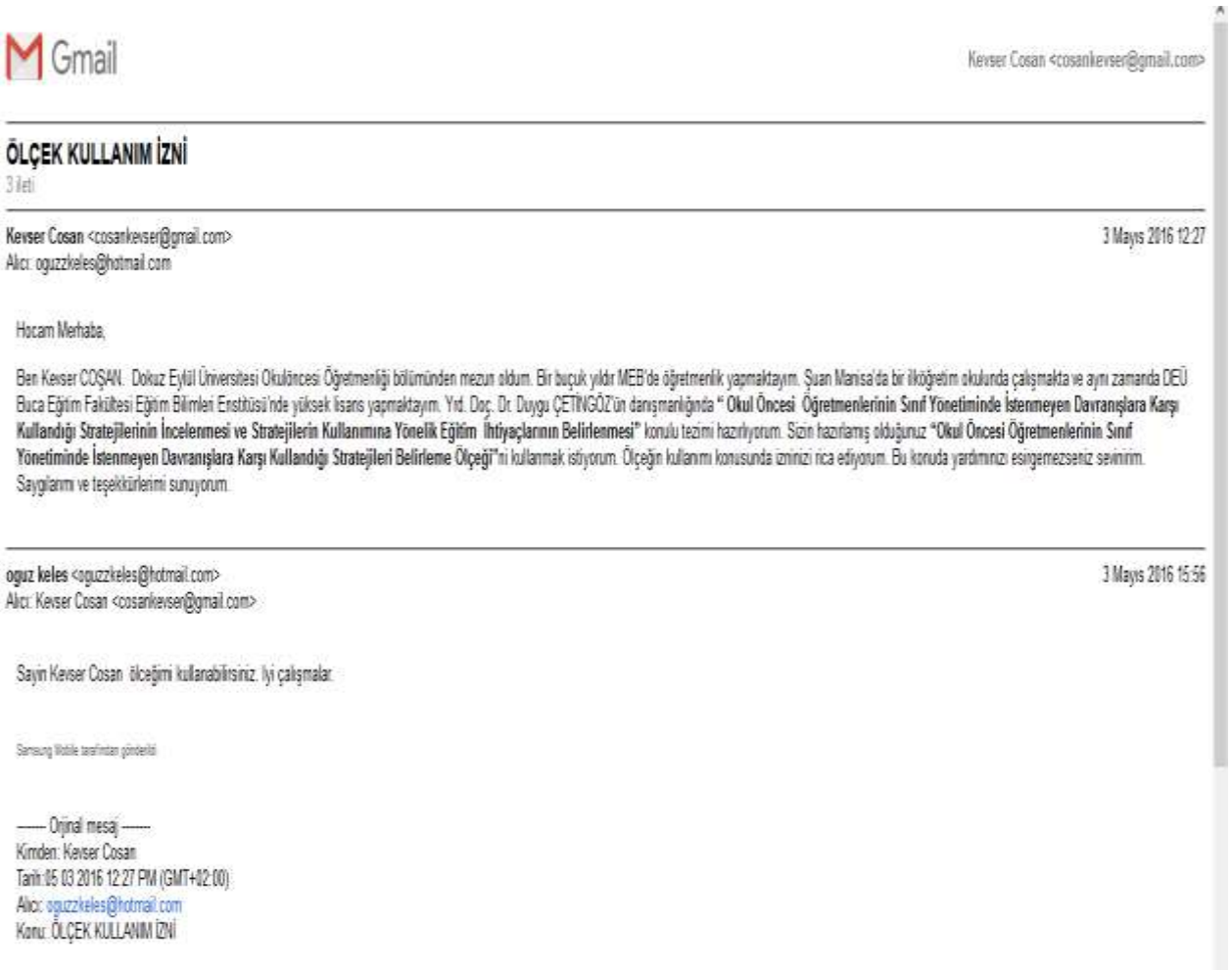
3- İstenmeyen davranışların oluşturduğu problemler nelerdir?

4-İstenmeyen davranışlara karşı stratejiler kullanırken zorlandığınız noktalar nelerdir?

5-Sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullanılan stratejilerle ilgili bir eğitim alsanız nasıl bir eğitim olsun isterdiniz?

6-İstenmeyen davranışlara karşı kullandığınız stratejiler sizce nasıl daha etkili olabilir?

Ölçek Kullanım İzni

Gmail

Kevser Cosan <cosankevser@gmail.com>

ÖLÇEK KULLANIM İZNİ

3 ileti

Kevser Cosan <cosankevser@gmail.com> 3 Mayıs 2016 12:27
Alıcı: oguzzkeles@hotmail.com

Hocam Merhaba,

Ben Kevser COŞAN. Dokuz Eylül Üniversitesi Okulöncesi Öğretmenliği bölümünden mezun oldum. Bir buçuk yıldır MEB'de öğretmenlik yapmaktayım. Şuan Manisa'da bir ilköğretim okulunda çalışmakta ve aynı zamanda DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yüksek lisans yapmaktayım. Yrd. Doç. Dr. Duygu ÇETİNGÖZ'ün danışmanlığında **" Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejilerinin İncelenmesi ve Stratejilerin Kullanımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi"** konulu tezimi hazırlıyorum. Sizin hazırlamış olduğunuz **"Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği"**ni kullanmak istiyorum. Ölçeğin kullanımı konusunda izninizi rica ediyorum. Bu konuda yardımınızı esirgemezseniz sevinirim.
Saygılarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

oguz keles <oguzzkeles@hotmail.com> 3 Mayıs 2016 15:56
Alıcı: Kevser Cosan <cosankevser@gmail.com>

Sayın Kevser Cosan ölceğimi kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar.

Samsung Mobile tarafından gönderildi

----- Orijinal mesaj -----
Kimden: Kevser Cosan
Tarih:05 03 2016 12:27 PM (GMT+02:00)
Alıcı: oguzzkeles@hotmail.com
Konu: ÖLÇEK KULLANIM İZNİ

Valilik Araştırma İzni

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12018877-604.01.02-E.5854082 27.05.2016
Konu :Kevser COŞAN
Araştırma İzni

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)
Buca/İZMİR

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı yazısı (Genelge 2012/13)
b) 11/05/2016 tarihli ve 1301 sayılı yazınız.
c) 26/05/2016 tarihli ve 12018877-604.01.02-E.5823693 sayılı Valilik Onayı

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Kevser COŞAN '**Okulöncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejilerin İncelenmesi ve Stratejilerin Kullanıma Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi** " konulu tez çalışması için kullanacağı ölçekleri, Müdürlüğümüz Çiğli Karşıyaka, Bayraklı Bornova, Buca, Konak, Karabağlar, Gaziemir ilçelerinde bulunan ekli listede belirtilen okullarda görev yapan öğretmenlere uygulamak istediği ilgi(c) Valilik Onayı ile uygun görülmüştür.

Araştırmacı tarafından yapılan araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde Araştırmanın Teslimine İlişkin Taahhütname Tutanağı doldurulup, araştırmanın CD'ye aktarılması sağlanarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Beyhan GÖKDEMİR
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER:
1- Valilik Onayı (1 sayfa)
2- Araştırma Değerlendirme Formu (1 sayfa)
3- Taahhüt Formu (1 sayfa)
4- Onaylı Veri Araçları (...sayfa)

27 Mayıs 2016

Hükümet Konağı C Blok Strateji Geliştirme Hizmetleri I Bölümü Konak/İZMİR
Elektronik Ağ: izmir.meb.gov.tr
e-posta: strateji35_1@meb.gov.tr
Ayrıntılı bilgi için: N.GÜR Memur
Tel: (0 232) 477 21 37
Faks: (0 312) 477 21 54

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden ab7c-c1f9-39af-8c18-1618 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12018877-604.01.02-E.5823693 26/05/2016
Konu :Kevser COŞAN
Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı yazısı (Genelge 2012/13)
b)Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğ'nün11/05/2016 tarihli ve 1301 sayılı yazısı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Kevser COŞAN'ın **"Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejilerin İncelenmesi ve Stratejilerin Kullanıma Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi"** konulu tez çalışması için kullanacağı ölçekleri, Müdürlüğümüz Çiğli Karşıyaka, Bayraklı, Bornova, Buca, Konak, Karabağlar, Gaziemir ilçelerinde bulunan ekli listede belirtilen okullarda görev yapan öğretmenlere uygulamak istediği ilgi (b) yazı ile belirtilmektedir.

Söz konusu ölçeklerin uygulanmasının, yukarıda adı geçen ilçelerin ekli listede belirtilen okullarında 2015-2016 öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Vefa BARDAKCI
Müdür

OLUR
26/05/2016

Fatih DAMATLAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Hükümet Konağı C Blok Strateji Geliştirme Hizmetleri 1 Bölümü Konak/İZMİR Ayrıntılı bilgi için: N.GÜR Memur
Elektronik Ağ: izmir.meb.gov.tr Tel: (0 232) 477 21 37
e-posta: strateji35_1@meb.gov.tr Faks: (0 312) 477 21 07

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 5821-84a7-3a9a-ac65-e59a kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Kevser COŞAN
Kurumu / Üniversitesi	Dokuz Eylül Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü / İlköğretim Anabilim Dalı/ Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı
Araştırma yapılacak iller	İzmir
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	İzmir İli'ndeki Çiğli, Karşıyaka, Bayraklı, Bornova, Buca , Konak, Karabağlar ve Gaziemir İlçelerinde Bulunan Ekli Listede Belirtilen Okullarda Görev Yapan Öğretmenler
Araştırmanın konusu	Okulöncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejilerin İncelenmesi ve Stratejilerin Kullanımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi
Üniversite / Kurum onayı	Var.
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Okulöncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejilerin İncelenmesi ve Stratejilerin Kullanımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi
Veri toplama araçları	Okulöncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Görüş istenilecek Birim/Birimler	-----

KOMİSYON GÖRÜŞÜ

İlgi: Milli Eğitim Bakanlığı'nın 07/03/2012 tarihli ve 3616 sayılı Araştırma, yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri Konulu, 2012/13 Sayılı Genelgesi.

Genelge gereğince; araştırma başvurusu olması gereken nitelikler açısından incelenmiş olup, araştırmanın 2015-2016 öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

Komisyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı: ----	**Gerekçesi; ----------**

KOMİSYON

24/03/2016

Komisyon Başkanı	**Üye**	**Üye**
~~Metin Ender KARABULUT~~ Beyhan GÖKDEMİR	Pınar ERÇİFTCİ ÇUÇEN	Bahar DİNÇER

Orijinallik Raporu

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 26/10/2017

Tez Başlığı:

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejilerin İncelenmesi ve Stratejilerin Kullanımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 177 sayfalık kısmına ilişkin, 26/10/2017 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin**-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 14 dir.**

- http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/ adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) □	**Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30)** ☒
□ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, □ Kaynakça hariç, □ Alıntılar dâhil, □ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça dâhil, ☒ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒	
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☒	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : **Kevser Coşan**
Öğrenci No : **2014950025**
Anabilim Dalı : **Okul Öncesi Öğretmenliği**
Programı : **Yüksek Lisans**
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora □

Kevser Coşan **Yrd. Doç. Dr. Duygu Çetingöz**

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu' formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.